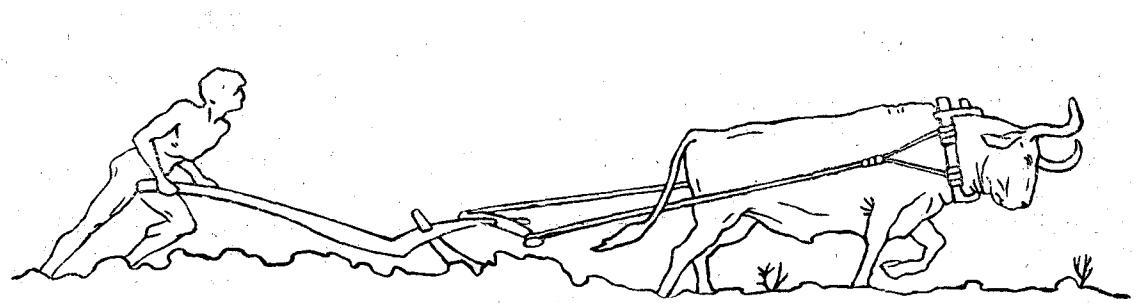

AMAZON

ΥΠΟ ΑΡΘΟΥΡ ΦΟΛΚΜΑΝΝ

ΠΑΝΔΩΗΝΔΙΔ

ΕΤΟΣ Ι 15
ΜΑΡΤΙΟΥ 1910

ΚΟΥΛΟΥΜΑ

Ολόγυρα ἃς τὸν Ίερὸν λόφο, ἐπάνω ἃς τὴν Πινύκα, ἃς τὸν Ἀρειο Πάγο, καὶ πέρα ἀπὸ τὸ Ἀστεροσκοπεῖον, ἔχει συναχθῆ ὅλος ὁ λαὸς τῆς Ἀθήνας. "Ολος — γιατὶ ἀν δὲν εἶνε ὅλος ἀριθμητικῶς, εἶνε ὅλος εἰς ποιὸν καὶ ποικιλίαν. Ποὺ εἶνε τὸ ἵδιο. "Οποιος θέλει νὰ ἴδῃ ἀπὸ τί στοιχεῖα ἀποτελεῖται αὐτὸν τὸ πολυποίκιλο καὶ ἀχαρακτήριον ἀνακάτωμα ποὺ εἶνε ὁ λαὸς τῆς πρωτευούσης, ἀς ἀποφασίσῃ νὰ κάμῃ τὸν γῦρον τῆς Ἀκροπόλεως μιὰ Καθαρὴ Δευτέρα. Καὶ ἔκει θὰ ἴδῃ καὶ θὰ ἐννοήσῃ πολλὰ πράγματα. Καὶ θὰ αἰσθανθῇ πολλὰ συναισθήματα ἀνακατωμένα.

Στὴν ἀρχὴν ἡ ἐντύπωσις εἶνε ἀποκρουστική. "Ολη ἡ λεπτὴ εὐώδια τῆς ἀνοιξιάτικης βλαστήσεως, τῆς χλόης, τῶν ἀνθισμένων σφελαχτῶν πνίγεται μέσα ἃς τὴν μυρωδιὰ τῶν σκόρδων καὶ τῶν κρεμμυδιῶν, ποὺ δὲν κατοφθάνει νὰ τὴν σκορπίσῃ μήτε τὸ δροσερὸ ἀεράκι τοῦ Σαφωνικοῦ, καθὼς φυσῆ παιχνιδιάρικα καὶ διασκεδάζει μὲ τοὺς ἀναράνθητους χάρτινους ὅλητοὺς τῶν παιδιῶν.

"Ἐπειτα εἶνε ἡ ἀποκρουστικότης τῶν μικρονικούρδαίων καὶ τῶν μικρονικούρδαδων, ποὺ παρελαύνουν καμαρωτοὶ μὲ τὰ καινούργια τῶν φορέματα — ἀλήθεια τί τρομερὰ καινούργια! — ὅλα τῆς τελευταίας μόδας, ἔξεντελισμένης ἐπάνω εἰς κοριμά, ποὺ θὰ ἥταν χαριτωμένα μὲ τὴ φορεσιὰ τοῦ χωριοῦ των, μὲ τῆς μητέρας των τὴ φορεσιά, ποὺ μιὰ ἀνόητη ματαιοδοξία, ἀλλὰ καὶ ὁ νόμος τῆς διμοιμορφίας ποὺ κυριαρχεῖ μέσα σὲ μιὰ πρωτεύουσα, καταδικάζει εἰς αἴσιναν ἐγκατάλειψιν. Καὶ δῆμος, ἀν δένει την πρώτην ἀηδία, θὰ ἴδῃ δτι μέσα σ' αὐτὴ τὴν προσπάθεια τῆς διμοιμορφίας, ὑπάρχουν καὶ στοιχεῖα χαρακτηριστικὰ ποὺ μένουν ἀκόμη πιστά εἰς τὰς παραδόσεις των — ἵσως τόσον καιρὸν ἀκόμη, δος χρειάζεται διὰ νὰ λυώσουν τὰ ὀδαῖα φορέματα ποὺ ὑπάρχουν τώρα. "Ηπειρώτισσες ξανθές καὶ ἀσπρες, μακροπρόσωπες, σοβαρές καὶ

σεμνές, μὲ κάτι βορινὸ ἃς τὴ φυσιογνωμία των καὶ κάτι ἀνατολίτικο ἃς τὸ ἄργον βάδισμά των, μὲ μακριὲς μαῆρες σιγοῦνες, μὲ μεγάλες χυνσὲς πόρπτες ἃς τῆς ζῶνες των. Μεγαρίτισσες ἔπειτα, καὶ μωραΐτισσες, καὶ νησιώτισσες, μὲ τοεμπέρια ἀλλες, καὶ ἄλλες ξεσκούφωτες, βλάχισσες μὲ ἀσπρα μεσοφόρια, μὲ χρωματιστὰ κεντήματα, ἔξενρωπαϊσμένα, ἀταίριαστα μὲ τὴ χωριάτικη γραφικὴ φορεσιά.

"Ἐπειτα οἱ χοροί. "Ολος αὐτὸς ὁ κοσμάκης ποὺ ἔβγηκε νὰ γλεντήσῃ τὴν ἀνοιξιάτικη λιακάδα, καὶ τὴν φαιδρότητα τῆς σαρακοστιανῆς πανδαισίας, χορεύει. "Ἀπειρα σαλόνια σχηματίζονται ἀπὸ κύκλους θεατῶν, καὶ μέσα σὲ κάθε κύκλο καὶ ἔνας χορός ἔδω τσάμικος, ἔκει καλαματιανός, παραπέρα μπάλος.

Καὶ μέσα ἃς τὸ μεθύσι τοῦ χοροῦ ὁ χτίστης ἢ ὁ φούρναρης λησμονεῖ τὰ κουρελιασμένα του μανίκια, καὶ στέκεται μὲ δλη τὴ λεβεντιὰ τῆς φουστανέλλας του, ποὺ τὴν ἔχει κρυμμένη στὴν καρυδένια κασσέλα της ἢ μάννα του ἃς τὸ χωριό, καὶ σέρνει τὸ χορὸ καὶ πηδᾷ καὶ χτυπᾷ τὸ πόδι, καὶ καμηλόνει καὶ ἔανατινάζεται ἀπάνω μ' ἐνθυσιασμό. Καὶ ωγήνει δλόγυρα ματιές ἃς τῆς κοπέλλες, ποὺ κρυφογελοῦν ὄναμεταξύ των βλέποντας τόσο καμάρι σὲ κουρελιασμένα μανίκια.

Μιὰ ὤμορφη παχούλη νησιώτισσα ροδοκόκκινη, μὲ ξανθὸ σγουρὸ μαλλιά ποὺ τὰ χρωώνει δικλιος δλόγυρα ἃς τὸ ὤμορφο προσωπάκι της, πλέκοντας λεπτότατο φωτοστέφανο, χορεύει μπάλο μ' ἔνα γέρο νησιώτη μὲ γαλάζια ξεμορφιασμένη βράκα. "Αντικρὺ δ ἔνας ἃς τὸν ἄλλον, χωρὶς νὰ πιάνωνται, κάνοντας τσακίσματα καὶ γύρους, διέρος κυττάζοντας καὶ καμαρώνοντας τὴν κόρη, ἔκεινη μὲ τὰ μάτια καταβασμένα παρακολουθῶντας τὰς κινήσεις τοῦ συντρόφου της.

Διὸ γύρτοι παρέκει μελαψοὶ παῖζον σ' ἔνα μικρὸ χρευτικὸ διμιλο, ντέφι δ ἔνας, δ ἄλλος

κησε, συλλαμβάνει ἀπὸ τὸ αὐτὶ τὸν σύντροφον τῆς νικηθείσης, μὲ τὸν δόπον ἔδειξε τὰ δάχτυλα, ὃς περιγράφομεν ἀνωτέρῳ, καὶ τὸν ὑποχρεώνει νὰ μιμηθῇ τὴν φωνὴν ζῶου τινός. Νὰ γκαρίξῃ¹, νὰ χήμηντορήξῃ², νὰ καρκαρήξῃ³, νὰ γκονίξῃ⁴, νὰ λυχτήξῃ⁵, νὰ μουγκήξῃ⁶, νὰ νιαουρήξῃ⁷, νὰ ἀρουλήξῃ⁸, τριάντα σαράντα κ.λ.π. φροές.

"Ἄλλοτε πάλιν ὁ νικηθεῖς εἶνε ὑποχρεωμένος νὰ δεχθῇ ἀπὸ τὸν νικητὴν του, ὠρισμένα ωρίσματα, ἢ ὡρισμένες μυτίες χωρὶς νὰ πεισμώσῃ.

Δημοσιεύομεν, μετὰ τῆς λύσεως αὐτῶν, δλίγα ἐκ τῆς ἀνεκδότου συλλογῆς μας:

ΑΡΚΑΔΙΚΑ

1

Γαϊδοῦρι μαυρομούτσουνο πουρνάρια ροκανάει.

*Ο φοῦρος, κλίβανος.

2

Πᾶ γουβά βρίσκεται αὐγά,
πᾶ γουβότερα
βρίσκω περσότερα.

*Η πατάτες, τὰ γεώμηλα. "Οσο βαθύτερα σκάπτει ὁ κηπουρός, τόσο περισσότερα ενδρίσκει εἰς τὸ χῶμα.

3

Μαῦρος μπουγάς μπουγέβεται
σὲ μιὰ σπηλιὰ πουκάτου.

*Ο ιερεὺς εἰς τὴν ἐκκλησία.

4

Βουγκουνίς⁹ ἢ μέλισσα,
καὶ σειῶνται τὰ μελίσσια.

*Ο ιερεὺς καὶ οἱ ἐκκλησιαζόμενοι.

5

Δός μου τὸ φουσκωτό σου
νὰ φουσκώσω τὸ δικό μου.

Tὸ προξῦμι, ζύμη, μαγιά, ποὺ δανείζεται μία γειτόνισσα ἀπὸ ἄλλη.

6

"Ἐκεῖ ποὺ εἶσαι ἥμουν
Καὶ δῶ ποῦ εἴμαι θάρθης.

Tὸ παιδὶ κι' δὲ γέρως.

7

Στατέρι στατερίζεται
κι' ἀπὸ ψηλὰ γκρεμίζεται.

*Η πάπτουνσα βροχή.

8

Δυὸς στεκούμενα, δυὸς ἀναπαντεχούμενα
καὶ δυὸς ποὺ δὲ μονοιάζουν.

*Ο οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ, δὲ ἥλιος καὶ τὸ φεγγάρι, καὶ ἡ φωτιὰ μὲ τὴν πυρίτιδα.

¹ Λέγεται ἐπὶ ὅνου. ² Λέγεται ἐπὶ ίππου. ³ Λέγεται ἐπὶ ὄρνιθος. ⁴ Λέγεται ἐπὶ χοίρου. ⁵ λέγεται ἐπὶ χυνός. ⁶ Λέγεται ἐπὶ βρός. ⁷ Λέγεται ἐπὶ γαλῆς. ⁸ Λέγεται ἐπὶ λύκου.

9
Πράσινος δὲ οὐρανός, κόκκινες ἢ κάμαρες μαῦρες ἢ καλόγρητες.
Τὸ καρποῦζι, χειμωνικόν, μπλες οινά.

10
Τριάντα δυὸς φαριάλογ⁹ ἀλωνίζουν
καὶ κυρα-Μαριὰ σαρώνει.
Τὰ δόντια καὶ ἡ γλῶσσα¹.

11
Γίδα καραπατάλλα
μαῦρες μαλλὶ καὶ γάλα.
*Η χελῶνα².

12
Λιγωμένο τὸ βάνω
φουσκωμένο τὸ βγάνω.
*Ο ἄρτος ὅταν τὸν ρύπτουν εἰς τὸν κλίβανον
καὶ ὅταν τὸν βγάνουν.

13
Πάπλω πάπλω ἐκεῖ,
Πάει στὴ φράχτη κάνει αὐγό.
*Η κολοκονθιά³.

14
*Ἀπιαστο κιάμαλλιαστο
κιάμφαλιδοκούρεφτο.
Τὸ φεῖδι⁴.

15
*Ἀσπρα λάΐα πρόβατα
στὴν ἐρημιὰ κοιμάνται.
Τὰ σμέροτα. Οἱ λευκοὶ καὶ μέλανες καρποὶ
τῶν μυριῶν⁵.

16
Τέντα τέντα τεντωτὴ
κένας στῦλος τὴν κρατεῖ.
*Η μαντάρα, ἀμανίτης, μανίτα⁶.

17
Χίλιοι μίλιοι πάγεναν.
*Ἐνας τοὺς ἀπάντησε,
τόνομα τοὺς ἀλλαξε,
πίσω τοὺς ἐγύρισε.
Τὸ σιτάρι, δὲ μῆλος, καὶ τάλέβρι⁷.

¹ Βλ. παραλλ. Μιχ. Δελέκου Δημ. Ἀνθολογία, 1868, Ἀθῆναι, σελ. 171, ἀριθ. αἰνίγ. 4.

² Βλ. παραλλ. Ἀθ. Σακελλαρίου Κυπριακά τόμ. Γ', σελ. 134, ἀριθ. αἰνίγ. 8, καὶ Μ. Δελέκου Δημ. Ἀνθολογία, σελ. 170, ἀριθ. αἰνίγ. 5, καὶ Π. Παππαζαφειδοπούλου Περισυναγωγὴ γλωσσικῆς ὑλῆς καὶ Ἐθίμων, σελ. 316, ἀριθ. αἰνίγ. 2.

³ Βλ. παραλλ. Ἀθ. Σακελλαρίου Κυπριακά, τόμ. Γ', σελ. 135, ἀριθ. 23.

⁴ Βλ. παραλλ. Μ. Δελέκου Δημ. Ἀνθολογία, σελ. 173, ἀριθ. 3.

⁵ Βλ. παραλλ. Ἐφ. Φιλομαθῶν 22 Δεκεμβρίου 1868, σελ. 1674, ἀριθ. φύλλου 687, ἀριθ. αἰνίγ. 13, μὲ λύσιν τὰ γράμματα, καὶ ἐτέρον Περ. φιλ. Ἐλλ. Συλλ. Κωνσταντινουπόλεως 1872-74, τόμ. Z'-H', σελ. 515, ἀριθ. 23.

⁶ Βλ. παραλλ. Περ. Φιλ. Συλλ. Κωνσταντινουπόλεως 1872-74, τόμ. Z'-H', σελ. 463, ἀριθ. 1.

⁷ Βλ. παραλλ. Περ. Φιλ. Συλλ. Κωνσταντινουπόλεως 1872-74, τόμ. Z'-H', σελ. 514, ἀριθ. 7.

9
Πράσινος δὲ οὐρανός, κόκκινες ἢ κάμαρες μαῦρες ἢ καλόγρητες.
Τὸ καρποῦζι, χειμωνικόν, μπλες οινά.
18
*Ἐνα θᾶμμα, σὰν τί θᾶμμα!
*Ηταν πέντε κεφαλάς,
τέσσερες ἀναπνοάς.
Χέρια πόδια εἴκοσι
καὶ νύχια ἑκατό.
*Ο κηδευόμενος νεκρός¹.

19
*Ο γιός μ² δὲ τὶς κι³ δὲ κατοπαλουκωτής,
χύλια νὰ πῆς καὶ πάλε νὰ μὴν τὸ βρῆς.
*Ο σκαντζόχερας, ἀκανθόχοιρος².
20
*Ο γιός μ³ δὲ κοντο-Θόδωρος
ζύνεται ξεζύνεται
καὶ πάλε ματαζύνεται.
Τὸ Ψδροβάρελον⁴ η οἰνοβάρελον⁵ ἐπισκενα-
ζόμενον.

ΚΡΗΤΙΚΑ

21
*Ετσὶ πάνου στὸ οὐράτοι⁶
κάθεται νὰ κοπελάτοι
καὶ ζητεῖ νεφὸς κιάλατοι
καὶ στὸ κάρβουνο νὰ κάτοη.
*Ο μανίτης μανιτάρα⁷.

22
Τὸ τυρὶ τὸ τυρορέτο
δῆλοι τρῶν καὶ γεύονται το,
καὶ στὴν τάβλα δὲν τὸ θέ το.
Τὸ γάλα ἀπὸν βυζάνει η γυναικά. Τὸ μητρι-
κὸν γάλα.

23
Σέννα περιβολάτοι μπῆκα
βρίσκω ξένα κοριτσάκι
τσαὶ τοῦ σκίζω τὸ φουστάνι,
ξανθομούστακο μοῦ φάνη.
Τὸ ξενικόσταρο, καλαμπόκι, ἀραποσίπι.

24
*Ἀπόξω μαγλινὸ⁸
κιάπτο μέσα μαλλιαρό,
κιάπτο μέσα στὸ μαλλί⁹
ἔχει μιὰ μπουτσιά καλή.
Τὸ κάσταρο.

25
Νὰ τὴ δῆς νὰ φοβηθῆς,
νὰ τὴ φάγῃς νὰ φραδῆς.
*Η ἀγκυράρα.

¹ Βλ. παραλλ. Περ. Φιλ. Ελλ. Συλλ. Κωνσταντινουπόλεως 1872-74, τόμ. Z'-H', σελ. 516, ἀριθ. 33.

² Βλ. παραλλ. Εφ. Φιλομαθῶν 22 Δεκεμβρίου 1868, φύλλ. 682, ἀριθ. 6.

³ Ταῦτα, ὡς καὶ πλειστά δσα ἀλλα Κρητικὰ λαογρα-
φήματα, ἥκουσσα ἀπὸ τὸν 18ετή Σταθή Καντεράκη ἀπὸ
τὸ χωρίον Σελινά τῶν Ἀποκορώνων.

⁴ Μικρὸς λόφος, βουνάνι.

⁵ Βλ. ἀνωτέρω τὸ ύπ' ἀριθ. 14.

⁶ Γυαλιστερό, λειον.

26
*Ἐνα πρᾶμμα εἶνε πιόντε νε μικρό, δὲν κου-
νεῖ, κιάμα γεράση τρέκει.
*Ο ἀγγούδαρος¹.

27
Πάπλωμα παπλωματίζει,
χάμες θέτει καὶ μουγκρίζει².
*Η θάλασσα.

28
*Ἀποὺ πάει ὡς τὰ Χανιά,
θωρῷ τὴ θειά μου καὶ γελᾶ.
*Η φωτιά.

29
*Ἀνοιγοκλείει δὲ μαλλιαρὸς
τσαὶ μπένει δὲ θυμωμένος.
Τάσκι καὶ τὸ κρασί³.

30
*Η μάννα γελᾶ
τσή θυγατέρα φράζεται.
Τὸ ληόδεντρο καὶ τὸ ληόκαρπο.

31
Πέντε παράδεις ἔδωκα
τσαὶ πῆρα σε κερά μου.
Τσαὶ σὲ γυρίζ⁴ ἀνάσκελα
τσαὶ κάνω τὴ δουλειά μου.
*Η σκάφη ἀπὸν ξυμώνον⁴.

32
Δίπλα δίπλα πάει
πιάρβανίτικα φωνάζει.
*Ο καρδός, κάβουρας, καοκίνος.

33
Χιλιοτρύπητο λεῆνι
καὶ σταλιὰ νεφὸς δὲ χύνει.
Τὸ σφρουγγάρι, σπόγγος⁵.

34
*Ἀνωνίδα⁶ μαλλιαρὴ
πίνει νεφὸς δὲν κατουρεῖ.
*Η δρόμα, δρυνθα, κόττα.

35
*Ἐνα σκοινάκι ξέχω
κιάναλεώ κιάναλεω⁷
καὶ τὴν ἀκρη του δὲ βρίσκω.
*Η στράτα, δρόμος.

¹ Χόρτον ἄγριον.

² Ἐννοεῖ τὴν ἀκτήνη, ἀμμουδιά.

³ Βλ. παραλλ. Δημ. Ἀνθολογία Μ. Δελέκου, σελ. 172, ἀριθ. 6.

⁴ Βλ. παραλλ. Ἀθ. Σακελλαρίου Κυπριακά, τόμ. Γ', σελ. 134, ἀριθ. 1.

⁵ Βλ. παραλλ. Ἀθ. Σακελλαρίου Κυπριακά, τόμ. Γ', σελ. 134, ἀριθ. 10.

⁶ Ἀγρούγκαθον.

⁷ Μαζώνω, διπλώνω, συντομεύω.

36

Στὸ ντένι ντένι¹ κρέμεται
στὸ κάμπανο² πουλίται
καὶ τάποκοκκαλάτζι τοῦ³
στὴν κοπρὰ κυλιέται.

Ο καρπὸς τοῦ ἐληῆς.

37

Ο μπάρμπας μ⁴ δι μακρὺς
ἔχει στὴν κορφὴ ζγένεια.

Τὸ ἀστάχι.

38

Ο πετεινὸς ἀτζάτος,
δι μακροποδαράτος,
ἀπὸν πατεῖ καὶ πέρνει
καὶ φώματα δὲ λέει.

Τὸ καντάρι, στατήρ⁴.

39

Η κοιλιά μου τοῦ κοιλιά σου
τσαὶ στὴ μέση παλουκάτσι.

Ο χερόμυλος⁵.

¹ Ακρη ἄκρη, στοὺς κλώνους. ² Ζυγαριά. ³ Ο κόκκος, κουκούτζι, ληκούδζι.

⁴ Βλ. παραλλ. Ἀθ. Σακελλαρίου Κυπριακά, τόμ. Γ', σελ. 134, ἀριθ. 5.

⁵ Βλ. παραλλ. Ἀθ. Σακελλαρίου Κυπριακά, τόμ. Γ', σελ. 134, ἀριθ. 14.

Βλ. παραλλ. Ἐφ. Φιλομαθῶν 1868, σελ. 1674, ἀριθ. αἰνῆ 17, καὶ Ἀθ. Σακελλαρίου Κυπριακά, τόμ. Γ', σελ. 135, ἀριθ. 22.

ΜΑΓΕΜΜΕΝΗ ΕΝΘΥΜΗΣΗ

Τὸν εἶχαν βάλει νὰ ἀνοίξῃ ἔνα λάκκο. Εἶχε δυὸ μέρες ποὺ δούλευε. Συχνὰ αἰσθανόταν τὸ στόμιο τοῦ λάκκου νὰ φράζεται ἀπὸ τὸ κεφάλι τοῦ Κολίδα, τοῦ ἐπιστάτη, ποὺ ἐρχόταν σιγὰ καὶ ἔσωβε νὰ δῇ τί κάνει καὶ γιὰ νὰ τὸν βοηθήσῃ νὰ βγάλῃ τὸ χῶμα καὶ τὶς πέτρες ἐπάνω.

Ευπόλυτος μὲ τὰ πόδια στὴν ὑγρὴ γῆ, ἔσπαρε, χτυποῦσε τὴν σάπια πέτρα, γιὰ νὰ τὸν βαθύνῃ ὥς ποὺ νὰ βρῇ νερό.

Ο νοῦς του ἔτρεχε, δοσὸ δὲν αἰσθανόταν τὸ στόμιο φραγμένο, ἔτρεχε σὲ μακρυνὰ ἐπεισόδια τῆς παιδικῆς του ἡλικίας, σὲ ἴστοριες, ποὺ εἶχε ἀκούσει πρὸ πολλῶν χρόνων, τὰ δοπιὰ εἶχε ἀπὸ πολλά, πολλὰ χρόνια λησμονῆσει, καὶ τὰ δοπιὰ τώρα καὶ λίγον καιρὸ ἐρχόνταν καὶ ἔναρχόνταν, παράξενα, τὶς ὠρες τῆς δουλιᾶς του, σὰ νὰ δούλευε καὶ δι νοῦς του ἀνεξάρτητος ἀπὸ αὐτὸν, δούλευε ἔειδόβοντας πεθαμένες ἀναμνήσεις.

Αὐτὴ τὴν ἡμέρα, μόλις κατέβηκε στὸ λάκκο καὶ ἀρχισε νὰ δουλεψῃ, στὸ νοῦ του ἤλθε ἔνα ὅνειρο, ποὺ τὴν νύχτα εἶχε δῆ. Μιὰ ἀγάπη του παλῆ λησμονημένη, ποὺ δι ὑπνοῦς εἶχε βγάλει ἀπὸ τὰ βάθη τῶν χρόνων. "Ἐβλεπε ὅτι ἔτρεχε ξητῶντας τὸ σπίτι μιᾶς κόρης, ποὺ εἶχε ἀγαπῆσε ὅταν ἔμπαινε στὸν κόσμο. Καὶ σὰ νάταν

Σμύγ¹ ἡ τρίχα μὲ τὴν τρίχα
τσαὶ δροσίζεται ἡ τρύπα.
Τὰ μάδια, μάτια, τοίνουρα, βλέφαρα².

40

Ολήμερα κούλονρος
τσαὶ κάθαργα ξεκούλουρος.

Η ζώη, τὸ ζουνάρι.

41

Ολήμερα κούτσουρος
τσαὶ κάθαργα τρουλίτης².

Ο λύχνος³.

42

Ανάσκελα γεμίζει
τσαὶ μπούμπουρα⁴ φκερίζει⁵.

Τὸ φέσι, τὸ καπέλλο, δι πῦλος.

ΘΕΟΔ. Δ. ΚΛΗΡΟΝΟΜΟΣ
ΒΑΛΤΕΤΣΙΩΤΗΣ

¹ Βλ. παραλλ. Ἀθ. Σακελλαρίου Κυπριακά, τόμ. Γ', σελ. 134, ἀριθ. 5.

² Πτηγόν, δι κορυδαλλός, κατοινολέρα.

³ Βλ. παραλλ. Ἀθ. Σακελλαρίου Κυπριακά, τόμ. Γ', σελ. 135, ἀριθ. 27, καὶ Μ. Λελέκου Δημ. Ἀνθολογία, σελ. 174, ἀριθ. 6.

⁴ Απίστομο, μὲ τὸ πρόσωπον πρὸς τὸ ἔδαφος.

⁵ Άδειάζει, κενούδαι.

ὅς τοῦ νέου ποὺ μπαίνει στὸν κόσμο, στὴ ζωὴ!...
Ολα τὰ βλέπει παιχνίδια καὶ τὴν ἀγάπην αὐτῆ, καὶ τρέχει σὰν τρελὴ μέλιστα, ποὺ δὲν ἔχει σὲ ποιο λουλούδι νὰ καθήσῃ, θαμπωμένη ἀπὸ τὰ πολύχρωμα λουλούδια, ἀπὸ τὴν καινούργια ζωὴ!...

Τὸ στόμιο τοῦ λάκκου φράχθηκε ἀπὸ τὸ κεφάλι τοῦ Κολίδα, ἔπειτα ἀκούσθηκε ἡ φωνή του

— Δὲν τὰκουνες τὸ σφύριγμα;

Μιλοῦσε τρομερὰ μὲ τὴ μύτη.

— Οχι! Ποὺ νὰ τὰκουσώ ἔδω! τοῦ ἀπήντησε δι Μαρκούλης, καὶ μὲ μιᾶς θύμωσε μὲ τὸν ἔαυτό του. Δὲν ἤθελε πολλὰ λόγια μὲ τὸν Κολίδα. Τὸν μισοῦσε! Ήταν αὐτὸς δι μπιτιστος τοῦ ἔργοστασιάρχη, δι σπιούνος, δι προδότης!

Ανέβηκε πάνω.

Η αὐλὴ ἦταν ἔρημη. Ο Κολίδας εἶχε φύγει. Δυὸ μόλις ἐργάτες, δι ἔνας μ⁶ μαντίλι κόκκινο στὸ κεφάλι του σὰ σαρίκι, ἔβγαιναν ἐκείνη τὴ στιγμὴ ἀπὸ τὴν μεγάλη πόρτα. Πιὸ πέρα δι τὸν λάκκο μιὰ κατσίκα ἀσπρη, σηκωμένη δροθια καὶ στηριγμένη μὲ τὰ δυό της τὰ μπροσθιὰ πόδια σένα δενδρόπαι, προσταθοῦσε νὰ φάγη τὸ πράσινο φύλλωμά του. Αφήσε τὴν κατοίκα στὴν ἐργασία της, ἀν καὶ γιὰ μιὰ στιγμή, ἔτσι περαστικά, θαμπά τοῦ ἤλθε ἡ σκέψη νὰ τὴν διώξῃ, ἀλλὰ τὸ λησμόνησε καὶ προχώρησε πρὸς τὴν ἔξοδο, περνῶντας ἐμπρὸς ἀπὸ τὶς ἀνοιχτὲς πόρτες τοῦ ἐργοστασίου, ποὺ ἀφίναν νὰ φαίνωνται μέσα μηχανές, ρόδες, λουριά καὶ μιὰ σπίθα, στὸ βάθος τὸ σκοτεινό, σὰ μάτι, ἔνα καὶ μοναχό, τέρατος, ποὺ ξεκουραζόταν.

Εἶχε φάσει στὴν ἔξοδο δταν μιὰ γυναικα μελαχρινή, λίγο παχειά, μὲ τὰ χεῖλια κατακόκκινα, τὸν φώναξε ἀπὸ ἔναν ἔξωστη πέτρινο ἔνος μικροῦ σπιτιοῦ, ποὺ βρισκόταν στὸ βάθος τῆς αὐλῆς τοῦ καταστήματος, τριγυρισμένο ἀπὸ δένδρα καὶ λουλούδια.

— Θὰ φᾶς ἔξω; τὸν ωτοῦνσε.

Στράφηκε καὶ τὴν εἶδε καὶ δὲν τῆς ἀπήντησε, ἐνῶ εἶχε ἀκούσει τί τοῦ ἔλεγε. Αὐτὴ ἐπανέλαβε τὴν ἔρωτησί της.

— Ναί! τῆς εἶπε ἀπότομα καὶ βγῆκε ἔξω.

Αντιφόνησε στὸν καταστήματος μέσα σένα μαγερειδ ἦταν πλήθος ἐργάτες, ἀλλοι δρόμοι, κινούμενοι δῶ καὶ κεῖ, ἀλλοι καθισμένοι, δλοι δι μωσές φωνάζοντας καὶ βουζούντας σὰ μέλισσες γύρω ἀπὸ κλαδί γεμάτο λουλούδια.

Ο Μαρκούλης δὲν διευθύνθηκε κεῖ, ἀλλὰ προχώρησε πέρα. Κατέβηκε ἔνα κατηφορικὸ δρόμο δπου ἀπὸ τὴ μιὰ μεριὰ ὑπῆρχε βάραθρο, μισογεμισμένο τώρα ἀπὸ σκουπίδια καὶ σκουργίες τοῦ χυτηρίου, ἀνέβηκε ἀλλον καὶ βγῆκε στὸν κύριο δρόμο.

Πέρα λίγο ἀπὸ τὸν σκονισμένο δρόμο, πάνω μιὰ κολώνα ἀρχαία διχμένη κάτω σὰν Τιτάνας συντριμμένος ἀπὸ τὴν πάλη μὲ τοὺς θεούς, ἔνας ἀδύνατος, ψηλὸς μὲ καπέλο μὲ πολὺ πλα-

τεῖς γύρους καὶ γυρτοὺς σὰ φτεροῦγες γέρικου δρονέου, εἶχε σκαρφαλώσει. Μόλις είδε τὸν Μαρκούλη περνῶντα τὸν σκονισμένο δρόμο, ἔγλυστρησε κάτω καὶ περίμενε νὰ πλησιάσῃ. Αλλ' ὁ Μαρκούλης βάδιζε ἀργά, καὶ αὐτὸς ἔκασε τὴν ὑπομονή.

— Ελα ντέ! τοῦ φώναξε οὐφώνοντας τὸ κεφάλι ἀπὸ ἔνα διδάκινο, ποὺ τὸ χώριζε σὲ κομμάτια χωρὶς νὰ τὸ ἀποχωρίζει ἀπὸ τὸ κονιούτσι του.

Ήταν αὐτὸς ἔνας φίλος τοῦ Μαρκούλη, ποὺ πάντα σχεδὸν μὲ αὐτὸν ἔκανε παρέα. Τὸν ἔλεγαν Φουρλῆ καὶ ἦταν διλγόλιγος πολύ. Καὶ ἔτσι τεριάζανε, γιατὶ καὶ ὁ Μαρκούλης δὲν μποροῦσε νὰ ὑποφέρῃ τὶς μεγάλες διμιλίες.

Μαζύ, δίπλα χωρὶς νὰ μιλοῦνε, προχωροῦσαν μέσα σένα δρομίσκο, ποὺ ἀπὸ τὴν μιὰ μεριά του καὶ τὴν ἄλλη ὑπῆρχαν πεῦκα καὶ χαμόκλαδα ψηλά, ἵσαμε σχεδὸν ἀνάστημα ἀνθρώπου κοντοῦ. Ο Μαρκούλης βάδιζε μὲ τὸ κεφάλι χαμηλώμενο. Κάτι διμοι μὲ ἀνάμνησι ἔκανε νὰ φανερωθῇ μέσα σένα ξαφνικὸ θάμπωμα τοῦ νοῦ του, σὰ σύντριβε, ἢ νὰ πετέξῃ γιὰ νὰ βγῆ, καὶ τὸν ἔκανε αὐτὸς νὰ σηκωσῃ τὸ κεφάλι καὶ νὰ περιπατήσῃ πιὸ γρήγορα καὶ νευρικά.

— Μὰ τί ἔπαθες; τὸν διώτησε ο Φουρλῆς ξαφνιασθείς.

— Τίποια! εἶπε αὐτὸς καὶ μὲ βία στάθηκε.

Αὐτὸς διμοι μὲ ἔνθυμηση πόσες καὶ πόσες φορές δὲν τὸ αἰσθάνθηκε σὲ στιγμὲς στενοχροίας κυρφῆς πάντα, χωρὶς ποτὲ νὰ βγῆ νὰ φανερωθῇ!

Μόλις στρίψανε τὸν δρομίσκο αὐτόν, ποὺ ἀντὶ μυρουδιές λουλουδιῶν ἔγέμιζε διέρεας ἀπὸ βρῶμα ψωφημιοῦ, βρέμηταν ἀντικρὺ μιᾶς παραγκούλας, ποὺ δυὸ τραπέζια στρογγυλὰ σιδερένια, χωρὶς καρέκλες, ἔξω ἀπὸ τὴν πόρτα της ἔδειχναν ἀντὶ ἐπιγραφῆς τί ἦτανε κεῖ.

Μέσα στὴν παραγκούλα μιὰ παρέα ἀπὸ ἐπτὰ κακοντυμένους, καθισμένους τριγύρω σένα τραπέζι, ἔπαιζε χαρτιά. Ολων τὰ μάτια οὐφώνηκαν γιὰ λίγο στὴν εἶσοδο τοῦ Μαρκούλη καὶ τὸν συντρόφου του καὶ πάλι πέσανε στὰ χαρτιά.

Καθήσανε κοντὰ στὸ παραδύνυδο, ἐνῶ τὴν ἤδια στιγμὴ ξεφύτρωνε δι κρασοπώλης, ἔνω την ἔακαλης ξανθός, μὲ πολλὰ μαλλιά καὶ χωρισμένα στὴ μέση, πίσω ἀπὸ ἔνα ψηλὸ τεῖχοντα πορταριώνος μπούκλας, καὶ τοὺς πλησιάζεις ἀπότομα σὰ νὰ θετεῖς νὰ τὸν ριχτῆς νὰ τὸν χυτηρίζῃ.

— Κρασί! τοῦ εἶπε ο Φουρλῆς. Καὶ ἀπὸ κεῖνες τὶς μαριδίτες τὶς ξηροψημένες!...

Καὶ καθὼς δι κρασοπώλης ἔφευγε χωρὶς νὰ πῇ λέξι, τοῦ φώναξε:

— Καὶ μισὸ ψωμί!

Ο Μαρκούλης ἐπροσπάθησε νὰ κυττάζῃ αὐτούς, ποὺ ἔπαιζαν. Ο Φουρλῆς ἔβγαλε ἀπὸ τὴν τσέπη του μιὰ κιμωλία καὶ ἀρχισε τὰ

φίζη πάνω στὸ σιδερένιο τραπέζι ἔναν ἀνθρωπάκον ἀγριόμουτρον.

Τὸ κρασὶ ἥλθε καὶ τοὺς διέκοψε, ἀλλ᾽ ὁ Φουρλῆς εἶχε τελειώσει τὴν ζωγραφιά του. Εἶχε βάλει στὸ χέρι τοῦ ἀνθρωπάκου ἔνα τρομερὸ μαχαίρι. Ὁ Μαρκούλης ἄμα ἤπιε δυό, τρία ποτήρια, αἰσθάνθηκε μιὰ ἡσυχία. Ὁ νοῦς του, ποὺ ἔμοιαζε σὰ μυρμηγκοφωληά, τὴν ὥρα ποὺ ἔχουνε ἔξodo τὰ μυρμήγκια, ἡσύχασε. Ἀλλ᾽ εἶδε ξαφνικὰ μέσα στὴν ἡσυχία κείνη κάτι φλιβερὸ νὰ στέκεται, ποὺ τὸν ἐνόχλησε. Ἡταν ἡ γυναῖκα, ποὺ τὸν εἶχε φωνάξει ἀπὸ τὸ σπιτάκι ποὺ ἦταν στὸ βάθος τῆς αὐλῆς τοῦ καταστήματος, καὶ τῆς εἶχε αὐτὸς ἀπαντήσει πολὺ ἀπότομα. Καὶ αἰσθανόταν γιαυτὸ λύπη. Κάτω ὅμως ἀπὸ αὐτὴ τὴ λύπη σὰν κοιμισμένα κύματα, αἰσθάνθηκε θυμὸ καὶ ἀγανάκτησι.

— Γιὰ κύττα κεῖ!...

“Ο Φουρλῆς κάτι τοῦ ἔδειχνε ἔξω. Ἐκύτταξε. Τοῦ ἔδειχνε ἔνα σκελετὸ χάρτινον ἀητοῦ, ποὺ κρεμώταν ἀπὸ τὰ κλαδιά μᾶς πιπεριῶν.

— Εὐτυχισμένη ἐποχή!... Τὰ χρόνια περνοῦντε, πᾶντε!... εἴπε ὁ Φουρλῆς κοννῶντας τὸ κεφάλι.

“Ο Μαρκούλης σκέψθηκε. Γιατὶ νὰ πῇ εὐτυχισμένα, ἀφοῦ ἐρχόνταν, τρέχανε γιὰ δῶ; Τὸ ἀποτέλεσμα! Γιατὶ νὰ λυποῦνται τὰ χρόνια, ποὺ περνοῦντε;

Καὶ αἰσθάνθηκε εὐχαρίστησι, ποὺ ὁ κόσμος ἦταν φεύτικος, ὑπῆρχε ὁ θάνατος καὶ τὰ χρόνια φεύγανε!...

“Εξω ὁ καιρὸς εἶχε χαλάσει. Ἐνα σύννεφο ἐρχόταν σκοτεινὸ σὰν ἀπέραντο μαῦρο τέρας, ἐχθρὸς τοῦ ἥλιου, ρίχνοντας σκοτάδι... Ὁ ἥλιος χανόταν. Ἀνεμος ἀρχίσει νὰ φυσᾷ, καὶ, σὰ νάταν, αὐτός, ἡ πνοὴ τοῦ τέρατος, ποὺ ἐρχόταν, δῆλα τὰ ἵσια δένδρα, τὰ ἀκίνητα, γείρανε τὶς κορυφές των, τὰ κλαδιά των, καὶ ἀρχίσανε νὰ τρέμουν... Ἡ παρέα, ποὺ ἔπαιξε χαρτιά, τὰ ἀρφῆσε πάνω στὸ τραπέζι καὶ κύτταξε ἔξω. Ἐνας μὲ κόκκινο λαιμοδέτη καὶ σκούρο πουκάμισο, στηρίχθηκε στὸν ὅμο τοῦ κοντινοῦ του, σηκώθηκε μὲ κόπο καὶ πλησίασε στὴν πόρτα καμπονιαστός.

— Μωρέ! ἔκανε ὑψώνοντας τὸ κεφάλι χωρὶς νὰ ἀφήσῃ τὸ καμπούριασμα.

“Ολοι σηκωθήκανε σέρονοντας τὶς καρέκλες στὰ πίσω καὶ ὅρμήσανε, σὰν παιδιά σχολείου, στὴν πόρτα.

— Πάει, χάλασε ὁ καιρός!

— Πάει ὁ ἥλιος!

— Μωρέ, τί τὸν λυπάσαι; Μᾶς ἔχει κάψει τὴ γούνα κι' αὐτός!

— Σκοτεινά! Μαυρίλα!

Στὴ φυλακὴ μᾶς πήγαναν,
στὰ σύδερα τὰ μαῦρα!...

“Ἄρχισε ἔνας νὰ τραγουδᾶ κοννῶντας τὸ κεφάλι δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ καὶ γέροντας στὴν πόρτα.

— Σώπα ρέ! τοῦ φώναξε κεῖνος μὲ τὸν κόκκινο λαιμοδέτη.

— Νὰ δῆτε δτὶ θάχουμε βροχὴ καὶ βροχή!...
— “Ἄς βρέσῃ φωτιά!
— “Ἄς χαδῆ δ κόσμος!
— Καὶ οἱ φυλακές!
— Γιὰ κυτάτε ἔνα πῶς γυρίζει σὰ φεῖδι καὶ κουλουριάζεται!
— “Έχουνε ψυχὴ τὰ σύννεφα!
— Τώρα σὲ λίγο θὰ γεννήσουν!
— Τὸ νερό!
— Τὴ φωτιά!
— Ενας κινήθηκε πρὸς τὸ τραπέζι.
— Πᾶμε νὰ φύγουμε; εἴπε.
— Πᾶμε, πᾶμε!
— “Ἄχ, ἀν ἔβρεχε κρασί!
— Τί λές, μωρὲ κουτέ; Θὰ μᾶς ἄφιναν νὰ μαζέψουμε; Θὰ τόκαναν εὐθὺς τὸ Δημοσίου!
— Καὶ δόστου φόρο!

Ἡ παρέα ἔφυγε. Ὁ Μαρκούλης καὶ ὁ Φουρλῆς ἔμειναν μόνοι μέσα στὴν παράγκωλα, γιατὶ καὶ ὁ πρασοπώλης εἶχε χαδῆ.

“Ἐξαφνα ὁ Φουρλῆς κύταξε καὶ τὸν Μαρκούλη, στρίβοντας τὸ μουστάκι του ἔπειτα ἀκουμπῶντας σιγαλὰ τὴ γροθιά του στὸ τραπέζι καὶ πάνω στὴ ζωγραφιά του τὴ μισοσβυτισμένη, ἔρριξε τὰ μάτια του σ' αὐτὴ καὶ εἴπε:

— Δὲ μοῦ λές, Μαρκούλη, είσαι καὶ βέβαιος, δτὶ δ συγγενής, δ καταστηματάρχης, αὐτὸς δηλαδὴ τῆς γυναίκας σου, είνε σωστὸς συγγενής; Εἰλικρινής;

“Ο Μαρκούλης ταράχηκε, κιτρίνισε.

— Τί θὲς νὰ πῆς; δώτησε.

— Νά!... ἀπήντησε ὁ Φουρλῆς, ἀνοίγοντας τὸ χέρι του σὰ νὰ τὸν ἔδειχνε αὐτὸς ποὺ ἐλεγε μέσα κεῖ, καὶ κυτάζοντας αὐτὸν κατάματα. Δὲν καταλαβαίνεις;... Πῶς πρέπει νὰ σ' τὸ πῶ;.. Μᾶλλα λόγια είνε συγγενής, ἡ πατᾶ τὴν συγγένεια;... Δὲν καταλαβαίνεις; “Ἐγὼ σ' ἔχω γιὰ ἔξυπνο ἀνθρωπο!.. είμαι φύλος σου καὶ ἔχω ἐνδιαφέρο νὰ σ' τὸ πῶ!...

“Ο Μαρκούλης δὲν ἀκούγε πιά. Ἀκούγε φωνὲς ἀλλες μέσα του, πλήθος, σὰν δῆλη ἔκείνη τὴν ἡσυχία, ποὺ αἰσθανόταν, νὰ ἐγέμισε ἀπὸ φωνές, ποὺ ἡ κάθε μιὰ προσπαθοῦσε νὰ τὸν πῇ διαφορετικὰ ἀπὸ τὴν ἀλλη πράγματα!...

Καὶ ἔξω ὁ καιρὸς πάλι ἔφκιαχνε. Τὸ μαῦρο σύννεφο μόνο φοβέρισε καὶ πέρασε. Ὁ ἥλιος πάλι ἔλαμψε.

“Ο Φουρλῆς ξακολούθουσε νὰ μιλᾶ.

“Ο Μαρκούλης ἀκούσε στὰ τελευταία μιὰν ἐρώτησι, ποὺ τὸν ἔκανε δ Φουρλῆς.

— Ἐκαμα, ἡ δὲν ἔκαμα καλά;

— Ναί! εἴτε χωρὶς νὰ ἔρῃ καὶ γιατὶ τὸ ἐλεγε.

Στὴ στιγματική σιωπή, ποὺ ἔγινε, ἀκούθηκε μιὰ φωνὴ βραχνὴ νὰ τραγουδᾶ ἔνα παληὸ τραγούδι.

“Ο Φουρλῆς πλησίασε περισσότερο τὴν καρέκλα του καὶ τοῦ εἴπε:

ΣΕΙΑΝΗΟΣ

ΥΠΟ ΓΙΟΡΝΤΑΕΝΣ

— “Ακου δῶ!...” Ετσι μὴν τὰφήσῃς: Τὸ πρᾶμα αὐτὸ δέλει ἐκδίκησι! Αἴμα!

“Ο Μαρκούλης τὸν κύταξε καὶ τὸν εἶδε νὰ ἔχῃ τὰ φρύδια σουφρωμένα καὶ ἀπὸ τὰ μάτια του νὰ βγαίνῃ μιὰ ἀκτίνα σκληρῆ, ἄγρια.

Καὶ, χαμηλώνοντας ἔπειτα ὁ Φουρλῆς τὸ κεφάλι καὶ γέροντας αὐτὸ στὸν ὅμο, τοῦ εἴπε κυτάζοντας ἀλλοῦ.

— “Ακου δῶ!...” Ασε καὶ ἔχω τὴν ἰδέα μου. Θὰ τὸν κάνω νὰ χορέψῃ στὸ ταψί!.. Γιὰ ἀκουσε!

“Ο Μαρκούλης ἀκούσε στὸν Μαρκούλη ἔνα σχέδιο, ποὺ πολλὰ χοήματα τοῦ Σαμπίδη, τοῦ καταστηματάρχη, θὰ πέφτανε στὰ χέρια τους. Καὶ στὸ τέλος θὰ τὸν ἔστελναν νὰ βρῃ τὸν πεθαμένους γονιούς του.

— “Ετσι θὰ ἐκδικοῦντο τὴν ἀτιμία τῶν πλουσίων, ποὺ μὲ τὰ χοήματά των ἀλλο δὲν κάνουνε παρὰ νὰ φέροντας τὴν ντροπὴ στὰ φτωχὰ σπί-

— Καὶ πότε θὰ μοῦ πῆς; Πρέπει νὰ τὸ βάλωμε ἐμπρόδεις γοήγορα!

— Καλά!.. αὔριο!

— Ενα σφύριγμα ἀκούσθηκε.

Ήταν τοῦ καταστήματος, ποὺ δούλευε ὁ Μαρκούλης. Ο Φουρλῆς σηκώθηκε, ἔφερε τὸ χέρι στὴν τσέπη του, ἔβγαλε λεπτά, ἐπειτα χτύπησε δυνατὰ τὸ τραπέζι φωνάζοντας τὸν κρασοπώλη. Μιὰ μικρὴ πορτούλα ἀνοίξε στὸ βάθος τῆς παραγούλας καὶ φάνηκε ὁ κρασοπώλης. Πίσω, ἔξω, ἔδειξε ἡ ἀνοιχτὴ πορτούλα ὅσυχα ἀπλωμένα νὰ σαλεύουν ἀπ' τὸν ἄνεμο. Πληρώσανε καὶ ἔψυγαν. Λίγο πιὸ πέρα ἀπ' τὴν ὁμιλίαν κολῶνα χώρισαν.

— Λοιπὸν αὐδίο! τοῦ θύμησε πάλι ὁ Φουρλῆς. Ο Μαρκούλης ὑποσχέθηκε, ἀλλ' ἡ ζάλη του δινάμωνε, καὶ μαζὲν μιὰ ταραχή, σὰν κάποια ἄλλη ζωὴ νὰ ἔχπνησε μέσα του καὶ ταραζόταν μανιακά. Τὰ λόγια τοῦ Φουρλῆς τὰ αἰσθανόταν σὰ φείδια μικρά, ἀπειρα φείδια, νὰ γυρίζουν, νὰ τρέχουν στὸ νοῦ του.

— Θεέ μου, τί νὰ κάνω!

Στὴν ἔρωτησι αὐτὴ ταράχθηκε ἀκόμα περισσότερο σὰ νὰ συντρίψῃ, ἡ νὰ γκρεμίσῃ κάτι μέσα του, ποὺ τὸν ἔκανε νὰ λησμονήσῃ ὅλα ὅλα, καὶ μιὰ ἀνάμνησι ἔκανε νὰ φανῇ... Ἀλλὰ πρὸιν αὐτὴ φανερωθῆ, χάθηκε, ἔσβυσε, καὶ μιὰ ἄλλη ἀνάμνηση ἀπλώθηκε, ἡ ἀρχισε νὰ βγαίνῃ ἐμπρός του μὲ μεγάλη δύναμι σὰ νὰ ἥθελε νὰ τοῦ δουφήσῃ τὴν σκέψη. Ήταν ἀληθινὴ μαγεία! Μιὰ κόρη παρόυσιάσθηκε μὲ ἐνθύμησι κάποιας ἀγάπης χαμένης καὶ μαζύ, μαζὺ πλήθυς μικρῶν καὶ μεγάλων ἐνθυμήσεων νὰ ἔρχωνται, νὰ ἔρχωνται, καὶ τὸ πενδὸν νὰ γεμίζῃ δράματα ἀναμνήσεων!...

Ο Μαρκούλης ἐτρόμαξε. Τοῦ φάνηκε ὅτι ὁ νοῦς του ἥθελε χαθῆ μέσα στὴν ἀνάμνησι αὐτῆ, ποὺ τὸν ἔσερνε σὰ νὰ τοῦ τραγουδοῦσε μαγικὸ τραγούδι καὶ, κάνοντας μιὰ μεγάλη προσπάθεια γιὰ νὰ ἀπαλλαχθῇ, ἀρχισε νὰ περοπατᾷ γρήγορα, σχεδὸν νὰ τρέχῃ.

Ακούσεις ἔναν κρωγμὸ ψηλὰ καὶ κύταξε νὰ συλώσῃ τὸ νοῦ του στὸ κοράκι ποὺ μὲ μεγάλας φτερούγες πετοῦσε στὸν καταγάλανο οὐρανό, ἀφίνοντας σαντόν, κάποτε, τὴν μαύρη φωνή του.

Καὶ τὸ κατόρθωσε.

— Τί ἔπαθα; δύωτησε τὸν ἔαυτό του αἰσθανόμενος ἀκόμα δεμένο τὸ νοῦ του μὲ τὴν ἀνάμνησι, καὶ ἐνῷ ἀκόμα κομμάτια ἀναμνήσεων, σὰ συντρίμμια της, περνοῦσαν ἀπ' ἐμπρός του.

Ἐνόμιζε δόμως, ὅτι οἱ θάλαμοι, οἱ διάδρομοι, οἱ χώρες, τὸ πλούσιο σπίτι, ἡ κόρη ἐκείνη ὑπῆρξαν, τὰ εἶχε γνωρίσει κάποτε, σὲ περασμένες ἐποχές, εἶχε ζήσει κοντά τους, εἶχε ἀγαπήσει, εἶχε ἀγαπηθῆ!... Πότε;

Εἶδε ὅτι εἶχε πάρει ἄλλον δρόμο καὶ ξαναγύρισε.

Σὲ λίγο τοῦ φαινόταν νὰ τὰ εἶχε δεῖ κάποτε στὸν υπνό του καὶ τώρα τοῦ εἶχαν ἔλθει στὴ μνήμη.

Καὶ ὅταν εἶχε φθάσει κοντά στὸ καταστήμα καὶ ζήτησε πάλι νὰ θυμηθῇ τὸ δνειρό, δὲν βρήκε παρὰ ἔνα κενό!

Τὸ πρωὶ τῆς ἀλλῆς μέρας σηκώθηκε, ὁ Μαρκούλης, πολὺ πρωὶ κατὰ τὴν συνήθειά του. Δὲν εἶχε πολὺ κοιμηθῆ καὶ στὸν δλίγο υπνό του δὲν εἶδε ἄλλο δνειρό παρὰ ὅτι ἀκούγει μιὰ μεγάλη θάλασσα νὰ βογγᾶ ἄγρια. Βγῆκε ἔξω στὴν ἀλλή καὶ ἀνοίξε τὴ μεγάλη πόρτα τοῦ καταστήματος.

Ήτανε κεῖ φύλακας καὶ ἔργατης. Τὸν εἶχε, μῆνες τώρα, προσλάβει, κατατρεγμένον ἀπ' τὴν τύχη, ὁ Σαμπίδης ὁ καταστηματάρχης, συγγενής μακρινὸς τῆς γυναίκας του. Καὶ τοῦ εἶχε δώσει καὶ γιὰ κατοικία τὸ μικρὸ σπιτάκι τὸ τριγωρισμένο ἀπὸ δένδρα καὶ λουλούδια, ποὺ ἤταν στὸ βάθος τῆς οὐλῆς τοῦ καταστήματος.

Σὲ λίγο ἀνέβηκε πάλι πάνω στὸ σπιτάκι. Εἶχε κάτι λησμονήσει. Ή γυναίκα του εἶχε σηκώθηκε. Στὸ σπίτι ἄκουσε, καὶ τὸ πρόσεκτο τώρα, τὴν συνηθισμένη κίνησι, σὰν πρωϊνὸ τοῦ σπιτιοῦ τραγούδι στὴ ζωὴ. Γιὰ μιὰ στιγμὴ κλονίσθηκε σὰ νὰ ἄκουσε ἀγαπητὴ φωνή, ποὺ τὸν ἔφερε πίσω, τὸν ξυπνοῦσε ἀπὸ κάποιο κακὸ δνειρό, ποὺ εἶχε πλανηθῆ, ἀλλὰ κείνη τὴ στιγμὴ βρυχηθμὸς σὰ φωνὴ τέρατος ἄκουσθηκε... Τὸ ἔργοστάσιο ἔσφρύζε καλῶντας τοὺς ἔργατες.

Ἡ ἔργασία εἶχε ἀρχίσει. Τὰ σφρυτὰ χτυποῦσαν τὸ κόκκινο σίδερο στᾶμμόνια, ἡ μηχανὴ ἔσφρυσσε σὰν ἀνθρώπος ποὺ τρέχει, τὸ φυσερὸ γύριζε μὲ κρότο καὶ ὁ φουρλὸς ἔβραζε, ἔκαιε, βούτιζε.

Οἱ ἔργατες κοντὰ στὰ μακρύα σίδερα ποὺ μέσα στὸν κύκλο, ποὺ εἶχαν στὴ μέση, εἶχαν περάσει τὰ χωνιά, περίμεναν σιωπηλοί. Ἐνας χύτης κρατῶντας σίδερο μυτερὸ πλησίασε καὶ χτύπησε τὴν φραγμένη τρύπα. Μὲ μιὰς τότε φάνηκε φωτιὰ σὰ θεριό, ποὺ παραμόνευε, φωτιὰ δευστή, καὶ ἀρχισε νὰ τρέχῃ στὸ χωνὶ ποὺ ἤταν ἀπὸ κάτω. Τὸ ἀρπάξανε, μόλις γέμισε, οἱ ἔργατες ἀπ' τὰ μακρύα χερούλια καὶ τρέξανε γιὰ τὶς κάσες, ἐνῷ μέσα σαντὸ ἡ δευστή φωτιὰ ἔλαμπε σὰν ἥλιος καὶ κουνιάων μὲ κίνησι νεροῦ.

Ο Μαρκούλης βοηθοῦσε κρατῶντας ἀπὸ τὸ χερούλι ἔνδος μεγάλου χωνιοῦ. Εἶχε δεῖ τὸν Φουρλῆς, ποὺ τὸν εἶχαν πάρει γιὰ νὰ βοηθήσῃ στὸ χτήριο, νὰ τὸν κυτάῃ καὶ κάτι νὰ τοῦ νεύῃ. Τὸν λησμόντος. Φάνηκε νὰ βυθίζεται στὴν ἔργασία του, ἐνῷ ἀλήθεια ἤταν, ὅτι ἔργαζόταν σὰν ψεύτικος μηχανικὸς ἀνθρώπως. Ὁταν συνερχόταν κάποτε, ἐτρόμαζε ποὺ ἔβλεπε ποὺ βρισκόταν. Κάπου εἶχε πάει...

Κύταξε ἀπὸ ἔνα μπαλκόνι ψηλό, πολὺ ψηλό. Πέρα φαινόταν θάλασσα καὶ πλήθυς κατάρτια. Ο ἥλιος ποὺ ἀπλωνόταν ἤτανε κόκκινος πολύ. Κάπου κεῖ ἤτανε μεγάλη πυρκαϊά! Καὶ σένα τραπέζι κεῖ κοντὰ στὸ μπαλκόνι, ἔβλεπε, σὲ μιὰ πιατέλα νὰ ἀνοιγολείνουν θαλασσινά, χτένια, στρείδια...

Σὲ λίγο μέσα στὸ χτήριο παντοῦ φωτιὰ καὶ καπνοί. Τὸ φευστὸ σίδερο ἔτρεχε μέσα στὰ ἀπο-

τυπώματα ἀπὸ τὶς τρύπες των, καὶ λέσ καὶ ἵσαν μικροὶ καὶ μεγάλοι τάροι ποὺ τοὺς ἔρριχναν ζωὴ!

Οἱ χύτες καὶ οἱ ἔργατες, ἄγριοι καὶ καταίδωμένοι, βλαστημῶντας ἔργατες.

Κάποτε περίμεναν νὰ πάρουν πρᾶμα κυττάζοντας καὶ μετρῶντας πόσα ἀκτίνες εἶχαν ἀκόμα.

— Εμπρός! Ετοιμοι! ἀκούγοταν μιὰ φωνή, καὶ γρήγοροι ἔτρεχαν μὲ τὰ χωνιά.

Κατὰ τὶς δυὸ τὸ ἀπόγευμα οἱ κρότοι εἶχαν πάψει. Ο φουρλὸς ἔμενε χωρὶς βούτη πιὰ καὶ φλόγες μὲ ἀνοιχτὴ τὴν πόρτα, ἀπ' τὴν δοπίαν εἶχαν τρέξει σκουριές, κάρβουνα, σὰν τέρας ἔκοιλασμένο.

Ο Μαρκούλης ἀπέφυγε τὸν Φουρλῆς καὶ μετὰ τὴν ἀνάπταντι. Εφυγε ἔπειτα κρυφά. Ωρες γύριζε μόνος σὲ μέρη ἔρημα πηγαίνοντας διποὺ τύχη.

“Οταν βράδυνασε γύρισε στὸ σπίτι του, ἀντὶ νὰ διευθυνθῇ στὸ κρασοπολείο καθὼς ἔκανε πάντα. Οταν ἔφθασε στὴν αὐλή, πάνω σὲ μιὰ πλάκα καὶ κοντὰ σὲ ἀπλωμένα νερά ποὺ ζωγράφιζαν στὰ βάθη τους τὰ μαῦρα σύννεφα καὶ τὴν ἡμισέληνο, σὰν κάποιος μάγος Δαίμονας νὰ ἔτρεχε κάμνοντας μαγεῖς μὲ τὸ φανάρι του τὸ μαγικό, εἶδε ἔνα μαύρο πρόγμα νὰ στέκεται, ἡ νὰ είναι πεσμένο. Ήταν δὲ Κοκοράκης ὃπως τὸν ἔλεγαν στὸ ἔργοστάσιο, ἔνας μικρὸς δραφανός, ποὺ ἔμενε κοντά του.

— Τί κάνεις ἔκει;

Ο Κοκοράκης ἔτρεγε φύλλα μαρουλιοῦ γεμάτα λάσπη, κρεμασμένα ἀπ' τὸ στόμα του, χωρὶς νὰ βάζῃ χέρι, δπως τὰ τρῶνες οἱ κατίσκες. Κείνη τὴ στιγμὴ νόμιζε πῶς ἤτανε κατόσκα.

Στὴ φωνὴ τοῦ Μαρκούλη πετάχθηκε καὶ τὸ χέρι του κρατήσει τὸ φύλλο, ποὺ κρεμώταν ἀπ' τὸ στόμα του.

— Ελα δῶ! Νά, πάρε αὐτὸ καὶ πήγαινε στὸ θειό σου!.. Νά μείνης ἔκει ἀπόψε καὶ αὐδίο πρωὶ-πρωὶ μὲ τὸ σφύριγμα, ἔρχεσαι!.. Πάροτο! Εχω τὴν ἔορτή μου αὐδίο καὶ γιαυτὸ σ' τὸ δίνω!..

Ο μικρὸς στεκόταν ἀκίνητος κρατῶντας τὴ δραχμὴ μὲ τὸ ἔνα χέρι καὶ μὲ τὸ ὄλλο τὰ φύλλα τοῦ μαρουλιοῦ. Τὸν εἶχε κάνει μεγάλη ἐντύπωση ἡ γενναιοδωρία τοῦ Μαρκούλη καὶ, ἀκόμα πιὸ πολύ, δι τρόπος του, τὰ λόγια του. Τὸν φάνηκε δι τὸν ἔβλεπε νὰ κλαίῃ. Άλλ' δὲ Μαρκούλης συνῆλθε. Τὸν κύταξε ποὺ στεκόταν καὶ τοῦ εἶπε ἀπότομα.

— Ελα φεύγα!

Ο Κοκοράκης ὤρμησε μὲ τὸ λαιμὸ τεντωμένο, τὸ κεφάλι λίγο στραβά, σὰν ἔτοιμος νὰ κερατίσῃ, πάτησε στὰ ἀπλωμένα νερά, χαλῶντας τὴ ζωγραφιά, ποὺ ἔδειχναν, τώρα, στὰ βάθη τους, τὴν ἡμισέληνο νὰ βγαίνη σὲ μέρος ἔλευθερο, καθαρὸ ἀπὸ σύννεφα, καὶ νὰ τρέχῃ, καὶ βγῆκε ἔξω.

Ο Μαρκούλης ἀνέβηκε τὴν πέτρινη σκάλα ποὺ ἔφερε σὲνα πλατύσκαλο καγκελωτό, εἶδος μικροῦ ἔξωστη, καὶ ποὺ κάτω ἔχασε βαθὺ υπόγειο.

Μέσα σὲ δωμάτιο καλὰ ἐπιπλωμένο βρισκόταν ἡ γυναίκα του, μιὰ θεία της νέα ἀκόμα, μελαχροινὴ πολύ, καὶ δὲ Σαμπίδης ὁ ἔργοστα σιάρχης. Η θεία ἤταν ἐκείνη ποὺ κατόρθωσε νὰ θυμηθῇ δὲ πλούσιος συγγενής τὴν συγγένεια, ποὺ εἶχε μὲ τὴν γυναίκα τοῦ Μαρκούλη.

Ο Σαμπίδης ἔρριχνε χαρτιὰ καθισμένος στὸ τραπέζιο κοντά, ξεσκούφωτος. Ή λάμπα ἀπὸ πάνω, τὸ φώτιζε δυνατὰ τὰ κόκκινα μαλλιά του. Οι δυὸ γυναίκες στεκόνταν δρόμιες κοντά του, ἡ μιὰ ἀπὸ τὸν ἔνα δόμο καὶ ἡ ἄλλη ἀπὸ τὸν ἔλλο, ἔβλεπαν τὰ χαρτιὰ καὶ ἄκουσαν τὸ χωνιάσμα.

— Νὰ κι ὁ μπέκρας!

— Ελα νὰ δης!.. Ο κύριος Σαμπίδης ἔγινε ἀπόψε ἡ Μοῖρα!.. Λέει στὴ θεία, δι τι δι παντρευθῇ γρήγορα καὶ θὰ πάρῃ ἔναν καὶ τσαρομάλλη!..

— Δὲ λέσ καὶ σὲ σένα τί λέει;.. τῆς εἶπε ἡ Μάσα.

— Ε!

— Νά, τί τῆς λέει!.. Ξακολούθησε ἡ Μάσα γελαστή. Οτι δι παντρευθῇ πολὺ γρήγορα!..

Δὲν θέλησε, αὐτός, νὰ ἀντικρύσῃ τὸ βλέμμα τῆς γυναίκας του, ποὺ τὸ αἰσθανόθηκε ὁμοίως τοῦ παντρευθῆ γρήγορα.

— Πῶς τόπαθες καὶ ηρθες νωρίς; τὸν δώτησε αὐτῆ.

Καθὼς δὲ Μαρκούλης σήκωσε τὸ βλέμμα, εἶδε ἔνα γρήγορο ὑψωμα τῶν ματιῶν τοῦ Σαμπίδη ἀπὸ τὰ χαρτιά. Σπάνια πολὺ δὲ ο Μαρκούλης, νὰ πάγι νωρίς. Πάντα σχεδὸν πήγαινε ἀργά πολύ καὶ ἔτσι δὲν ἔβλεπε τὸν Σαμπίδη κύριο τοῦ σπιτιοῦ του, ούτε τὴν Μάσα.

Καὶ δταν πήγαινε, καθόταν σὰν ξένος σὲ μιὰ γωνιά.

Καὶ τώρα πάλι ποὺ κάθησε παράμερα, ἐνῷ οἱ ἄλλοι φλυαροῦσαν καὶ κύταζαν τὸ ἀπλωμά τῶν καρατιῶν τοῦ Σαμπίδη, αὐτός, θυμᾶται μὲ μιὰ ἄγρια ἥδονή τὴν περιφρόνησι, ποὺ πάντα τοῦ ἔκανε δὲ ἔργοστασιμάρχης μέσα σαντὸ τὸ σπίτι του, ποὺ ἥθελε καὶ κεῖ νὰ φαίνεται δὲ προϊστάμενος.

Ἐρχόταν στὴν ἄρχη στὸ σπίτι του περισσότερο μὲ τὸ δικαίωμα τοῦ συγγενῆ, ἀλλὰ ἔχοντας καὶ τὸ υφος τοῦ κυρίου. Πάντα διηγώταν, ἔλεγε πολλά, τὶ συνέβαινε ἔξω, ἔπεισόδια, ιστορίες. Καὶ καθὼς διηγώταν, σπάνια πολὺ νὰ στραφῇ

στὸν Μαρκούλη, ἀλλὰ σχεδὸν πάντοτε κύταζε τὴν Εἰρήνη, τὴν γυναικα τοῦ Μαρκούλη, σὰ νὰ διηγώτων μόνο σαῦτήν, κ' οἱ ἄλλοι νὰ μὴ ὑπῆρχαν. Αὐτὸ τὸν λυποῦσε καὶ ζητοῦσε νὰ τὸ πάρῃ γιὰ ἀβρότητα, ἢ ἀγάπη συγγενεική, ἀλλὰ μιὰ ὑποψία τὸν ψύμωνε, τοῦ ἔλεγε ἄλλα, καὶ αὐτὸς γιὰ ἐκδίκησι, μικρὴ παιδιάστικη, κύταζε, τὴν ὥρα ποὺ μιλοῦσαν, τὴν λάμπα καὶ μετροῦσε, ξαναμετροῦσε τὰ σίδερα, ποὺ τὴν κρατοῦσαν, τοὺς κρίουν...

Ο Σαμπίδης εἶχε ἀραδιάσει τὰ χαρτιὰ καὶ, ἀφοῦ στάθηκε, σκέφθηκε καὶ εἶπε:

— "Ετοιμα!.. "Ακουσε πάλι σύ!.. Ποτέ σου νὰ μὴν πιστεύῃς ἀγάπη, παρὰ ὅταν σάγαποῦνε!

Η Μάσα τὸν διέκοψε:

— Τὰ λένε αὐτὰ τὰ χαρτιά σου;

— Μάλιστα!

— Νὰ σὲ βράσω!.. Ἐγὼ θέλω δπως πρὸν νὰ τὰ λέσ, καὶ ὅχι ἔτσι! Σὰν τὶς σωστὲς μοῖρες!

Καὶ μιμήθηκε τὶς Ἀτσιγγάνες:

— Μοῖρες, Μοῖρες! Μύλους, μύλους! Καλοὺς μύλους!

Καὶ ἡταν δμοια Ἀτσιγγάνα μὲ τὴ βραχνὴ φωνὴ τῆς, τὸ μελαχροὶν πρόσωπό τῆς καὶ τὰ κατάμαυρα μάτια τῆς.

Ο Σαμπίδης ἔκλινε τὸ κεφάλι στὰ πλάγια.

— "Ετσι θέλεις; Καλά! Εγὼ δὲ χαλῶ χατῆρι!

Καὶ ἔρχισε νὰ λέγῃ χτυπῶντας μὲ τὸ δάχτυλο τὸ τραπέζι σὰ νὰ γινόταν τυμπανοκρουσία, ποὺ θὰ ἔβγαινε δ χρησμός.

— Απὸ κακὸ θάνατο σὺ θὰ πᾶς!..

— Νὰ σὲ ψήσω!

Ο Σαμπίδης σταμάτησε τὸ χτύπημα τοῦ τραπέζιοῦ καὶ σήκωσε τὸ ἄλλο χέρι του, σὰ νάθελε νὰ τοὺς κάνῃ νὰ σωπάσουν.

— Γιά! ἔκανε καὶ ἀκούμπησε τὸ χέρι στὸ μέτωπο. Τώρα ποὺ εἶπες ἔτσι, θυμήθηκα ἔνα δνειρό μου παράξενο καὶ ἀστεῖο, ποὺ εἶδα κατὰ τὰ ξημερώματα. "Ημονα, λέει, ἄλλοτε σὲ μιὰ σκάφη μέσα γυμνὸς καὶ ἄλλοτε σένα μπάνιο!.. "Εξαφνα βλέπω δτι δὲν εἴμουν οὔτε στὸ ἔνα, οὔτε στὸ ἄλλο, ἀλλὰ σὲ μιὰ μεγάλη ταφάρα! διοῦτε! Εγὼ στὸ ταψί! Καὶ δὲν εἴμουν δμως ἀνθρωπος, ἀλλὰ διάνοια, διάνοια μαδημένος, ζωντανὸς δμως! Καὶ μέστελναν στὸ φούρνο!..

Οι δυὸ γυναικες ἔβαλαν τὰ γέλια. Ο Μαρκούλης προσποιήθηκε δτι κύταζε ἔνα χαρτί, ποὺ ἡταν στὸ πάτωμα.

— Μωρέ, δνειρο!... "Ετιτυχημένο! Γιατὶ νὰ σου πῶ. Μοιάζεις πολὺ μὲ διάνο!.. Τοῦ εἶπε ἡ Μάσα.

— "Οχι δμως μὲ μαδημένο!

— "Ελάτε τώρα! Αφήστε τα!.. Θὰ μᾶς πῆς τὴ μοῖρα; Εἶπε καὶ ἡ γυναικα τοῦ Μαρκούλη.

Ο Σαμπίδης ἔσκυψε τὸ κεφάλι πάνω στὰ χαρτιά. Ο Μαρκούλης σηκώθηκε καὶ προχώρησε στὴν πόρτα.

— Ποῦ πᾶς; ἄκουσε τὴ γυναικα του νὰ τοῦ λέγῃ.

— Δὲ ἀδργήσω! ἀπήντησε.

Πάντοτε τὸ ἐνδιαφέρο της τὸν ιλόνιζε, ἀλλὰ τώρα, καθὼς στράφηκε στὴ φωνὴ τῆς καὶ εἶδε τὸ πρόσωπό της κοκκινισμένο καὶ τοῦ φάνηκε τὰ μάτια τῆς νὰ ἔχουνε κάτι λάγνο, βγῆκε ἔξω σὰ μανιακός. Καταράσθηκε τὸν ἔαυτό του, ποὺ ἄφησε ἔτσι τὰ πράγματα νὰ φθάσουν, ρίχνοντας ὅλην τὴν εὐθύνη σ' αὐτόν, ἔπειτα ποὺ δὲν ἔτολμησε νὰ ἐκδικηθῇ καλά, σκληρά, τὴν ἀτιμία, ἀλλ' ἔπειτε στὸ κρασί, στὸ κρασί γιὰ νὰ λησμονήσῃ, ρίχνοντας μαντὸ σκοτάδι στὸ νοῦ του, στὴν κάθησε πάλι, εὐθὺς νὰ ἔσβυναν, καὶ τίποτε δὲν

καὶ πῶς ἡθελε τώρα τὴν γυναικα του δικῆ του, τὴν ἀγάπη τῆς! Τὴν ἡθελε σὰν τὸ ἀγρίμι, ποὺ περγᾶ ἔρημο καὶ τρέχει διφασμένο ζητῶντας πηγὴ νεροῦ! Εκεῖνο τὸ γύρισμα τῆς, τὰ μάτια τῆς, ποὺ εἶδε νὰ καίουν καὶ νὰ μεθοῦν ἀπὸ ἐπιθυμία, τὸ κοκκινισμά τῆς!..

Δὲν εἶχε τραβηθῇ πολὺ καὶ γύρισε πάλι πίσω σιγά καὶ ἔσκυψε καὶ κύταξε ἀπὸ μιὰ τρύπα τῆς πόρτας...

Τὸ ἔνα χέρι εἶχε στὰ χαρτιὰ ἐπάνω, δ Σαμπίδης, τὸ ἄλλο τὸ εἶχε περάσει στὸ σῶμα τῆς γυναικας τοῦ Μαρκούλη, ἐνῷ αὐτὴ βρισκόταν ἀκουμπισμένη στὸν ὄμοιο του σὰν πεσμένη ἐπάνω του. Σιγά, σιγά μιλοῦσε δ Σαμπίδης ἀποχαυνωμένος. Τὴν ἔλεγε τὴν μοῖρα!

Ο Μαρκούλης κύτρινος, κύτρινος κύταξε... Τὴν ἡθελε αὐτὴ τὴ σκήνη τώρα, γιὰ καλό, τελευταῖο στερέωμα τῆς ἀποφάσεώς του. "Εφυγε, ἔπειτα, γρήγορα καὶ σιγά καὶ βγῆκε ἔξω στὸ μικρὸ μπαλκονάκι τῆς εἰσόδου.

— Ήταν ἡσυχία. Τὴν ἀκούσε. "Ενα ψιθύρισμα νόμισε νὰ ἀκούγε, τώρα, δπως τὰ μικρά του χρόνια, τὸ μουρμούρισμα, ἢ τὸ παραμιλήτο τῆς σωπῆς. Η ήμισέληνος ψηλὰ ἔτρεχε σὲ μέρη ἔλευθερα ἀπὸ σύννεφα.

— Αὔριο; σκέφθηκε.

Θυμήθηκε τὴν ἐργασία του, τὴν παραγκούλα, τὸν Φουρλῆ, τοὺς ἄλλους ἐργάτες. Καὶ λυπήθηκε, λυπήθηκε. Τὸ σπίτι του, τὴ γυναικά του...

— "Αχ, ἔκανε. Εἶνε τελειωμένο!

Η σελήνη πάλι κρύφθηκε σὲ μανδρο σύννεφο. "Ενας σκύλος ἀρχισε νὰ γάνγιζη. "Ησυχία. "Ενα ἀερόπι εστείσε τὰ δένδρα, καὶ αὐτὰ ἀρχισανε νὰ φλυαροῦνε μὲ τὸ σκούνταμά του, σὰ νὰ ψύμωσαν. Η σελήνη ἔμεινε ψυμμένη. Μιά γάτα ἀσπρη φάνηκε νὰ ἀνεβαίη σένα δένδρο κεὶ κοντά του ἔπειτα πάλι κατεβῆκε σιγά καὶ χάθηκε γρήγορα πρὸς τὸ κατάστημα κάτι κυνηγῶντας.

— Απὸ τὸ κατάστημα ἥλθε δ κρότος τοῦ διολογιοῦ, ποὺ σήμαινε τὶς ὥρες.

Πλησίαζε ἡ ὥρα ποὺ θὰ ἔφευγαν καὶ μαζὶ ἔρχόταν ἡ ἐκδίκηση, ἡ καταστροφή!

— Τί θὰ κάνω; ὁρτησε σὲ λίγο τὸν ἔαυτό του, σὰ νὰ εἶχε λησμονήσει τί εἶχε ἀποφασίσει νὰ κάνῃ καὶ ὁρτοῦσε ξένον, ποὺ τὸ εἶξερε, νὰ τοῦ πῆ. Μιὰ ἀφροδιμάρα, εἶχε πέσει στὸ νοῦ τοῦ καὶ ἤτανε αὐτὸς σὰ νὰ ἔμεινε ἀδειος! "Εβιασε τὸν ἔαυτό του καὶ ἀρχισε νὰ λέγῃ καὶ νὰ κάνεις συντηρητική, ποὺ μὲ δράματα παρουσιάζοταν, ἀλλὰ δὲν θυμάτων οὔτε ποὺ βρισκόταν, οὔτε ὅλο τίποτα ἔβλεπε καλὰ ἐμπρός του, καὶ ἀντὶ νὰ δημήσῃ στὴ σκάλα, ωρμήσε τυφλά, ἀντίθετα, ἀνεβαίνοντας τὸ πεζούλι ποὺ κάτω σὰ στόμα "Άδη βρισκόταν ξέσκεπη ἡ βαθειὰ εἰσοδος υπογείου!..

Ξαφνικά, κάτι ὅμοιο μὲ ἀστραπή, μὲ λάμψι πέρασε ἀπὸ τὸ νοῦ του καὶ τὸν ἔκανε δλα, μὰ δλα τώρα νὰ τὰ λησμονήσῃ, — τὸ μέρος ποὺ βρισκόταν, τὴν ἔλευθερη του, τὸν Σαμπίδη, τὴν Μάσα!..

— Θέε μου! εἶπε μόνο.

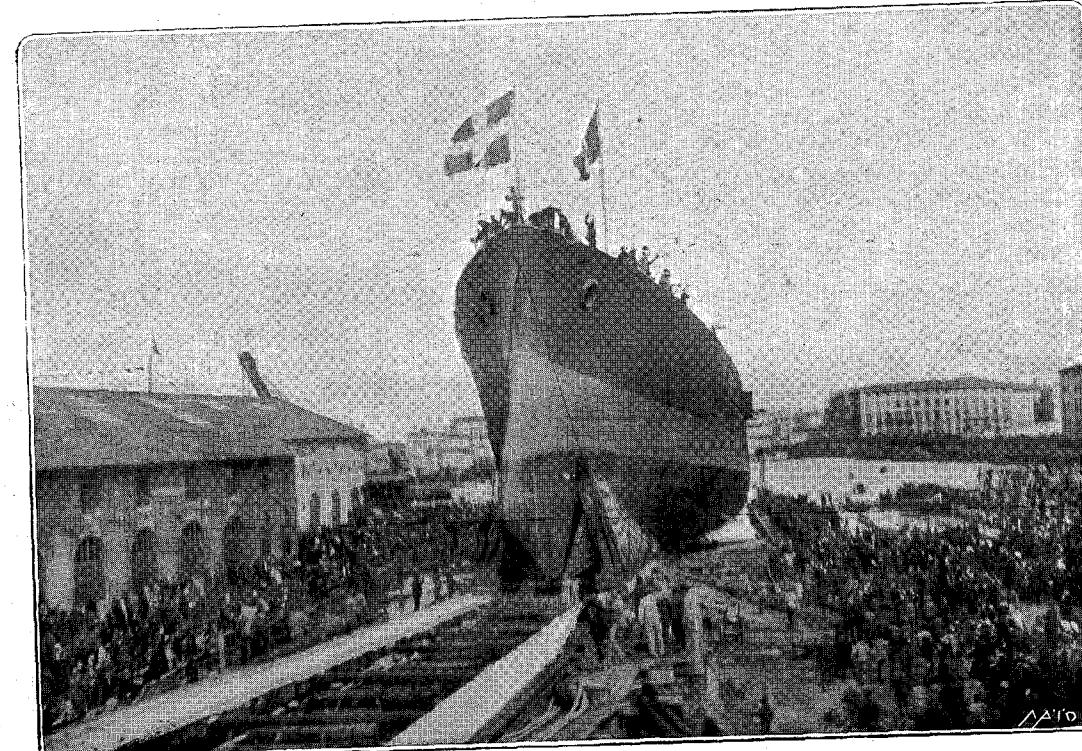
Εἶδε τὰ δένδρα νὰ κονυιοῦνται, τὴ μαύρη κορυφὴ τῶν κυπαρισσιῶν, τὴ σελήνη θαμπή νὰ φαίνεται, σὰ νὰ ἔβλεπε ἀλλον, ξένον σαντὸν πιὰ κόσμον, καὶ πάλι ἡ ἐνθύμηση κείνη ἡ μαγικὴ ἀπλώθηκε ἐμπρός του καὶ τοῦ ἔσυρε σὰ νὰ τοῦ δουφοῦσε τὴ σκέψη. Η θεία μορφὴ τῆς κόρης γελαστή, μὲ τὰ μάτια γεμάτα ἥδονή, παρουσιάσθηκε, καὶ ἔνα πέλαγος ζωῆς λησμο-

νημένης, ποὺ εἶχε περάσει, ἀνοιξε ἐμπρός του!..

Οι ἐνθυμήσεις ζωήρευαν, ἡ τὰ δράματα γινόνταν πιὸ ζωντανά, ἀλλὰ μιὰ κρυφὴ σκέψη, ἐλεύθερη ἀκόμα ἀπὸ τὴ μαγεία, τὸν ἀνάγκασε νὰ ἀντισταθῇ. Θέλησε νὰ φύγῃ ἀπὸ τὴν πρέπη ἀλλού, νὰ ἀποσύρῃ τὸ νοῦ του, καὶ τίποτε δὲν θυμάτων οὔτε ποὺ βρισκόταν οὔτε ποὺ τίποτα ἔβλεπε καλὰ ἐμπρός του, καὶ ἀντὶ νὰ δημήσῃ στὴ σκάλα, ωρμήσε τυφλά, ἀντίθετα, ἀνεβαίνοντας τὸ πεζούλι ποὺ κάτω σὰ στόμα "Άδη βρισκόταν ξέσκεπη ἡ βαθειὰ εἰσοδος υπογείου!..

Κάτω χτυπημένος ἐσπάραξε χωρὶς νὰ μπορῇ νὰ βγάλῃ μιλιά. "Άλλα ἡ ἐνθύμηση ἀκόμα δὲν τὸ ἄφινε, τὰ δράματα μιᾶς ζωῆς, ποὺ εἶχε περάσει καὶ ἡ κόρη ἡ γλυκειὰ ἔσκυψε ἀπὸ πάνω του καὶ τὸν κύταζε, τώρα, θλιψμένα. Καὶ καθὼς ἤταν ἔτοιμος νὰ σβύσῃ, καὶ τὸ αἷμα τὸν πλημμύριζε, ἔσκυψε ἀκόμα ἡ κόρη κείνη, ποὺ τοῦ θύμιζε περασμένη, θεία ἀγάπη, καὶ τὸν φύλησε, ἀλλὰ δὲν ἡταν πιὰ αὐτή, ἡταν ἡ κόρη, ποὺ εἶχε τὴν ἀδελφὴ μὲ τὴ βραχνὴ φωνὴ καὶ ποὺ εἶχε ἀγαπήσει, ὅταν ἔμπαινε στὸν κόσμο!..

ΔΗΜΟΣΘΕΝΗΣ Ν. ΒΟΥΤΥΡΑΣ

Η. ΚΑΘΕΛΚΥΣΙΣ ΤΟΥ ΝΕΟΥ ΘΩΡΗΚΤΟΥ "Γ. ΑΒΕΡΩΦ", τὴν 27 Φεβρουαρίου εἰς τὰ ναυπηγεῖα Όρλανδου τοῦ Λιβύρων

ΦΩΤΟΓΡ. Κ. ΑΒΕΝΙΑΚΑΡ

ΤΑ ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΑ ΕΙΣ ΤΗΝ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗΝ ΖΩΗΝ *

Β') Η ΣΗΜΕΡΙΝΗ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΗ ΚΙΝΗΣΙΣ

Οσα έως τώρα είπα, κύριοι, υπόθετω, δτι αρχούν, ώς γενικαὶ γραμμαῖ, διὰ τὰ μαθηματικά. Υπεσχέθην ἐντούτοις νά σας διμιλήσω και διὰ τὴν σημερινὴν παγκόσμιον μαθηματικὴν κίνησιν ἀλλὰ ἡτο ἀνάγκη νὰ προταχθοῦν, δσα πρὸν ἀνέφερα, διὰ νὰ ἔξηγηθοῦν οἱ λόγοι, διὰ τὸν διποίους τὰ τελευταῖα 50 ἔτη, προπάντων διμος τὴν τελευταῖαν δεκαετίαν, δηλ. μαζὶ μὲ τὸν εἰκοστὸν αἰῶνα, ἡ παγκόσμιος μαθηματικὴ κίνησις, ἀπὸ μικρὰ και μεμονωμένη και ἀνοργάνωτος, δπως πρὸν ἡτο, ἔφθασεν εἰς σημεῖον ἀκμῆς, προηγουμένως ἀνεπίστον. Εἰς πενήντα ἔως ἔξητα ὑπολογίζονται σήμερον τὰ κυριώτερα μαθηματικὰ περιοδικὰ τοῦ κόσμου, εἰς ὑπεροχήν τοῦ μαθηματικοὶ, ποὺ διαιρῶς προάγουν τὴν ἐπιστήμην, χωρὶς νὰ ὑπολογίσωμεν τὰς πολλὰς μυριάδας, πού τα ἔξασκον ἀπλῶς ὡς ἐπάγγελμα. Καὶ ἡ ἀκμὴ αὐτῆ, εἶναι τόσον περισσότερον ἀξιοθάμαστος, δσον τὰ μαθηματικά, ἵσα - ἵσα ἔπειδη ἡ ἀξία των ἀπὸ διλγίστονς ἔννοειται, και ὡς ἐπάγγελμα εἶναι ἀπὸ τὰ διλγάτερον προσοδοφόρο και ὡς ἐπιστήμη δὲν εἶχαν πρὸν, οὔτε ἀκόμη ἔχουν τόσην ὑλικὴν και ἡμικὴν ὑποστήριξιν, δσην ἀξίζουν, οὔτε ἀπὸ τὰς κιθερονήσεις οὔτε εν γένει ἀπὸ τὴν ἀνθρωπότητα: ἀν δὲ τὰ μαθηματικὰ εἶναι ἄντλα, οἱ μαθηματικοὶ διμος δὲν εἶναι βέβαια τοιοῦτοι και τὰ βιβλία, τὸ περιοδικά, τὰ συνέδρια ἀπαιτοῦν και ὑλικὰς θυσίας . . .

Τὴν πολιτισμένην ἀνθρωπότητα, (περὶ τῆς μὴ πολιτισμένης δὲν χρειάζεται νὰ κάμωμεν ἔδω λόγον) εἰμποροῦμεν νὰ την διαιρέσωμεν εἰς δύο κατηγορίας: εἰς τὸ μέρος ἔκεινο (τὸ διλγάτερον ἀκόμη δυστυχῶς), ποὺ πρωτοστατεῖ και προηγεῖται εἰς τὴν πρόσδον τῶν ἐπιστημῶν, τῶν ἰδεῶν και τοῦ πολιτισμοῦ γενικῶς, και εἰς τὸ μέρος, τὸ πολὺ πολυτληθέστερον, ποὺ παρακολουθεῖ μόνον, περισσότερον ἡ διλγάτερον, τὸ πρῶτον. Εἰμποροῦμεν νὰ παραβάλωμεν τὸ πρῶτον μὲ καθηγητήν, τὸ δεύτερον μὲ μαθητήν εἶναι ἀλήθεια, δτι ἡ διαίρεσις αὐτῆ δὲν εἶναι τόσον δεξεῖα και σαφῶς ὠδισμένη — δ μαθητῆς τῆς σήμερον γίνεται πολλάκις ὁ καθηγητής τῆς αὐτοῖον —, ἐντούτοις εἶναι ἀρκετὰ δρατή. "Ο, τι δὲ συμβαίνει μὲ τὸν πολιτισμὸν διλόκληρον, συμβαίνει και μὲ τὰ μαθηματικά. Τὸ μέρος τῆς ἀνθρωπότητος, ποὺ πρωτοστατεῖ και προηγεῖται εἰς τὴν μαθηματικὴν πρόσδον, ἀποτελεῖται κυρίως ἀπὸ τὰ ἔξῆς μεγάλα ἔθνη: τὸν Γερμα-

τῶν μαθηματικῶν, πολλοὶ ἀπὸ τοὺς διποίους ἔδω μόνον καὶ ὄνομα μᾶς εἶναι γνωστός π. χ. ὁ νεώτατος κλάδος τῆς Θεωρίας τῶν Συνόλων (Mengenlehre) και ἀπὸ τὰς ἐφαρμογὰς τὰ *Μαθηματικὰ τῶν Ασφαλειῶν* (Versicherungsmathematik). Ἀλλὰ δὲν εἶναι ἔκει μόνον οἱ καθηγηταὶ τῶν πανεπιστημίων, ποὺ προάγουν τὰ μαθηματικὰ και οἱ καθηγηταὶ τῶν πολυτεχνείων και τῶν ποικίλων μέσων σχολείων διοικητοὶ φιλοτιμοῦνται νὰ ἔργαζωνται πρὸς προαγωγὴν τῆς ἐπιστήμης. Δὲν πρόκειται βέβαια ἔδω νά σας ἀπαριθμήσω τὰ δινόματα διλων τῶν σημερινῶν μαθηματικῶν τῆς Γερμανίας, ἀρκετὸν εἶναι νὰ σας ἀναφέρω τὰ παγκόσμια δινόματα τοῦ Klein, τοῦ Hilbert, τοῦ Schwarz . . . Ἐννοεῖται, δτι και εἰς τὰ μαθηματικὰ περιοδικὰ πρωτεύοντα μαθηματικὰ ὡς ἔπαγγελμα εἶναι τὸ Γερμανία τὸ μεγαλύτερον τοιοῦτο — ἐν ἀπὸ τὰ παλαιότερα συγχρόνως — εἶναι τὸ λεγόμενον τοῦ Crelle: «Journal für reine und angewandte Mathematik» (Περιοδικὸν τῶν καθηρῶν και τῶν ἐφημοσύμενῶν μαθηματικῶν), ἔχοντ¹ ἔπειτα τὰ *Μαθηματικὰ Χρονικά* (Mathematische Annalen), τὸ περιοδικὸν τῆς «Ερώσεως τῶν γερμανῶν μαθηματικῶν» (Deutsche Mathematiker-Vereinigung) και τόσα ἄλλα, ποὺ θὰ ἡτο κοναραστικὸν νὰ τὸ ἀναφέρω. ¹ Εἰς δὲ τὴν Γαλλίαν ἔκδιδονται τὸ *Journal de mathématiques pures et appliquées*, τὸ *Journal de l'École Polytechnique*, τὸ *Bulletin de la Société Mathématique de France*, τὸ *Bulletin des Sciences mathématiques* τοῦ Darboux, κτλ. Απὸ δὲ τὸν Γάλλους μαθηματικοὺς θάσας ἀναφέρω μόνον, ἔκτὸς ἀπὸ τὸν ἡδη μνημονεύθεντα Poincaré, τὰ δινόματα τῶν Darboux, Painlevé, Picard, Appel, Köttag-Leffler τὰ *Acta Mathematica* (Μαθηματικὰ Περιοδικά) περιοδικὸν ὅγι τοπιόν, οὔτε σουηδικὰ γραφόμενον, ἀλλ᾽ εἰς τὰς τέσσαρας Γαλλων ἀκολουθοῦν πατὰ πόδας, δπως εἴπα, οἱ Ιταλοὶ εἶναι πραγματικῶς ἀξιοσημείωτος η εἰς τὰς μαθηματικὰς γνωρίας, και μάλιστα τὰς περισσότερον ἀφηρημένας, ἔκτακτος ἐπίδοσις τῶν Ιταλῶν δινόματα μαθηματικῶν Ιταλῶν ἀρκοῦμαι νά σας ἀναφέρω διλγίστα ἀπὸ τὰ πάμπολλα, τὰ παγκοσμίου φήμης μόνον: τὸν Bianchi, τοῦ Beltrami, τοῦ Dini, και ἀπὸ τὸν σημερινὸν τοῦ Veronese, τοῦ Cesáro, τοῦ Gino Loria, τοῦ Vito Volterra, τοῦ Levi Civita κτλ. Περιοδικὰ μαθηματικὰ ἐπίσης ὑπάρχουν εἰς τὴν Ιταλίαν πάμπολλα, ἀπὸ τὰ διποῖα τὰ κυριώτερα εἶναι τὰ *Annali di Matematica pura ed applicata* (Χρονικά τῶν καθηρῶν και ἐφημοσύμενων Μαθηματικῶν), τὰ *Rendi-*

cont del Circolo Matematico di Palermo» (Πρακτικὰ τοῦ Μαθηματικοῦ Κύκλου τοῦ Παλέρμου), τὸ *Periodico di Matematica* κτλ.

Εἰς λόγος βέβαια ἔξηγῶν τὴν ἔκτακτον αὐτὴν ἐπίδοσιν τῶν Ιταλῶν εἰς τὰς θεωρητικὰς ἐπιστήμας εἶναι και ἡ ἔλλειψις πολλῆς βιομηχανίας, ἡ διποία ἔλλειψις ἔχει ὡς ἀμεσον ἀκολούθημα, ὅτι πολὺ περισσότερον ποσὸν τοῖς ἔκτακτον ἀπὸ τοὺς νέους ἐπιδίδονται εἰς τὰς θεωρητικὰς σπουδάς πρὸς πολὺ δυσανάλογον μάλιστα μὲ τὰς ὑλικὰς τῆς χώρας συνήθης, εἰς τρόπον, ὃστε οἱ Ιταλοὶ μαθηματικοὶ και οἱ καθηγηταὶ πανεπιστημίων γενικᾶς ν ἀμείβωνται γλισχρότατα, και τοῦτο πάλιν, ὅσακίς εύθουν θέσιν — πρᾶγμα ὅχι εὐκόλον! ¹ Άλλ' ἡ ὑπέρβασις αὐτὴ τῆς φυσιολογικῆς — ἀλεπίπωμεν — ἀναλογίας τοῦ ἐπὶ τοῖς ἔκτακτον ποσοῦ τῶν σπουδαζόντων τὰ μαθηματικὰ ὡς ἔπαγγελμα δὲν ἀρκεῖ βέβαια νὰ ἔξηγήσῃ τὴν παραγωγὴν τόσων καλῶν μαθηματικῶν εἰς τὴν Ιταλίαν και πολλαὶ ἄλλαι χώραι, και αὐταὶ χωρὶς σπουδαίαν βιομηχανίαν, ἔχουν ὑπερπαραγωγὴν διδακτόρων, χωρὶς καθόλου νὰ ἔχουν και ὑπερπαραγωγὴν ἐπιστημόνων! Πιθανὸν λοιπὸν νὰ ἔχουν οἱ Ιταλοὶ ἔθνικὴν μαθηματικὴν ἴδιοφυΐαν, ἵσως ὑπάρχουν και ἔθνικαι.

Μετὰ τὰ τρία αὐτὰ ἔθνη ἔχονται, δπως εἴπα, οἱ Σκανδινανοί, οἱ Ολλανδοί, οἱ Βέλγοι, οἱ Έλβετοί, οἱ Ἀγγλοι, οἱ Αμερικανοὶ και οἱ Ρῶσσοι. Εἰς τὴν Σκανδινανία τὰ μαθηματικὰ καλλιεργοῦνται, καθὼς και κάθε ἀλλή πνευματικὴ ἔνασχόλησις, μὲ πολλὴν δρεξινή. Εἰς τὴν Στοκχόλμην ἔκδιδονται ἀπὸ τὸν εἰς τὸ ἐλεύθερον πανεπιστήμων (Högskola) καθηγητὴν κ. Mittag-Leffler τὰ *Acta Mathematica* (Μαθηματικὰ Περιοδικά) περιοδικὸν ὅγι τοπιόν, οὔτε σουηδικὸν, ἀλλ᾽ εἰς τὰς τέσσαρας μαθηματικοὺς θάσας ἀναφέρω μόνον, ἔκτὸς ἀπὸ τὸν ἡδη μνημονεύθεντα Poincaré, τὰ δινόματα τῶν Darboux, Painlevé, Picard, Appel, Könnigs, Goursat, Borel, Hadamard . . .

Εἰς τὴν πρωτοπορείαν τῶν Γερμανῶν και τῶν Γαλλῶν ἀκολουθοῦν πατὰ πόδας, δπως εἴπα, οἱ Ιταλοὶ εἶναι πραγματικῶς ἀξιοσημείωτος η εἰς τὰς μαθηματικὰς γνωρίας, και μάλιστα τὰς περισσότερον ἀφηρημένας, ἔκτακτος ἐπίδοσις τῶν Ιταλῶν δινόματα μαθηματικῶν Ιταλῶν ἀρκοῦμαι νά σας ἀναφέρω διλγίστα ἀπὸ τὰ πάμπολλα, τὰ παγκοσμίου φήμης μόνον: τὸν Bianchi, τοῦ Beltrami, τοῦ Dini, και ἀπὸ τὸν σημερινὸν τοῦ Veronese, τοῦ Cesáro, τοῦ Gino Loria, τοῦ Vito Volterra, τοῦ Levi Civita κτλ. Περιοδικὰ μαθηματικὰ ἐπίσης ὑπάρχουν εἰς τὴν Ιταλίαν πάμπολλα, ἀπὸ τὰ διποῖα τὰ κυριώτερα εἶναι τὰ *Annali di Matematica pura ed applicata* (Χρονικά τῶν καθηρῶν και ἐφημοσύμενων Μαθηματικῶν), τὰ *Rendi-*

¹ Πρότειν νὰ σημειώσω, δτι και ἔδω και εἰς ὅλα τὰ ἐπόμενα συστηματικῶν, χάρων συντομίας, παραλείπων ἄναφέρω τὰ πρακτικά και λοιπὰς δημοσιεύσεις τῶν ἀκαδημειῶν κτλ. ποὺ περιέχουν, μεταξὺ ἄλλων, και μαθηματικὰς ἐργασίας και ἀνακοινώσεις.

άναφέρω τὰ δύναματα μόνον τῶν γνωστοτέρων μαθηματικῶν, τῶν Ὀλλανδῶν: Schoult, Cardinaal κτλ. καὶ τῶν Βέλγων: Mansion καὶ Neuberg· καθὼς καὶ τὰ δύναματα δύο μόνον μαθηματικῶν περιοδικῶν, τοῦ διλλανδικοῦ «Nieuw Archief voor Wiskunde»¹ (Νέον Αρχεῖον τῶν μαθηματικῶν) καὶ τοῦ βελγικοῦ «Mathesis» (Μάθησις). — Οἱ Ἐλβετοὶ μαθηματικοὶ εἰμιποροῦν νὰ ὑπαχθοῦν ἀντιστοίχως εἰς τὴν γαλλικὴν καὶ τὴν γερμανικὴν ἐπιστήμην, εἶναι δὲ γνωστόν, δτὶ αἱ εἱς τὰ ἐλβετικὰ πανεπιστήμια καθηγεσίαι εἶναι συνήμως μεταβατικὸς μόνον σταδιμὸς διὰ τὴν εἱς γαλλικὰ ἢ γερμανικὰ πανεπιστήμια «προαγωγῆ». (τὸ ἵδιον δὲ ἰσχεῖται καὶ διὰ τὸν Γερμανὸν τῆς Ἀντρίας, οἱ δοποῖοι δύμως πρέπει νὰ ὑπαχθοῦν εἰς τὴν δευτέραν πατηγορίαν τῶν ὑστερούντων ἔθνων).

Αντίθεσιν πρὸς τοὺς Ἰταλοὺς παρουσιάζουν οἱ Ἀγγλοὶ ἔχουν βέβαια παραγάγει τὸν Newton καὶ εἰς τὸν νεωτέρους χρόνους τὸν Cayley· ἀλλὰ σήμερον εἶναι ἐν γένει πτωχότατοι εἰς τὰ καθαρὰ μαθηματικά οὔτε κατὰ τὸ ποιόν, πολὺ δὲ ὀλιγώτερον ἀκόμη ὡς πρὸς τὸ ποσὸν τῆς μαθηματικῆς των προαγωγῆς κατέχουν οἱ Ἀγγλοὶ τὴν θέσιν, ποὺ ἦτο φυσικὸν νὰ κατέχουν, παρὸ δὲ τοὺς 3-4 ἀξίους φήμης μαθηματικούς, π. χ. τὸν Forsyth· οὔτε μαθηματικὸν περιοδικὸν σπουδαῖον, ἀντιστοιχὸν πρὸς τὰ μεγάλα γαλλικά, γερμανικά καὶ ιταλικά, ἔχουν οἱ Ἀγγλοὶ τὴν εἰς τὰς θεωρητικὰς ἐν γένει σπουδὰς (καθὼς καὶ τὴν σχολικὴν δργάνωσιν) καθυστέρισιν των αὐτὴν αἰσθάνονται καὶ οἱ Ἰδιοὶ καὶ δὲν διστάζουν μάλιστα καὶ φανερὰ νὰ τὴν ἀναφέρουν (προβ. τὸ βιβλίον τοῦ Perry, «England's neglect of Science» = Ἡ παραμέλησις τῆς ἐπιστήμης ἀπὸ τὴν Ἀγγλίαν). — Οἱ λόγοι τοῦ φαινομένου αὐτοῦ, τῆς παραμελήσεως δηλ. τῶν θεωρητικῶν ἐν γένει σπουδῶν (τὸ δοποῖον — εἰς μικρότερον δύμως μέτρον — παρατηρεῖται καὶ εἰς τὴν Ὀλλανδίαν) εἶναι δὲ ἵδιος, ἥ, καλύτερα, δὲ ἀντιστροφὸς τοῦ εἰς τὴν Ἰταλίαν: οἱ Ἀγγλοὶ δηλ. ἔχουν κατ' ἔξοχὴν ἐπιδοθῆ εἰς τὴν βιομηχανίαν, τὸ ἐμπόριον, τὰ πρακτικὰ ἐπαγγέλματα ἐν γένει, καὶ φυσικὰ παραμελοῦν καὶ ὑποτιμοῦν τὴν θεωρίαν. Ἀπόδειξις, δτὶ αὐτὸς εἶναι δὲ λόγος, καὶ δχι μαθηματικὴ ἀνιδιοφυΐα τῶν Ἀγγλων, εἶναι — ἔκτὸς τῆς προαγωγῆς ἐνὸς Newton! — δτὶ δπον ἥ θεωρία συνδέεται μὲ τὸ πείραμα καὶ ἔχει καὶ πρακτικὰς ἐφαρμογάς, οἱ Ἀγγλοὶ διέσεως μεγαλουργοῦν π. χ., δμοῦ μὲ τοὺς Ὀλλανδοὺς Van't Hoff καὶ Lorentz, ἔχουν αὐτοὶ

¹ Εδῶ εἰμιποροῦμεν νὰ σημειώσωμεν, ὡς περίεργον, δτὶ μόνον οἱ Ὀλλανδοί, μεταξὺ δὲν τῶν εὑρωπαϊκῶν λαῶν, δὲν μεταχειρίζονται τὸν διεθνῆ δρον «Mathematiek», ἀλλὰ τὸν «Ἐπιστήμη τῆς (κατ' ἔξοχην) γνώσεως»: Wiskunde (= γερμ. Wissenkunde) καὶ δ μαθηματικὸς ὄνομάζεται διλλανδικά: «Wiskunstenaar».

τοὺς μεγαλυτέρους μαθηματικοφυσικοὺς τοῦ κόσμου (Lord Kelvin (Rayleigh) κτλ.).

Παραπλεύρως μὲ τοὺς Ἀγγλους εἰμιποροῦμεν νὰ κατατάξωμεν, ἐπειτα δύμως ἀπὸ ἀντούς, τὸν Ἀμερικανὸν (τῶν Ἡνωμ. Πολιτειῶν), οἱ δοποῖοι ἐντούτοις, ἐπειδὴ καὶ χρῆμα διαθέτουν ἀφθονον καὶ δρεῖν νὰ φθάσουν τὴν Εὐρώπην εἰς τὰς ἐπιστήμιας δχι μικροτέραν ἔχουν, γρήγορα ὑὰ περάσουν τοὺς Ἀγγλους, ἵσως καὶ ἀλλοὺς λαοὺς ἀκόμη! Μαθηματικὸν σπουδαῖον τῆς Ἀμερικῆς σᾶς ἀναφέρω μόνον τὸν Osgood καὶ περιωδικὰ τὸ «American Journal of Mathematics» (Ἀμερικανὸν Μαθηματικὸν Περιοδικὸν) καὶ τὰς «Transactions» καὶ τὸ «Bulletin of the American Mathematical Society» (Ἐργασίαι καὶ Δελτίον τῆς Ἀμερικανῆς Μαθηματικῆς Εταιρείας). — Ἐρχόμεθα κατόπιν εἰς τὸν Ὀώσσον, οἱ δοποῖοι (καθὼς καὶ δλοὶ οἱ Σλαβοί) ενδίσκονται, δπως γνωμίζετε, ἀρκετὰ μακράν ἀκόμη ἀπὸ τὸν δυτικὸν εὑρωπαϊκὸν πολιτισμόν. Ἐχουν αὐτοὶ 9 πανεπιστήμια, ἀρκετὰ πανεπιστημιακὰ μαθηματικὰ βιβλία, δλγονς δμως μαθηματικοὺς σπουδαῖους καὶ κανέν σπουδαῖον περιοδικόν. (Ο πρεσφημος Lobatschefskij, διδρυτὴς τῆς Μητροπόλεως τῆς Εὐκλείδειον Γεωμετρίας, ἀνήκει εἰς πολὺ παλαιοτέραν ἐποχήν).

Μένει τέλος ἥ δευτέρα ἐκείνη κατηγορία τῶν ἔθνων, τὰ δοποῖα ἀκολουθοῦν μόνον ἐν γένει, ἥ τούλαχιστον προσπαθοῦν ν ἀκολουθοῦν τὴν μαθηματικὴν πρόσδοδον καὶ νὰ μένουν εἰς ἐπαφήν, ἥ σχεδόν, μὲ τὰ ἀλλα, τὰ προηγούμενα εἰς τὰ τοισάντα ἔθνη χρειάζονται κατὰ πρῶτον μὲν δλγοι ἴκανοι μαθηματικοί, ποὺ νὰ εἶναι εἰς θέσιν νὰ μετοχεύεσσον εἰς αὐτὰ τὰς νεωτέρας θεωρίας καὶ τὴν νέαν κίνησιν, ἐπειτα δὲ ἐν περιοδικόν, δργανον δχι τόσον, καὶ ἀρχὰς τούλαχιστον, τῆς προαγωγῆς τῆς ἐπιστήμης, δσον τῆς διαδόσεως αὐτῆς εἰς τὸν δπωδήποτε καταγινομένους μὲ τὰ μαθηματικά, δργανον πρὸς ἐκουνγχρονισμὸν τῶν μὲ τὰ μαθηματικὰ ἀσχολούμενων ἐντὸς τοῦ ἔθνους τούτου, δηλ. πρὸς ἀνύψωσιν τοῦ πνευματικῶν τῶν ἐπιπέδου, ἔως νὰ ἔλθῃ εἰς ἐπαφήν μὲ τὸ μεγάλον διειδήνες μαθηματικὸν πίνεαν: Πῶς καὶ διατί τὰ ἔθνη αὐτὰ δὲν ενδίσκονται ἀπὸ τῶρα εἰς τὴν Ἰδιαίτερην μὲ τ ἀκμήν, δὲν εἶναι οὔτε τόσον εὔκολον νὰ ἔξηγηθῇ, οὔτε ἔχει τὸν ἵδιον λόγον παντοῦ τρεῖς κατηγορίας αὐτῶν εἰμιπόροιμεν ἵσως νὰ διακρίνωμεν τὴν πρώτην: τῶν ἔθνων, ποὺ παρήκμασαν καὶ προσπαθοῦν ἐκ νέου ν ἀκμάσον, τὴν δευτέραν: τῶν ἔθνων, ποὺ πρώτην φορὰν προσπαθοῦν νὰ ἐκπολιτισθοῦν, καὶ τὴν τρίτην: τῶν ἔθνων, τὰ δοποῖα, ἔχοντα ἀπὸ πρὸν ἴδιαν τῶν πολιτισμῶν, προσπαθοῦν τῶρα νὰ τὸν ἀφομοιώσουν μὲ τὸν εὑρωπαϊκόν. Τῆς πρώτης κατηγορίας ἔθνη ἔχομεν εἰς τὴν Εὐρώπην τοὺς Πολωνούς, τοὺς Ἰσπανούς, τοὺς Πορτογάλους, τοὺς Ἑλληνας,

τῆς δευτέρας δὲ τοὺς λοιποὺς Σλαβούς (ἐκτὸς τῶν Ῥώσων καὶ τῶν Πολωνῶν), τοὺς Ούγγρους καὶ τοὺς λαοὺς τοῦ Αίμου.

Εἰς τὴν Πολωνίαν, ὁ πολιτισμὸς ἐν γένει εἶναι καὶ σήμερον ἀνώτερος ἀπὸ τὸν ὁδοσικὸν καὶ τὰ μαθηματικὰ δχι ἐντελῶς ἀσύμμαντα εἰς τὴν Βαρσοβίαν ἐκδίδονται τὰ «Prace Matematyczno-fizyczne» ἀπὸ τὸν Dickstein καὶ ἀλλοὺς μαθηματικοὺς καὶ βιβλία μαθηματικὰ ἀνώτερα ὑπάρχουν πολλὰ εἰς τὴν πολωνικὴν γλώσσαν. Καὶ εἰς τὴν Ούγγαρον δὲ (ἀν καὶ οἱ Ούγγροι δὲν φαίνεται νὰ ἔχουν καὶ τόσην ἴδιαιτέραν ἴδιοφυΐαν διὰ τὰ γράμματα) ἐκδίδονται τὰ «Mathematische Berichte aus Ungarn» (Μαθηματικαὶ Ἀνακοινώσεις ἀπὸ τὴν Ούγγαραν) καὶ ὑπάρχουν πολλὰ εἰς τὴν πολωνικὴν γλώσσαν. Καὶ εἰς τὴν Ούγγαρον δὲ (ἀν καὶ οἱ Ούγγροι δὲν φαίνεται νὰ ἔχουν καὶ τόσην ἴδιαιτέραν ἴδιοφυΐαν διὰ τὰ γράμματα) ἐκδίδονται τὰ «Mathematische Berichte aus Ungarn» (Μαθηματικαὶ Ἀνακοινώσεις ἀπὸ τὴν Ούγγαραν) καὶ ὑπάρχουν πολλὰ εἰς τὴν πολωνικὴν γλώσσαν. Καὶ εἰς τὴν Ούγγαρον δὲ (ἀν καὶ οἱ Ούγγροι δὲν φαίνεται νὰ ἔχουν καὶ τόσην ἴδιαιτέραν ἴδιοφυΐαν διὰ τὰ γράμματα) ἐκδίδονται τὰ «Mathematische Berichte aus Ungarn» (Μαθηματικαὶ Ἀνακοινώσεις ἀπὸ τὴν Ούγγαραν) καὶ ὑπάρχουν πολλὰ εἰς τὴν πολωνικὴν γλώσσαν. Καὶ εἰς τὴν Ούγγαρον δὲ (ἀν καὶ οἱ Ούγγροι δὲν φαίνεται νὰ ἔχουν καὶ τόσην ἴδιαιτέραν ἴδιοφυΐαν διὰ τὰ γράμματα) ἐκδίδονται τὰ «Mathematische Berichte aus Ungarn» (Μαθηματικαὶ Ἀνακοινώσεις ἀπὸ τὴν Ούγγαραν) καὶ ὑπάρχουν πολλὰ εἰς τὴν πολωνικὴν γλώσσαν. Καὶ εἰς τὴν Ούγγαρον δὲ (ἀν καὶ οἱ Ούγγροι δὲν φαίνεται νὰ ἔχουν καὶ τόσην ἴδιαιτέραν ἴδιοφυΐαν διὰ τὰ γράμματα) ἐκδίδονται τὰ «Mathematische Berichte aus Ungarn» (Μαθηματικαὶ Ἀνακοινώσεις ἀπὸ τὴν Ούγγαραν) καὶ ὑπάρχουν πολλὰ εἰς τὴν πολωνικὴν γλώσσαν. Καὶ εἰς τὴν Ούγγαρον δὲ (ἀν καὶ οἱ Ούγγροι δὲν φαίνεται νὰ ἔχουν καὶ τόσην ἴδιαιτέραν ἴδιοφυΐαν διὰ τὰ γράμματα) ἐκδίδονται τὰ «Mathematische Berichte aus Ungarn» (Μαθηματικαὶ Ἀνακοινώσεις ἀπὸ τὴν Ούγγαραν) καὶ ὑπάρχουν πολλὰ εἰς τὴν πολωνικὴν γλώσσαν. Καὶ εἰς τὴν Ούγγαρον δὲ (ἀν καὶ οἱ Ούγγροι δὲν φαίνεται νὰ ἔχουν καὶ τόσην ἴδιαιτέραν ἴδιοφυΐαν διὰ τὰ γράμματα) ἐκδίδονται τὰ «Mathematische Berichte aus Ungarn» (Μαθηματικαὶ Ἀνακοινώσεις ἀπὸ τὴν Ούγγαραν) καὶ ὑπάρχουν πολλὰ εἰς τὴν πολωνικὴν γλώσσαν. Καὶ εἰς τὴν Ούγγαρον δὲ (ἀν καὶ οἱ Ούγγροι δὲν φαίνεται νὰ ἔχουν καὶ τόσην ἴδιαιτέραν ἴδιοφυΐαν διὰ τὰ γράμματα) ἐκδίδονται τὰ «Mathematische Berichte aus Ungarn» (Μαθηματικαὶ Ἀνακοινώσεις ἀπὸ τὴν Ούγγαραν) καὶ ὑπάρχουν πολλὰ εἰς τὴν πολωνικὴν γλώσσαν. Καὶ εἰς τὴν Ούγγαρον δὲ (ἀν καὶ οἱ Ούγγροι δὲν φαίνεται νὰ ἔχουν καὶ τόσην ἴδιαιτέραν ἴδιοφυΐαν διὰ τὰ γράμματα) ἐκδίδονται τὰ «Mathematische Berichte aus Ungarn» (Μαθηματικαὶ Ἀνακοινώσεις ἀπὸ τὴν Ούγγαραν) καὶ ὑπάρχουν πολλὰ εἰς τὴν πολωνικὴν γλώσσαν. Καὶ εἰς τὴν Ούγγαρον δὲ (ἀν καὶ οἱ Ούγγροι δὲν φαίνεται νὰ ἔχουν καὶ τόσην ἴδιαιτέραν ἴδιοφυΐαν διὰ τὰ γράμματα) ἐκδίδονται τὰ «Mathematische Berichte aus Ungarn» (Μαθηματικαὶ Ἀνακοινώσεις ἀπὸ τὴν Ούγγαραν) καὶ ὑπάρχουν πολλὰ εἰς τὴν πολωνικὴν γλώσσαν. Καὶ εἰς τὴν Ούγγαρον δὲ (ἀν καὶ οἱ Ούγγροι δὲν φαίνεται νὰ ἔχουν καὶ τόσην ἴδιαιτέραν ἴδιοφυΐαν διὰ τὰ γράμματα) ἐκδίδονται τὰ «Mathematische Berichte aus Ungarn» (Μαθηματικαὶ Ἀνακοινώσεις ἀπὸ τὴν Ούγγαραν) καὶ ὑπάρχουν πολλὰ εἰς τὴν πολωνικὴν γλώσσαν. Καὶ εἰς τὴν Ούγγαρον δὲ (ἀν καὶ οἱ Ούγγροι δὲν φαίνεται νὰ ἔχουν καὶ τόσην ἴδιαιτέραν ἴδιοφυΐαν διὰ τὰ γράμματα) ἐκδίδονται τὰ «Mathematische Berichte aus Ungarn» (Μαθηματικαὶ Ἀνακοινώσεις ἀπὸ τὴν Ούγγαραν) καὶ ὑπάρχουν πολλὰ εἰς τὴν πολωνικὴν γλώσσαν. Καὶ εἰς τὴν Ούγγαρον δὲ (ἀν καὶ οἱ Ούγγροι δὲν φαίνεται νὰ ἔχουν καὶ τόσην ἴδιαιτέραν ἴδιοφυΐαν διὰ τὰ γράμματα) ἐκδίδονται τὰ «Mathematische Berichte aus Ungarn» (Μαθηματικαὶ Ἀνακοινώσεις ἀπὸ τὴν Ούγγαραν) καὶ ὑπάρχουν πολλὰ εἰς τὴν πολωνικὴν γλώσσαν. Καὶ εἰς τὴν Ούγγαρον δὲ (ἀν καὶ οἱ Ούγγροι δὲν φαίνεται νὰ ἔχουν καὶ τόσην ἴδιαιτέραν ἴδιοφυΐαν διὰ τὰ γράμματα) ἐκδίδονται τὰ «Mathematische Berichte aus Ungarn» (Μαθηματικαὶ Ἀνακοινώσεις ἀπὸ τὴν Ούγγαραν) καὶ ὑπάρχουν πολλὰ εἰς τὴν πολωνικὴν γλώσσαν. Καὶ εἰς τὴν Ούγγαρον δὲ (ἀν καὶ οἱ Ούγγροι δὲν φαίνεται νὰ ἔχουν καὶ τόσην ἴδιαιτέραν ἴδιοφυΐαν διὰ τὰ γράμματα) ἐκδίδονται τὰ «Mathematische Berichte aus Ungarn» (Μαθηματικαὶ Ἀνακοινώσεις ἀπὸ τὴν Ούγγαραν) καὶ ὑπάρχουν πολλὰ εἰς τὴν πολωνικὴν γλώσσαν. Καὶ εἰς τὴν Ούγγαρον δὲ (ἀν καὶ οἱ Ούγγροι δὲν φαίνεται νὰ ἔχουν καὶ τόσην ἴδιαιτέραν ἴδιοφυΐαν διὰ τὰ γράμματα) ἐκδίδονται τὰ «Mathematische Berichte aus Ungarn» (Μαθηματικαὶ Ἀνακοινώσεις ἀπὸ τὴν Ούγγαραν) καὶ ὑπάρχουν πολλὰ εἰς τὴν πολωνικὴν γλώσσαν. Καὶ εἰς τὴν Ούγγαρον δὲ (ἀν καὶ οἱ Ούγγροι δὲν φαίνεται νὰ ἔχουν καὶ τόσην ἴδιαιτέραν ἴδιοφυΐαν διὰ τὰ γράμματα) ἐκδίδονται τὰ «Mathematische Berichte aus Ungarn» (Μαθηματικαὶ Ἀνακοινώσεις ἀπὸ τὴν Ούγγαραν) καὶ ὑπάρχουν πολλὰ εἰς τὴν πολωνικὴν γλώσσαν. Καὶ εἰς τὴν Ούγγαρον δὲ (ἀν καὶ οἱ Ούγγροι δὲν φαίνεται νὰ ἔχουν καὶ τόσην ἴδιαιτέραν ἴδιοφυΐαν διὰ τὰ γράμματα) ἐκδίδονται τὰ «Mathematische Berichte aus Ungarn» (Μαθηματικαὶ Ἀνακοινώσεις ἀπὸ τὴν Ούγγαραν) καὶ ὑπάρχουν πολλὰ εἰς τὴν πολωνικὴν γλώσσαν. Καὶ εἰς τὴν Ούγγαρον δὲ (ἀν καὶ οἱ Ούγγροι δὲν φαίνεται νὰ ἔχουν καὶ τόσην ἴδιαιτέραν ἴδιοφυΐαν διὰ τὰ γράμματα) ἐκδίδονται τὰ «Mathematische Berichte aus Ungarn» (Μαθηματικαὶ Ἀνακοινώσεις ἀπὸ τὴν Ούγγαραν) καὶ ὑπάρχουν πολλὰ εἰς τὴν πολωνικὴν γλώσσαν. Καὶ εἰς τὴν Ούγγαρον δὲ (ἀν καὶ οἱ Ούγγροι δὲν φαίνεται νὰ ἔχουν καὶ τόσην ἴδιαιτέραν ἴδιοφυΐαν διὰ τὰ γράμματα) ἐκδίδονται τὰ «Mathematische Berichte aus Ungarn» (Μαθηματικαὶ Ἀνακοινώσεις ἀπὸ τὴν Ούγγαραν) καὶ ὑπάρχουν πολλὰ εἰς τὴν πολωνικὴν γλώσσαν. Καὶ εἰς τὴν Ούγγαρον δὲ (ἀν καὶ οἱ Ούγγροι δὲν φαίνεται νὰ ἔχουν καὶ τόσην ἴδιαιτέραν ἴδιοφυΐαν διὰ τὰ γράμματα) ἐκδίδονται τὰ «Mathematische Berichte aus Ungarn» (Μαθηματικαὶ Ἀνακοινώσεις ἀπὸ τὴν Ούγγαραν) καὶ ὑπάρχουν πολλὰ εἰς τὴν πολωνικὴν γλώσσαν. Καὶ εἰς τὴν Ούγγαρον δὲ (ἀν καὶ οἱ Ούγγροι δὲν φαίνεται νὰ ἔχουν καὶ τόσην ἴδιαιτέραν ἴδιοφυΐαν διὰ τὰ γράμματα) ἐκδίδονται τὰ «Mathematische Berichte aus Ungarn» (Μαθηματικαὶ Ἀνακοινώσεις ἀπὸ τὴν Ούγγαραν) καὶ ὑπάρχουν πολλὰ εἰς τὴν πολωνικὴν γλώσσαν. Καὶ εἰς τὴν Ούγγαρον δὲ (ἀν καὶ οἱ Ούγγροι δὲν φαίνεται νὰ ἔχουν καὶ τόσην ἴδιαιτέραν ἴδιοφυΐα

άν κατά τὸν Ibsen ἡ ἴδεα τῆς πατρίδος ἀποτελεῖ μίαν προσωρινήν μόνον κατάστασιν τῆς ψυχικῆς ζωῆς τῆς ἀνθρωπότητος, τὰ μαθηματικὰ συντείνουν εἰς τὴν ἔνωσιν τῆς ἀνθρωπότητος περισσότερον ἀπὸ κάθε ἄλλην ἐπιστήμην οἱ μαθηματικοὶ περισσότερον Ἰσως ἀπὸ δὲ λους τοὺς ἄλλους ὁμοτέχνους, αἰσθάνονται, διτι κοινὰ ἀντικείμενα πνευματικῆς ἑνασχολήσεως καὶ κοινὸς τρόπος τοῦ σκέπτεσθαι τοὺς συνδέει, ἀδιάφορον ἀν δὲ εἰς εὑρίσκεται εἰς τὸ Βερολίνον, δὲ ἄλλος εἰς τὸ Λονδίνον, δὲ ἄλλος εἰς τὴν Ῥώμην· ἀν δὲ εἰς ἔκφραζη τὰς μαθηματικὰς τοῦ σκέψεις γαλλικά, δὲ ἄλλος σινιηδικά, δὲ ἄλλος Ἑλληνικά· Ἀπαμβλύνει λοιπὸν ἡ μαθηματικὴ αὐτὴ ἐνότης, διμοῦ, ἐννοεῖται, μὲ πολλὰς ἄλλας τοιαύτας διεθνεῖς τάσεις τῆς ἀνθρωπότητος, τὰ ἐθνικὰ πάθη καὶ μίση καὶ ἐμποτίζει τὸν ἀνθρωπὸν τὴν ἴδεαν, διτι νπεράνω ἀπὸ τὴν ἔννοιαν τῆς πατρίδος ὑπάρχει ἡ γενικωτέρα τῆς ἐργαζομένης ἀνθρωπότητος...

Ἄλλον τὰ μαθηματικὰ δὲν ἔχουν πατρίδα, δὲ μαθηματικὸς δῆμος, δ σημερινὸς τούλαχιστον, ἔχει· ὡς ἀνθρωπὸς εἶναι φυσικόν, χωρὶς νὰ μισῇ τ' ἄλλα ἔθνη, νὰ αἰσθάνεται κάποιαν ἴδαιτέραν συμπάθειαν διὰ τὸ ἔθνος ἔκεινο, εἰς τὸ δοιον ἀνήκει· καὶ ἡ συμπάθεια αὐτὴ τοῦ ἐπιβάλλει καὶ καθήκοντα τοπικά· παραλλήλως μὲ τὴν παγκόσμιον προαγωγὴν τῆς ἐπιστήμης, νὰ προσπαθῇ νὰ προσάγῃ καὶ τὸ μαθηματικὸν ἐπίπεδον καὶ τὴν μαθηματικὴν κύνησιν τοῦ τόπου του. Διὰ τὴν τοπικὴν αὐτὴν προαγωγὴν τῶν μαθηματικῶν εἰς ἐνδιαφέρονταν ἔθνος δὲν σημαίνει τόσον πολὺ ἡ ὑπαρξίς ἐνδὲ ἡ δύο ἡ τριῶν μαθηματικῶν δέξιας, δὲ εἶναι καὶ διεθνοῦς αὐτοὶ ἀνήκουν εἰς τὴν διεθνῆ ἐπιστήμην, καθὼς εἰς αὐτὴν ἀνήκουν καὶ τὰ μεγάλα διεθνῆ περιοδικά, εἰς τὰ δοιοι πολλὰς φροφὰς εἶναι δύσκολον κανεὶς νὰ διαποιήῃ καὶ αὐτὴν ἀκόμη τὴν ἐθνότητα τοῦ γράφοντος. Διὰ τὴν προαγωγὴν τῆς μαθηματικῆς κινήσεως εἰς ἕνα τόπον, προπάντων δὲ διὰ τὴν χρονικὴν περιόδον, ποὺ ἵσως εἰμιτοροῦμεν νὰ δονιμάσωμεν προπαρασκευαστικὴν ἡ περιόδον ἀφομοίωσεως, τὸ κύριον εἶναι νὰ παραχθῇ κοινὸν μαθηματικὸν — μικρὸν βέβαια κατ' ἀρχάς, δὲ εἶναι καὶ ἀπὸ 100 μόνον ἀνθρώπους — ποὺ ἡ ἀσχολήται μὲ ἐνδιαφέρονταν καὶ μὲ ἀγάπην μὲ τὰ μαθηματικά· τότε καὶ ἡ ἔργωσις ἐνὸς τοπικοῦ μαθηματικοῦ περιοδικοῦ γίνεται δινατὴ (καθὼς βέβαια καὶ ἀντιστρόφως) ἡ ἔργωσις ἐνὸς τοιού-

τοῦ περιοδικοῦ συντείνει εἰς τὴν ἀνάπτυξιν μαθηματικοῦ ἐνδιαφέροντος· τὸ νὰ προηγηθῇ δῆμος ἐν τοιούτῳ περιοδικὸν προϋποθέτει θυσίας χρηματικάς, ποὺ ἡ κανεὶς πλούσιος Μαικῆνας (ὅπως π. χ. δ Guccia εἰς τὸ Παλέμον, ἡ δ Oskar τῆς Σουηδίας) ἡ, συνηθέστερον, ἡ κυβέρνησις ἡ κάποιον σωματεῖον καταβάλλει.

“Οταν δῆμος, τέλος, εἰς ἐν μικρὸν ἔθνος ὑπερηφαναν κατορθωθῇ, ἀδιάφορον πᾶς, ἡ ὑπαρχεῖς ἐνὸς τοιούτου μικροῦ μαθηματικοῦ κοινοῦ καὶ ἡ ἔργωσις ἐνὸς τοπικοῦ μαθηματικοῦ περιοδικοῦ, τότε εἰμιτορεῖ κανεὶς μὲ βεβαιότητα νὰ εἰπῇ, διτι τὸ ἔθνος ἔκεινο ἐνδιαφέρονται εἰς καλὸν δρόμον πρὸς τὴν ἀφομοίωσίν του μὲ τὴν παγκόσμιον μαθηματικὴν κίνησιν καὶ διτι τὰ λοιπὰ εἶναι πλέον ζῆτημα χρόνου μόνον...

“Ἄλλος ἵσα-ἵσα, ἐδῶ ἔγκειται ἡ δυσκολία: εἰς τὴν ἀφύπνισιν αὐτὴν τοῦ ἐνδιαφέροντος· τὰ μαθηματικὰ δὲν ἔχουν ἐξωτερικὸν ἐκπνοτικόν, καθὼς τόσαι ἄλλαι ἐπιστήμαι· πᾶς νὰ ζητήσῃ κανεὶς ἀπὸ τοὺς πολλοὺς τόσον ἐνδιαφέροντον διὰ τὰς μαθηματικὰς θεωρίας, δῆμον καὶ διὰ τὰ ἰστορικὰ ἡ τὰ πολιτικὰ ζητήματα ἡ τὰς φυσικὰς ἀνακαλύψεις; Ὁ μαθηματικὸς καὶ ὑπὸ αὐτὴν τὴν ἔποψιν δὲν εἰμιτορεῖ νὰ συγκριθῇ μὲ τοὺς ἄλλους ἐπιστήμονας· καὶ αἱ μεγαλύτεραι ἀνακαλύψεις του δχι μόνον χρῆμα δέν του ἀποφέρουν, ἀλλ' οὔτε τῶν πολλῶν τὸν θαυμασμὸν ἡ (τυχαία πολλάκις) ἀνακάλυψις ἐνὸς τηλεσκοπικοῦ πλανητικού τηλεγραφεῖται καὶ γράφεται εἰς τὰς ἐφημερίδας, καθὼς καὶ ἡ ἐφεύρεσις ἐνὸς φυσικοῦ ἐργαλείου ἡ ἐνὸς χημικοῦ λιπάσματος ἐνῷ τὰς μεγίστας μαθηματικὰς ἀνακαλύψεις οἱ μαθηματικοὶ τὰς κάμγουν μόνον διὰ τὸν ἔαυτόν των τὸ πολὺ - πολὺ ἐν ἡ δύο προβλήματα — ἀπὸ πρακτικοὺς λόγους καὶ αὐτά! — ἐξηλιθον ὅπως δημόποτε καὶ εἰς μὴ μαθηματικοὺς κύκλους, ἄλλα καὶ αὐτὰ ὡς συγκεχυμένη μόνον ἀπήχησις, π. χ. ἡ ἀνακάλυψις τοῦ ἀδυνάτου τοῦ τετραγωνισμοῦ τοῦ κύκλου μὲ ἀλγεβρικὰς καμπύλας ἀπὸ τὸν Lindemann.

“Οποιος λοιπὸν θέλει ν' ἀκουσθῇ εἰς τὸν πολὺν κόσμον μὲ τὰς ἐργασίας του, δὲ μὴ σπουδάσῃ μαθηματικά, δὲ γίνη χημικός, φυσικός, ἀστρονόμος, ἴστορικός ἡ φιλόλογος. Ὁποιος δῆμος ζητεῖ νὰ εὑρῃ διὰ τὸν ἔαυτόν του τὰς ὑψηλοτερὰς ἀπολαύσεις τοῦ πνεύματος, αὐτὸς δὲ σπουδάσῃ προπάντων μαθηματικά.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΧΑΤΖΙΔΑΚΗΣ
καθηγητὴς τοῦ πανεπιστημίου

ΗΣΚΙΟΣ ΣΤΟΝ ΑΙΘΕΡΑ

“Ἐξω δὲ κιονιᾶς δὲλα τὰ ἐσάφωσε
Κι' δὲ Δρύας στὰ παρόμενα κάστρα δργιάζει
Πνεῦμα τὸ καθές σύννεφον ἀνήσυχο
Στὴ νύχτα τῆς Βαλπούργης ἀλαλάζει.

“Οπου ζωοῦλα ἐντόμους ἡ ἀνθρώπινη
Καὶ μιὰ παράκλησι στὸ Γίγαντα τὸν Τρόμο:
Νάρθη τὸ χιόνι ἀπόφει ἀνέλπιδα,
Νὰ στρώσῃ κάτασπρο τὸ δρόμο.

Καὶ οἱ στέγες οἱ φτωχὲς ποὺ κρύβουνε
Κάθε παλιὰ καὶ γνώριμη ἴστορία,
Ποὺ εἶναι προστάτες τῆς ἀπέραντης Ζωῆς
Κι' δλη χωροῦνε τῶν θλιμμένων τὴ σοφία,

Δράκοντες στέκουν ἀγρυπνοι
Τῶν ἱερῶν, κάποιας θρησκείας, οόδων,
Νὰ προσκαλοῦν τὸν καθές γνώριμο,
Τὸν καθές Ἀλητη τῶν τριόδων.

ΑΙΜΥΛΙΑ ΚΟΥΡΤΕΛΗ

ΜΩΝΑΞΙΑ!

Γ'

Η Μαριάννα θὰ ἥθελε νὰ πάρῃ ἀμέσως ἀπὸ ἑκεῖ τὸν πληγωμένον· ἀπὸ τὴ Σινίσκολα δῆμος δὲν ἔφευγε ἡ ταχυδρομικὴ ἀμάξια παρὰ κατὰ τὶς τροῖς μετὰ τὸ μεσημέρι. Όστε τὸ ὑδιό εἴται γε κι ἀν περνοῦσαν τὴ νύχτα στὴν καλύβα.

Ο Σέβιος, ἀφοῦ ὀδήγησε τὸ ἀλόγο νὰ βοσκήσῃ ἀνάμεσα στὰ οείκια, μπήκε μέσ' στὴν καλύβα καὶ παρακάλεσε τὴν κοπέλαν νὰ μείνῃ. Δὲν εἶχε πατήσει ποτὲ γυναίκα, ἔλεγες καὶ γέμιζε μὲ ζωὴ τὴ βαθειὰ μονάξια τοῦ χέρσου τόπου καὶ τὸν γιαλοῦ. Η θάλασσα ἀναφορύσκων ἀκόμα πεφισσότερο τώρα, καὶ τὰ κύματα, μ' ἀφρὸ σκεπασμένα, μοιάζανε, στοῦ φεγγαριοῦ τὴ λάμψη, μεγάλες γίδες σερπετές, ποὺ λαχταροῦσαν νὰ πηδήσουν ἀνάμεσα στὰ οείκια νὰ βοσκήσουν τὸ νιόβλαστο χορτάρι. Μ' δλη τοὺς δῆμος τὴ δύναμη καὶ τὴ γληγούσωντη δὲν κατόρθωναν νὰ ξεπεράσουν τοὺς βράχους, δπου στὶς κώχες τοὺς ἀφηναν σὰν τουλούπες μαλλι.

Ο γυιώνης ἔλεγε καὶ ξανάλεγε τὴν κραυγὴ του, ἀπόμακρα στοὺς βάλτους ποὺ καθρεφτίζανε τὸ φεγγάρι· καὶ ἡ κραυγὴ του ἔμοιαζε σὰν παθητικὴ πρόσκληση ἡστικοῦ, καὶ ξιπνοῦσε τὴν ψυχοπόνια καὶ τὸν πόθο σὲ πράματα ἀπλησίαστα.

Ο Σέβιος ἔνοιωθε πὼς τὸν ἔοχόταν νὰ κλαψῇ, καὶ σύνωρα μιὰ δρμὴ ἀνήμερη καὶ ἐπίμονη τὸν ἔδερνε, δπως ἔδερναν τὰ κύματα τοὺς βράχους. Αν ἡ Μαριάννα, δὲν εἴται ἡ φιλοξενούμενη του, οὔτε στὶς κώμης καὶ δίσταζε, παρὰ θάφηνε γὰρ τὴ νύχτα πέρασε, ποὺ τούτη την κάμη δικῇ του.

Η νύχτα πέρασε, πολυβάσανη γιὰ δλους. Η

Μόνο ἔνας Ἡσκιος ποὺ τὸν σπρώχνει δὲν είναι
Καὶ ποὺ τὸν δέρνει τῆς βροχῆς ἡ μπόρα,
Ποὺ ἔχει χλωμὴ τὴν δψι καὶ τὴ σκέψη του,
Καὶ στὴν ψυχὴ τοῦ Ζαναχάρ τὰ δῶρα,

Περοῦ μὲ τὸν καιρὸν καὶ μάχεται
Καὶ πάει — ποιός ξέρει — δλο πηγαίνει,
Νὰ βρῇ ἐκεῖνο ποὺ δὲν βρίσκεται
Καὶ ποὺ ἡ Κλωθὼ στὸ κάστρο της υφαίνει.

Νὰ βρῇ ἐκεῖνο ποὺ δὲ βρίσκεται,
Ποὺ ἡ Πίστις ἀπονα τὸν ἀρνήθη,
Καὶ πάει — ποιός ξέρει — ἀσύντρεχτος
Κι' ἀπ' τὴν ψυχὴ συντρόφισσα τὴ Λήθη.

Καὶ κάθε νύχτα — νύχτα τὰ μεσάνυχτα
Ποὺ δένυπνητα, βαριὰ κοιμᾶται ἡ Μέρα
Βλέπουν τὰ Πνεύματα ψηλὰ σὰν τρόπαιο
Νὰ γράφετε² ἔνας Ἡσκιος στὸν αἰθέρα.

* Συνέχεια: «Παναθηναϊα» 28 Φεβρουαρίου, σ. 294.

Μαριάννα δὲν κοιμῶταν: ὁ λαβωμένος βογγοῦσε ὁ Σέβιος ὀνειρευόταν ἀλλόκοτα πράματα. Τὴν αὐγὴν φτάσανε τὰ κάρρα μὲ τὸ κάρδυσον, καὶ ὁ Σέβιος εἰδοποίησε τὴν Μαριάννα νὰ μὴν ἔβη γάρ τὴν καλύβα. Αὐτὴ πάντα ἔλπιζε πῶς θᾶβλεπε ἀπὸ μιὰ στιγμὴ στὴν ἄλλη τὸν πατέρα τῆς νὰ σηκώνεται καὶ νὰ εἶναι σὲ κατάσταση νὰ φύγουν ὁ πυρετὸς ὅμως, ἀντὶς νὰ λιγοστέψῃ, δυνάμωνε. Ξανάρχισε ὁ γέρος νὰ παραμιλᾷ.

Τότε καὶ αὐτή, ὅπως ὁ Σέβιος στὴν ἀρχὴν, σῆγε νὰ χάσῃ τὸ μωαλό: φωνάξει τὸ φύλακα καὶ τοῦ εἴπει πῶς ἥθελε νὰ κράξῃ τὸ γιατρό.

Θὰ πῶ πῶς, ἐνῷ ἔγω καὶ ὁ πατέρας μου ταξιδεύαμε μὲ τάλογο, πηγαίνοντας στὸ ἔξοχικὸ πανηγύρι τοῦ "Αἱ Κωσταντίνου, μᾶς πιάσανε κατὶ ἄγνωστοι κακοῦργοι".

— Μὰ ὁ γιατρὸς θὰ τὸ καταλάβῃ πῶς ἡ πληγὴ εἶναι τεσσάρω μερῶν! — παρατήρησε ὁ νέος. "Ο γιατρός μας εἶναι ἀνθρωπὸς τραχύς, δύστροπος. Θὰ καταδώσῃ τὴν δουλειὰ στὸν ἀστυνόμο, καὶ ἔννοια σου!"

"Η Μαριάννα ἀρχισε νὰ κλαίῃ.

— Μὰ δὲν κάνει νὰ τὸν ἀφήσουμε νὰ πεθάνῃ ἔτσι. Θὰ καγγραινιάσῃ. Θὰ πεθάνῃ ἔδω! Θὰ πεθάνῃ ἔδω-πέρα!

"Ο Σέβιος τὴν κύτταξε μὲ συμπόνεση: καὶ, ἐπειδὴ ἔκείνη δὲν ἔπαινε τοὺς ὅδυρμούς, τῆς ἔδωκε μιὰ συμβουλή:

— "Ἄκουσος" ἔδω. Ξέρω μιὰ γυναίκα χωριανή μου, μιὰ γριὰ περιφρημη γιὰ νὰ γιατρεύῃ τὶς πληγές, καὶ τὶς βαρύτερες ἀκόμα. "Έχει γιατρέψεις ὁς καὶ ληστάδες, καὶ ὅλοι τὴν γνωρίζουνε καὶ τὴν ἔχτιμοῦνε γιὰ τὴν μυστικότη καὶ τὴν ἀξιωσύνη τῆς. Ἔγὼ ἥθελα νὰ τὴν φωνάξω ἀμέσως, μὰ νὰ ποῦμε τὴν ἀλήθεια, τὴν πρώτη μέρα θάρρεψα πῶς δὲ γινότανε πιὰ τίποτα, καὶ ὕστερα πάντα ἔλπιζα πῶς, ἀπὸ γιατρό, δὲν εἴλαμε ἀνάγκη..."

"Η Μαριάννα σκούπισε τὰ μάτια τῆς καὶ σηκώθηκε.

— Πές μου ποῦ κάθεται αὐτὴ ἡ γυναίκα.

— Κάθεται σὲ ἓνα σπιτάκι ἀντίκαυ στὸ σπίτι τοῦ παπᾶ. Ζήτησε τὴν Μαρία τοῦ Μούρδου: θὰ τὴν εὔρῃς ἀμέσως.

"Η Μαριάννα καβαλλίκεψε τὸ ἄλογο καὶ κίνησε νὰ βοῆ τὴν γριά.

Στὴν ἀρχὴ ἡ γριά, βλέποντας μιὰ ἔνη γυναίκα καὶ μαντεύοντας πῶς τὸ περιστατικὸ ποὺ τῆς διηγώταν αὐτὴ δὲν εἴτανε διόλου ἀληθινό, πίστεψε πῶς τὸ ζήτημα εἴτανε γιὰ κάποιο φυγόδικο ἢ γιὰ κάπιον κακοῦργο ποὺ πληγώθηκε σὲ καμιὰ τολμηρὴ ἐπιχείρηση. Βιάστηκε λοιπὸν νὰ πάρῃ ἔνα σφερδούνκινο κοφινάκι, καὶ κάνησε πισοκάπουλα στὸ ντορὶ ἀλογάκι, πίσω

ἀπ' τὴν πλάτη τῆς Μαριάννας. Καὶ δρόμο, μέσον ἀπὸ τὰ πανέρημα χωράφια, διονοὶ ἔστησε κατὶ σὸν ἀλλάλητη ποίηση — τὴν ποίηση τῆς μελαγχολίας — οἱ δυὸς γυναικες γυρίσανε κατὰ τὴν θάλασσα. Ὁ Σέβιος εἶχε ἐγκαταλεύει τὴν καλύβα, παρατῶντας τὴν ὅλη στὴ διάθεση τῶν ἔνων, καὶ, δρός καὶ δρός, ἔμενε μακριὰ τους. Η Μαριάννα μαγέρευε, περιποιώντας τὸν πληγωμένο, καὶ μετροῦσε τὶς ὁρες καὶ τὶς μέρες ποὺ δὲν ἔννοοῦσαν νὰ περάσουν.

Τέλος τὴν Κυριακὴ τὸ πρωῒ ἡ γριὰ γιατρισσα

βρήκε πῶς ἔλεγε στὸ Σέβιο, μὲ τὰ διακόσες προβατίνες δικές του ἔμενε σχεδὸν ὅλο τὸ χρόνο στὴν ἔξοχή, καὶ εἴτανε γαμπρὸς μὲ τὰ ὄλα του, τέλος πάντων!

"Η Μαριάννα ἔκανε στὸν πατέρα της νοήματα νὰ σωπάσῃ, μὲ τὰ γλυκά της μάτια χαμογελούσανε, καὶ διάθεση τῶν ἔνων, καὶ δρός καὶ δρός, ἔμενε μακριὰ τους. Η Μαριάννα μαγέρευε, περιποιώντας τὸν πληγωμένο, καὶ μετροῦσε τὶς ὁρες καὶ τὶς μέρες ποὺ δὲν ἔννοοῦσαν νὰ περάσουν.

Τέλος τὴν Κυριακὴ τὸ πρωῒ ἡ γριὰ γιατρισσα βρήκε πῶς ὁ πληγωμένος εἴτανε πολὺ καλήτερος τὸν πληγωμένον τοῦ Ζωῆς.

— Αὔριο τὸ πρωΐ θὰ μπορέσετε νὰ κινήσετε γιὰ ταξίδι — ἔδωκε εἴδηση.

Τότε ἡ νέα γριά τὴν ξεπροβόδησε ὡς τὴ δημοσιά, καὶ τὴ ρώτησε πόσο ἔκανε νὰ πάρῃ γιὰ τὰ ποδοκόπια τῆς. Ὁ γριὰ κοντοστάμηκε μιὰ στιγμή, καὶ ὕστερα μέτρησε στὰ δάχτυλα καὶ ρώτησε:

— Πέξ μου τὴν ἀλήθεια, ὁ πατέρας σου, ὁ γέρο — λαβωμένος, εἶναι φυγόδικος;

"Η Μαριάννα τὸ ἀρνήθηκε δροῦν — κοφτά:

— "Ἐνα τάλλαρο, τότες!" Αν εἴτανε γιὰ κανέναν «κατατρεγμένο», μποροῦσα νὰ κόψω κάτι, νὰ κάνω καὶ χάρισμα τὴν κούφα γιὰ ἔναν δμως ἀπλὸν ὅμορπο, δὲ μπορῶ νὰ γυρέψω τὸ εἰδώλιο τῆς βίζιτα.

"Άμα φάσκισε τὴν πληγή, ἔβαλε τὸ κλειδί κατὰ ἀπὸ τὴν ἀμασκάλη τοῦ γέρου τὸ ἀφρούσης ἔκει, δῶς ποὺ τὸ ἔπιασε καὶ εἶδε πῶς ζεστάμηκε ὕστερα τὸ ἔσφιξε μέσα στὴ φούχτα.

— Θέρμη, σὰ νὰ μὴν ἔχῃ πιὰ διόλου — ἔδηλωσε, ξαναβάζοντας στὸ κοφινάκι τὸ ἰδιότροπο θερμόμετρο τῆς. Καὶ, καθὼς σηκωνόταν, εἶδε πῶς ὁ Σέβιος κύτταζε τὴν Μαριάννα μὲ ἔνα βλέμμα, σὰν τοῦ θεριοῦ.

"Ο πληγωμένος ἔμεινε ὅλες πέντε μέρες στὴν καλύβα. Οἱ ἀνθρῶποι ποὺ κουβαλοῦσανε τὸ κάρδυσον ἀπὸ τὸ δάσος στὸ περιγιάλι, πήραν εἴδηση ἐπιτέλους πῶς εἴτανε ἔκει ὁ γέρος καὶ κοπέλλα. Ὁ Σέβιος σοφίστηκε μιὰ ἴστορία, εἶπε πῶς ὁ γέρος, πέφτοντας ἀφρωστος ἐνῷ ταξίδευε, τοῦ ζήτημας φιλοξενία. Οἱ ὄλλοι τάκουγανε καὶ κρυφογελοῦσαν. Ἐρχόνταν ἵσια μέσον ἀπὸ τὸ δάσος δίχως νὰ σταθοῦνε στὰ χωριά: εἴχανε βδομάδες ὀλάκαιρες χώρια ἀπὸ τὶς γυναίκες, τὰ στεφάνια, τὶς ἀγαπητικές τους. Στὴν πανέρημη ἀκρογιαλία της Μαριάννα παράσταινε γιὰ ἀντίκαυς διάλογο ὑπάρχει λιγότερο λερό ἀπὸ τὰ χωριά καὶ ὄλη της κυριαρχίας της. Εἶχε τὴν ιδιαίτερην διάλογο μὲ τὴν γριά της Ζωῆς. Μὲ τὸν πόθο τὸν δλο καὶ βαδύτερο τοῦ Σέβιου ἀρχισε λοιπὸν νὰ σμίγῃ καὶ τὸ ἔμφυτο τῆς ἄγριας ζήλειας. Σεβό-

ησυχο, μὲ διακόσες προβατίνες δικές του ἔμενε σχεδὸν ὅλο τὸ χρόνο στὴν ἔξοχή, καὶ εἴτανε γαμπρὸς μὲ τὰ ὄλα του, τέλος πάντων!

"Η Μαριάννα ἔκανε στὸν πατέρα της νοήματα νὰ σωπάσῃ, μὲ τὰ γλυκά της μάτια χαμογελούσανε, καὶ φαινότανε πῶς ἔλεγε στὸ Σέβιο, μὲ τὸ βλέμμα: «Τὸ κάτω — κάτω δὲν εἴμαι χήρα δίχως ἔλπιδα τὸ βλέπεις;» "Έγω καὶ ὄλοις ποὺ μὲ λατρεύουνε, πιὸ καλότυχοις ἀπὸ σένα.»

"Ο Σέβιος ἀκούει, ἔπινε κι ἀναστέναζε.

— Κ' ἔτσι, φεύγετε ἀύριο! — ἔλεγε κάπου κάπου.

— Καιρὸς εἶναι, μοῦ φαίνεται! — εἶπε ἡ Μαριάννα. — "Επρεπε νὰ μᾶς πῆς νὰ ξεκουμπιστούμε!

"Εκείνος τὴν κύτταξε καὶ κοκκινίσει. "Ο γέρος τοῦ ζήτησε συχώδεση ποὺ τὸν ἔβρισε, ἐνῷ ἔπρεπε νὰ τὸν εὐχαριστήσῃ σὰν ἀγιο, καὶ ὕστερα εἶπε: — Πάντα θὰ σὲ θυμάμαι. Καὶ τὴ γειρότερη προσβολὴ νὰ μοῦ ξεκανεῖ, καὶ τὴ γλώσσα τὰλόγου μου νάκοβεις, θὰ σοῦ τὸ συχωδοῦσα.

"Ο Σέβιος βγῆκε ἔξω, καὶ κρυφοδάγκωσε τοὺς γόρδους του.

Κατὰ τὸ ἡλιοβασίλεμα ἔπαψε ἡ βροχή, ἀλλὰ ὁ ἀνεμός ἔξαπολούθησε νὰ φυσᾶ μὲ μανία.

Εἴτανε ζεστός, υγρὸς ἀνεμός, καὶ ἔφερνε τὴ μυρουδιὰ τοῦ γιαλοῦ τῆς Αφρικῆς. Στὸν δρίζοντα, ἀπάνω στὴ θάλασσα τὴν ἀλικοπράσινη, δὲ μάκινος οὐρανὸς καὶ τὰ σύννεφα ποὺ εἶχαν τὸ χρῶμα τοῦ καπνοῦ καὶ τὴς φλόγας, ἀπλώνανε σὰν ἀντιφέγγισμα ἀπέραντης πυροκαΐας. Τὰ βρεμένα χαμόκλαδα, οἱ βράχοι καὶ ὁ ἄμμος, ἄμα δικαίωσης ἀναρροφούσε, καθρέφτεις τὸ κόκκινο φῶς ἀπὸ τὸ θυρανοῦ τὰ θέμελα.

"Ο Σέβιος πῆγε νὰ βρῇ τὸ ἄλογο τῶν ἔνων του, καὶ μέσα στὴ σκεπή εἶδε τὴ Μαριάννα ποὺ έφαχε γιὰ κανένα τσουβάλι λιγότερο λερό ἀπὸ τὰλλα, νὰ σκεπαστῇ τὸ βράδυ. Ζύγωσε κοντά της: ἔτρεμε δλος καὶ στὰ μάτια του ἀντιφέγγιζε γιὰ φλόγα τοῦ ἥλιου ποὺ βασίλευε.

— Απόψε θὰ κάνῃ κρύο — εἶπε ἡ Μαριάννα, σκυμμένη ἀπάνω στὴ στοίβα τὰ τσουβάλια.

— "Αμα θέλεις... ἀμα θέλεις, σὲ ζεσταίνω ἔγω — εἶπε τρωαλίζοντας δὲ ὄλλος.

"Εκείνη ἀνασηκώθηκε καὶ γέλασε. "Ο Σέβιος τῆς δράσης τὰ χέρια, καὶ τοῦ φάνη πῶς εἶχε τὴν ἴδια δύναμη της ζητηματικής τῶν κυμάτων, διόν την στιγμή της φιλοξενίας, εἶνα τσοπάνη δχι καὶ πηδοῦσαν ἀπάνω ἀπὸ τὸν ζήτησε. [Τὸ τέλος εἰς τὸ περισσεύει]

[Απὸ τὸ Ιταλικὸν υπὸ Ν. Π.] ΓΡΑΤΣΙΑ ΔΕΛΕΔΔΑ

Θράκη μισοφεβυσμένη γίνηκε μεγάλη και φανταστική, ντυμένη στά μενεξέδενια φτενά της ντύματα, ἐπάνω στεκούμενη στήν κατάβαθμη μαρειά θάλασσα. Καὶ ἦταν ψηλή, ἐδύγενική και περίφανη σὰν τὴ Νίκη.

«Την είδα ἔτοι, δόλακερη πάλι, ἀπ' ἔξω, χωρὶς λεπτομέρειες, καὶ ή ζωὴ δὴ πού, πατῶντας την, είχα βρεῖ μέσα της, σα νὰ καθήκε εἴσαφρα κάπου μαγικά. Ζωντάνεις ὡς τόσο τὸ νησὶ ἀρόμα περισσότερο, εἰσχώριζε ἀπὸ κάθε ἄλλη γῆς, γινόταν κόσμιος ποὺ ἀχούσε μὲ χηλιές ἀρμονίες.

«Καὶ στεκόταν ἡ Σαμοθράκη ἔτοι, δῶλος ὄντανη μαγεμένη, δύμορφο, μεγάλο, ἀτίμητο στολίδι, ζωσμένη ἀπὸ τὴν τριευνήγενη τῇ θάλασσα, νησὶ ἔχωντι μέσον στὰ νησιά. Στὴ μορφή τῆς ἀγαποῦσσα λιγάκι ὅλα τὸ νησιά μὲ τὰ χρουσά τὰ ἀκρογιαλιά. Ἡ Σαμοθράκη μὲ γέμισε λαχτάρες γιὰ τὸ Νησί.

«Καὶ ἔξαφνα μὲν προστέθασε μονοστιγμῖς ἡ ίστορία τοῦ νησιού σὰ νὰ ἤταν νὰ τὸ χάσω γιὰ πάντα καὶ ἤταν ἡ ίστορία τῆς ἀγάπης τῆς δικῆς μου γιὰ τὸ νησί.» Ἐχει σύνοδα ζωγραφιστά, τέλεια· ἀπὸ τοῦ βουνοῦ τὸ ψηλώμα τὸ μάτι παίρνει δόλακερο τὸ νησί ποῦ τὸ δρίζουν γύρω τριγύρω τὰ γραμμένα ούνορά του, ἡ θάλασσα. Οἱ βάρβαροι δὲ θὰ τὸ πάρουν εὔκολα γίατι τὸ φυλάγει ἡ θάλασσα» . . .

*Γ. Θ. Κελεπούρη. Ματωμέναις δάφναις. Ποιήματα.
Ἐν Ἀθήναις, τύποις «Ἀνγῆς», 1910.*

Ο Μακεδονικός ἀγών, ποὺ ἀντάξια τῆς φυλῆς τὸν ἀγωνίζονται ἐλεύθεροι μαζὺ καὶ σκλαβωμένοι "Ἐλληνοί, ἔδωκεν εἰς τὸν κ. Κελεπούρην εὐόχυλωρον θέμα ἐμπνεύσεως. Καὶ οἱ στιχοὶ του, μολονὸς ἀμελημένοι εἰς τὴν διατύπωσιν τῆς ἑννοίας καὶ ἄτεχοι εἰς τὴν στιχουργίαν καὶ στερημένοι συναφτασιού λυγισμού, ἔχουν ὅμις κάποιον δροσερότητα αἰσθήματος, διότι τραγουδοῦν ἀπλοῖκα τὸν πατριωτισμὸν καὶ ὑμοῦ ἀνάλογα μὲ τὴν λαϊκὴν μοῦσαν τὸν πατριώτας ήρωας. Κάτι περισσότερον ὅπ' αὐτὰ ἔχει τὸ τραγούδι του «Εἰς τοὺς Μακεδονομάχους», μία λεπτομερής ἀτομική μόνευσις τῶν περισσότερων γνωστῶν προμάχων τῆς Μακεδονίας. Καὶ βέβαιον φαίνεται ὅτι ὁ ὑπονομασθῆ αὐτὸς ὅπως καὶ τ' ἄλλα τὸν πατριωτικά τραγούδια ἀπό τὸν λαόν, διότι ἔχουν ἐπικαιρότητα θέματος, μίαν εὐκολὸν διατύπωσιν καὶ τὸν συνήθη λαϊκὸν ἐνθύμουσιασμόν.

Απὸ τὸν Ἀγριολούσουδα^β μέρος τοῦ βιβλίου πολλὰ εἶναι γραμμένα κατὰ ὅμοιον μὲ τὰ πατοιωτερά πρότον, χωρὶς νὰ ἔχουν ὅμως καὶ τὴν αὐτῆν τὴν σύγκαιρην αἰτιολογίαν. — Τὸ ἄλλα δόσα θέλουν νὰ φάλουν τηλεστά, ὅπως καὶ τὰ κατόπιν «Νεκρολούσουδα» εἰναῖς τούς, ποὺ δὲν τοὺς διακρίνει πρωτοτυπία. — Καὶ τὸ μὲρος μερικὰ τραγούδια τοῦ κ. Κελεπούνη, ὅπως π. τοιενὶον, «Εἰς τὸν Μακεδονομάχους», ἐν ἄλλῳ «σφρόνοι», ἐν ἄλλῳ «τραγούδι», διδούν τὴν ἐλπίδα διτὶ ποιητικὰ των ἐφειδωλεύετο εἰς τὴν παραγγήν της ἐξητοῦσεν ἐπιμονώθεα τὴν ἀρμονίαν ὃδα μας προσσίαζεν ἔργα των ποιητικά πολὺ καλλιτεος.

*Γιάννης Κ. Ζερβός. Νησιώτικα τραγούδια. — 1910,
Αγγλο-Ελληνικό τυπογραφεῖο—Γ. Βελώνης Λογοτέχνη*

ΕΝΑΣ κομιμός τόμος και καλοτυπωμένος είς τὸ Λονδίνον περιέχει σειράν μικρῶν τραγουδῶν τοῦ κ. Γ. Κ. Ζερβού, ποὺ χωρὶς νὰ εἶναι δυνατὸν νὰ χαρακτησθούν ὡς ποιμάτα, δὲν ἡμπορεῖ ὁμας και νὰ κρυθοῦν ὡς ἀνάξιο ποσοσχῆς στίχου διότι φανερώνουν κάποιαν ἀληθινήν τάσιν λυρισμοῦ καὶ ἔχουν κάποτε μελῳδικότητα, ή ὅποια καλλιεργούμενή θά ἐφθανεν ταχεῖς νὰ δηγήσῃ — εἰς τὸ μέλλον ἐννοεῖται — τὸν κ. Γ. Ζερβόν ἔως εἰς τὴν ἀντίληψιν τῆς ἀρμονίας τῶν Ἑλληνικῶν μέτοις και ουδιμῶν. Γραμμένα τὰ «Νησιώτικα τραγούδια» εἰς δεκαπενταυστολλάβους ὡς ἐπὶ τὸ πλείστον και εἰς παραλλάγας δεκαπενταυστολλάβου

ἔχουν κάποτε παραστατικούς καὶ περιγραφικούς στιχούς, δὲν παρουσιάζουν ὅμως κανένα σχεδόν ποίημα ποὺ νὰ ἔναι ἀρτιον εἰς τὴν ἰδέαν καὶ ἄφογον εἰς τὴν διατύπωσιν αὐτῆς. Λείπει δὲ κυρίως ἀπ' αὐτὰ ἡ δυνατή

ποιητική πνοή, ποὺ είναι πάντοτε ἀρκετή νό δώσῃ
ἐνάργειαν καὶ ζωὴν ἐνος ἀκόμη καὶ εἰς τὰ πρῶτα ἀπειρο-
δόκιμα ἀληθινῶν ποιητῶν. Μία προσπάθεια πρὸς
ἀπόδοσιν λυρικῶν εἰνόνων, μία χαλαρότης εἰς τὴν
ἐκφραστιν τοῦ αἰσθήματος ἡ τῆς ἰδέας καὶ κάποια στε-
νοχωρία πρὸς ἀποκατάστασιν τοῦ μέτρου ἡ τῆς ρίμας
φαίνονται νὰ ὑπῆρξεν τόσο κονραστικαὶ διὰ τὸν
συγγραφέα, ὅπει ὁ ἀναγνώστης νὰ αἰσθάνεται κά-
ποιαν δυσθύμιαν διὰ τὴν ἀδειξιότητα, ἀλλὰ καὶ κά-
ποιαν συμπάθειαν διὰ τὴν εὐσυνείδητον προσπάθειαν.
Συνέπεια τῶν στιχοπλοικῶν κόπων τοῦ ποιητοῦ
είναι καὶ αἱ γλωσσοπλαστικαὶ αὐθαιρεσίαι. Συχνὰ
εὑρίσκει κανεὶς τοιοντοτόπων εἰς τὰ ποιήματά του
λέξεις, ποὺ δὲν τὰς δικαιολογεῖ οὔτε ἡ συνεκδοχική
ἔλευθερία πρὸς ἀπόδοσιν ἔννοιας, ἡ τόσον κρησμεύ-
ουσα εἰς τοὺς δημοτικιστάς, οὔτε κανὸν τοῦ τυπικοῦ ἡ
ἀναλογία, ποὺ ἐπλασε τὸ μυστηριώδικο, τὸν Λυσσέα
καὶ τὰ παρόμοια τῶν συμιδροφυμένων αὐστηρῶς μὲ
τοὺς Ψυχαρικοὺς κανόνας. Γράφει π. χ. ὁ κ. Γ. Κ.
Ζερζόβς: «ἄχτιδια τῶν ἀστρων» — νοτισμάρα στὰ κείλη
— ἡ λευκοφτέρουνγα — τὰ κορασένια χρόνια — περιξε-
φαντώνων δόλόπαθην — καὶ ἄλλα πολλὰ ἀντιθέτα πρὸς
κάπει κανόναν καὶ πρὸς τὴν αἰσθητικήν. — «Υπάρχουν ἐν
τούτοις, δπως ἐσημειώθη παραπάνω, ἀρκετοὶ καλοὶ
στίχοι εἰς τὰ «Νησιώτικα τραγούνδια» δπως π. χ. εἰς
τὸ ποίημα «Μυρολόγια» ποὺ παραδέτομεν δλόκηθρον.

ΜΥΡΟΛΟΓΙΑ Τοῦ ἀδελφοῦ μου Η.

Βολές, βολές, πλανιέται ο νοῦς καὶ ψέμμα τὸ λογάζει πᾶς μίσεψες ἐκεὶ ποὺ πάει κάθει ψυχὴ καὶ ἀράτει. Καὶ καρτεροῦν τὰ μάτια μου γιὰ νὰ σὲ 'δοῦν τὸ δεῖλι Παναγιάς βυζαντινῆς χαμόγελο στὰ χεῖλη. Μᾶς ὄντας τῇ διαλογίζουμε, Ἀχ! τὴ σκληρην ἀλήθεια, φίδι μοῦ βρόσει τὴν καρδιά, βρόλι περνάει τὰ στήθια. Κι' ὅταν τὴ νύχτα σκέψητοι τὸ χαροτάξιδο σου γριωτῶ νὰ κλαίη τοῦ σπιτιοῦ ὁ ἀγέφας τὸ χαμό σου.

«Κρητικὴ Στοά»: Ἰω. Δ. Μουρέλου. Τόμος Β'.
Ησαΐαντεον, 1909.

ΑΠΟ τὴν Κρήτην, ποὺ κρατεῖ τὰς περισσότερας σημειωνάς ἐλπίδας τῆς ἔθνυκῆς ψυχῆς, μᾶς ἥλθεν ἡ Κρητικὴ Στοά¹ καλοτυπωμένον καὶ μὲ δρασίας εἰκόνας φιλολογικὸν ἡμερολόγιον τοῦ 1910. Φιλολογικόν : ἡδιότι κατὰ συνήθειαν ἔτοι δύνομαζόνται αἱ τοιούτου μήδους ἐκδόσεις, ἀλλὰ διότι ἀνάφαιρέσσι κανεὶς μερικὰ αραιγεμίσματα — μοιραῖα ἵσως καὶ ἀνεκτὰ ἐξ αἰτίας ὅων τωρινῶν ἐκδοτικῶν συνθηκῶν — θὰ εὐδῷ κατόπιν ἔρεσα εἰς τὴν «Κρητικὴν Στοάν» πρωτότυπον καὶ καλλιτεχνικὴν φιλολογικὴν ὕλην σημαντικὴν εἰς ποιότητα ποιεῖν καὶ ποσότητα, συνάμα δὲ μελέτας φιλολογικὰς ἔξιας προσοχῆς.

— Καὶ διὰ ὃρχισμων ἀπὸ τὰς τελευταίας, ἂς ἀνάδομεν πρώτην μίαν μελέτην τοῦ κ. Σ. Σανθουδίδου Οἱ Ἐβραῖοι ἐν Κρήτῃ ἐπὶ Ἐνετοκρατίᾳς». Γραμμένη ἐπὶ τὴν διαιγειαν καὶ τὴν λιτήν κομψότητα, που χαρατηρίζουν τὸν ἀγαπητὸν συνεργάτην τῶν «Παναθηναίων» ἀποτελεῖ ὥραιον καὶ πολλῆς σπουδαιότητος στορικὸν σημείωμα, διότι καθορίζει πολλὰ ἀπὸ τὴν ἡ ιστοριμένην ἀκόμη καὶ δύμας σημαντικὴν δρᾶσιν αἱ κατάστασιν τῶν Ἐβραίων εἰς τὴν μεσανακικὴν Κωνίην Ἐλληνικῶν χωρῶν. — Μία ἔκτενεστέρᾳ διατριβῇ ὁ κ. Γεωρ. Ι. Χατζιδάκη διὰ τὴν «Κρητικὴν μουσικὴν καὶ δραχμὴν» διατυπωμένην μ' εὐσυνειδησίαν, ἐπιμέλειαν καὶ μὲ σαφήνειαν ἔξασφαλίζει πολύτιμον λαογραφικὴν ὑλὴν καὶ μάλιστα κρήσιμον διὰ τὴν θυντικήν μας καλλιεργίαν. — Τοιούτου σίδους σῆμαν

μολονότι διαφορετικά διατυπωμένη, καὶ ἡ περιγραφὴ τοῦ «γάμου εἰς τὴν Κύπρον» ἀπὸ τὸν κ. Ι. Γ. Χατζῆιωνανου. — Τοῦ κ. Ιωσήφ Χατζίδάκη τέλος μίσα ωραίοι λογική προσηματεία διὰ τὰ προϊστορικά «Κρητικά ἄνακτορα», στηργμένη κατὰ πολλά εἰς τὸ γνωστὸν βιβλίον τοῦ κ. Ἐβανού, ἀλλὰ καὶ συμπληρωμένη ἀπὸ ἀτομικάς ἀντιτίλψεις τοῦ γράφοντος είναι πολλά ἐνδιαφέρουσα καὶ πολλά παρέχει πληροφορίας. Κρίμα δὲ ἡ παραστατικότης καὶ ἡ ἔνδρογεια τῆς περιγραφῆς ποθητημένην τόσον καλά ἀπὸ τὰς εἰκόνας, που συνοδεύουν τὸ κείμενον, ἔξασθενον κάποτε καὶ στρυφνώ νονται ἐξ αἰτίας τοῦ ὑφους.

— Ἀπό τὰ δηγήματα, μολονότι δὲν ὑπάρχουν εἰς τὴν «Κορητικὴν Στοάν» τὰ ὄντα γνωστοτέρων διηγηματογράφων μας, παρουσιάζονται δύλιγα καλέ καὶ ἀξία προσοσογῆς.¹ Ετοι τοῦ κ. Σ. Ρούβα αἱ «Νεράδες» εἶναι ὡραῖον δημήγυμα, γραμματίνων μὲ τέχνην ἐπάνω εἰς τὰ ἀνγάρια τῶν φυσιολατρικῶν ροτάνων τῆς Ἑλληνικῆς φυλῆς.² — Τῆς Πετρούλας Ψηλορείτη τὸ «Ἐγώ δῆλοι ἔσεις» (κομμάτι ἀπὸ ἀνέκδοτο μυθιστόρημα) εἶναι μία ἔξαριθμένη καὶ δημος ποιητικὴ περιγραφή συνδυασμένη τεχνότροπα μὲ ψυχολογικὴν ἀλλαγήν.³ — Τοῦ κ. Θ. Κληρονόμου «Τὸ μῆνη τοῦ Σαΐτα» μᾶς δίδει μὲ διηγηματικὸν ὑφός καὶ τεχνικά ἀποτυπωμένην ὥραιάν Ἑλληνικὴν παράδοσιν.⁴ — Τέλος «Ἡ Πικροκαταρούσα» τοῦ κ. Π. Δ. Σεφερολῆ εἶναι καλογραμμένον κ' εὐχάριστα θηθογραφικὸν δηγήμα.

— Ἡ λυρικὴ ποίησις ἔχαριστην ἐπίσης εἰς τὴν **Κορητικὴν Στοάν** μερικῶν ὕδαινον στίχους. Βέβαια δὲ εἶναι ἀνάγκη νὰ ἐπλέω τίποτε μᾶλλον τοῦ Παλαμᾶτοῦ ποίημα **Ἡ Κορητή, ἡ Κορητή**. — Ο κ. Κωστής Χαροτάκης εἰς τὸ τραγούδι του **Ἐπιτάφιος** στὸ χωρὶὸν εἶχεν εὐτυχῆ ἔμπτευσιν ἀπὸ τὸ φῶς, τὴν ἡμέροτητα καὶ τὸ ἀρμονικὸν τῶν αἰσθημάτων τὰ διάσιμα τῆς **Ἐλληνικῆς ζωῆς**. — **Ἄλλοι** καλοὶ δύωαδήποτε στίχοι εἶναι τὸ τραγούδι **«Στὸ ἑρμοκολῆσι»** του Μ. Θερόπετρου καὶ τ' **«Ανάγλυφα»** του κ. Μ. Σιγούρου.

— Δύο ἀκόμη ἀξιοσημείωτα ἔργα δραματικῆς τέχνης ἐδημοσιεύθησαν εἰς τὴν «Κρητικὴν Στοάν», τοῦ Πέτρου Ψηλορείτη τῆς «Κωμῳδίας» (τραγῳδία μονόπραχτη καὶ ἡ ἀρχή τῆς β' πράξεως ἀπό τὴν «Ζωὴ Λογγάρρου» δρᾶμα τριπτυχού τοῦ κ. Δ. Ταγκοπούλου, ἀνέκdotον). Ἡ «Κωμῳδία» εἰς σκηνάς καὶ διαλόγους δραματικούς μολονότι, ἐγράφη μᾶλλον διὰ νὰ διαβασθῇ ὡσὰν λυρικὸν ποίημα καὶ φιλοσοφικὴ σκέψις, ἔχει ὅμως πολὺ λὴν δραματικὴν καὶ σκηνικὴν τέχνην. Τὴν διασώνει δὲ πρωτοτυπία καὶ μία εὐφωνία σκέψεως καὶ κάποιοι ζωντανή καὶ παραστατικὴ ποίησις, ποὺ κάμινουν ἀξιοσημείωτον τὸ σύνολον καὶ μᾶλιστα ποὺ ὑπόσχονται πολλὰ εἰς τὴν τέχνην ἀπό τὸν συγγραφέα της. Μόνον ὁ πόθος τῆς πρωτοτυπίας, ποὺ κατατηκτεῖ εἰς μερικούς μέρη ἐξηγητμένη προσπάθεια νεωτερισμοῦ καὶ στόμφος, ποὺ τὴν φράσιν ἀπό ἐμπνευσμένην τὴν κατατηκτηριωδῶν ἀπλῶς, ἐλαττώνουν κάπτωσι τὴν ἐντύπωσιν, τὴν δόπιαν μᾶς ἀφήνει ἡ ἀνάγνωσις τοῦ σινόλου. — Τὸ δημοσιεύμενον μέρος ἀπό τὴν «Ζω

Δογγάρη τοῦ κ. Ταγκοπούλου είναι καλούγραμμένος διάλογος μὲν θέμα κοινωνιῶν ἀπὸ ἔκεινα, ποὺ ἡμπο-
ροῦν νὰ δώσουν ζώην και ἐνδιαφέρον εἰς σημειώνα
κοινωνικά ἔργα τοῦ θεάτρου εἰς θεατικά ἔργα δη-
λαδή, ποὺ ἀνασκαλεύνουν γενικωτέρας ιδέας και παρου-
σιάζουν φιξικάτερα προβλήματα τῆς νεωτέρας κοινω-
νίας και ἀναλύνουν βαθύτερα τὰς ψυχικὰς ροπάς.—
Εἰς τὴν δημοσιευμένην περιοίκην ἀναλύει μὲ κάποιαν
δεξιότητα ὁ κ. Ταγκόπουλος, τὸ ζήτημα τῆς χειριφε-
τήσεως τῆς γυναικός, κάμνοντας διάλογον, τοῦ ὄντοιον
τὴν φυσικότητα δὲν ἔχειμισθεν ἡ ἀναγκαστική ἰδεολο-
γία τοῦ θέματος. Ἐννοεῖται ὅτι ἡ δράσις — τὸ πρῶτον

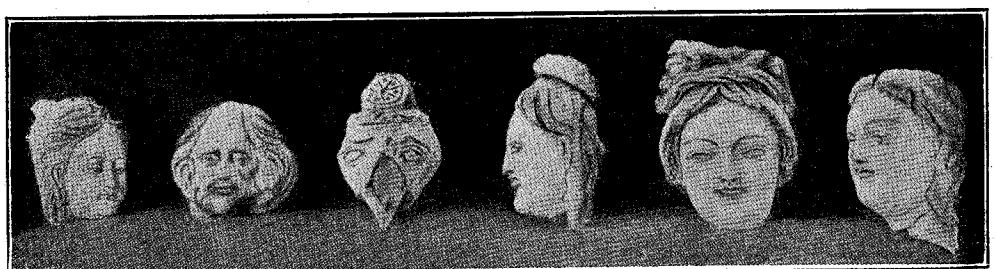
προσδόν ένδις δράματος — δέν φαίνεται διόλου εἰς αὐτὸν τὸν διάλογον, τοῦ διποίου ή γλωσσα σπάνια μᾶς ξαφνίζει μὲ δύλιγα: εἴντους διατί οχι ησαντε; τὸ δάσος, ή τρυφεράδα, ή ἀγριοιστήν, ή θερμότη κτλ. Μὲ τὸν κίνδυνον πλησιάζοντας τὰ ύποτιθέμενα ψυχαρικά μποστάνια νὰ ἔξερθεισον τὸν ἀγαπητὸν συγγραφέα, που σὰν κακό-ρεχτος δραγάτης ἀδικα χολοσσάνει καὶ ὀννφέλα φωνάζει μόλις κοντοπεράσῃ κανεῖς ἀπὸ τὰ σύνορά του, σημειώνω δτὶ καὶ κατ’ αὐτὸν ἵσως τὸ τυπικόν τοῦ κ. Ψυχάρη λέγεται ή τρυφεράδα τοῦ βλασταριοῦ, ἀλλὰ ή τρυφερότη τῆς ψυχῆς, καὶ ὁδότερα ή ἀγριότη παρὰ ή ἀγριοιστήν. Κατὰ τὸ αὐτὸν τυπικὸν δὲν ἐπιτέρπονται τὸ δημοιογραφικὸν ἀποχαννώρωμα καὶ ἐργασιομανία, ἵσως δὲ οὔτε ή διεργοπολίτιδα δσον καὶ ἀντίθετα αἱ hoc. Συντακτικῶς πάλιν: εἰς τὴν δημιοτικὴν ἀποκρούνονται φράσεις παρενθετικαὶ κατὰ τὸν γαλλικὸν τρόπον, δπως π. χ. ή εὐρύσκομένη εἰς τὸν διάλογον τοῦ κ. Ταγκοπονόλου, «πάντα, καὶ μάλιστα μὲ τὶς σημειενὲς κοινωνικὲς συνθῆκες, χρειάζεται», δ ἐστι μεθερμηνεύμενον «Τοιγιούτες, et surtout avec les conditions etc»., δπως τόσον καλὰ ἔδειξεν εἰς «τὸ Ταξιδί μου» δ κ. Ψυχάρης.

— Τέλος τὴν ὥλην τῆς «Κοητικῆς Στοάς» συμπληρώνουν μειούνται μεταφράσεις ἐκλεκτῶν ἔξων ἔργων ὅπως «Τὸ ἔντυπον τῆς Ψυχῆς» τοῦ Mæsterlinck — «Τί είναι τέχνη» καὶ ή κριτική διὰ τὸν ζωγράφον Turner τοῦ Ruskin κτλ. — Ἀπ’ αὐτὰς ή μετάφρασις τοῦ Κόντε Οὐγκολίνο τοῦ Dante, γινομένη εἰς χαλαροὺς δεκαπενταύτην ἀποτελεσματικόν τε καὶ εύχρηστόν τε.

APPENDIX

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΑ

ΜΕΓΑΔΩΣ ἐκίνησαν τὸ ἐνδιαφέρον αἱ ἀνακοινώσεις τοῦ σοφοῦ Γάλλου ἀπανολόγου Paul Pelliot, ἐπανελθόντος εἰς Παρισίους μετὸ τοιετῇ ἐπιστημονικὴν ἔξερενησιν τῆς Κεντρικῆς Ἀσίας, τῆς Κινεζικοῦ Τουρκεστάν καὶ τῆς Δυτικῆς Κίνας. Ἀπειρος εἶναι ὁ θησαυρὸς τῶν ἔργων τὰς ἀσιατικής τέχνης καὶ τῶν παλαιῶν βουδικῶν χειρογράφων, τὰ δοτοῦα ἐκόμισεν ἐκεῖθεν. Εἰδικὴ αἰνῆσυσα τοῦ μουσείου τοῦ Λούβρου περιέλαβε τὰ ἀρχαιολογικὰ εὑρήματά του, καὶ εἰς δεκάδας χιλιάδων ἀνέρχονται οἱ κινεζικοὶ κώδικες μὲν

Κεωαλαι ἐξ ὀπτής γῆς, ἐλληνοβουδικῆς τέχνης, ἀνευρεθεῖσαι εἰς τὸ Κινεζικὸν Τουρκεστάν

ΤΗΝ εἰκόνα τοῦ Ὀσκάρ Οὐάιλδ ποὺ ἐκόσμησε τὴν μετάφρασιν τοῦ *De Profundis* εἶχε τὴν εὐγένειαν νῦν μᾶς παραχωρήσῃ ὁ μεταφραστής του κ. Α. Γ. Μαρπούντζογλου. Εἶναι καμώμενή κατά τὸ 1882, δια τὸ Ἀγγλος ποιητής, εἰς ἡλικίαν 28 ἔτῶν, περιηγήθη τὴν Ἀμερικήν, ὅπου ἐκαμε διαλέξεις περὶ αἰσθητικῆς.

Ἡ κ. Πλάτωνος Δρακούλη, εὐρισκομένη τελευταῖς εἰς τὸν Βόλον, εἶδε τὴν εἰκόνα, εἴτε δὲ εἰς τὸν κ. Μαρπούντζογλου ὅτι «εἰναι ἀπαράλλακτος ὁ Οὐάιλδ ὁ ἴδιος, ὅπως ἡταν, ἐτοι ὄμορφος, στὰ νιάτα του, ὃταν ἐσύγχαζε μαζὶ μ' ἐπιστημονες, λογίους καὶ καλλιτέχνες στὸ σαλόνι της». Ἐπρόσθετο δὲ ἡ κ. Δρακούλη ὅτι «ἐπροστάθησε νὰ τὸν προσηλυτίσῃ στὴ φυτοφαγία, ἀλλὰ ἐκεῖνος — εἴτε — ἦνελε νὰ βλέπῃ τὰ πρόγαματα ἀπὸ τὴν καλήν τους ὅψιν».

Περὶ τοῦ Ὀσκάρ Οὐάιλδ προκειμένου, σημειώνομεν ὅτι κατὰ τὸ δύο τελευταῖα ἔτη ἥρχισαν καὶ γίνονται ἀλλεπάλληλοι πολυτελεῖς καὶ λαϊκαὶ ἐκδόσεις τῶν ἔργων του εἰς τὴν Ἀγγλίαν, τὴν Γαλλίαν καὶ τὴν Γερμανίαν. Πρὸ δύινον δὲ εἰς τὴν Νέαν Ὑόρκην ἐπαλήθη εἰς τὴν δημοτικάν καὶ ἡγοράσθη ἀπὸ ἔνα μεσότην, διὰ λογαριασμὸν τοῦ Μόργαν, καθὼς εἴπαν, ἀντὶ 1000 δολαρίων, τὸ χειρόγραφον τῆς «Εἰκόνος τοῦ Δώριαν Γρέου», τοῦ περιήμου μυθιστορήματος. Τὸ χειρόγραφον, ἀποτελούμενον ἀπὸ 264 φύλλα χάρτου, φέρει δλόγοραφον τὴν ὑπογραφὴν τοῦ Ὀσκάρ Οὐάιλδ καὶ πολλὰς ἰδιογράφους διορθώσεις του εἰς τὸ κείμενον. εἶναι κομψά δεμένον καὶ περιέχει μίαν φωτογραφίαν του, ὅπως ἡ πολὺ νέος.

Προκειμένουν δὲ εἰδικώτερον διὰ τὸ *De Profundis*, μᾶς γράφει ἔνας φίλος λατινομαθῆς ὅτι ἐπρεπε οἱ Ἑλληνες μεταφρασταὶ του νὰ ἔξελληνίσουν καὶ τὸν τίτλον, ποὺ δὲν εἶναι τίποτε ἄλλο παρὰ ἡ ἀρχὴ τοῦ ψαλμοῦ *De profundis clamavi a te Domine*—Ἐκ βαθέων ἐκέρδαξα πρὸς σέ, Κύριε». Ισως νὸ μὴν ἔχῃ ἀδικοῦ ὁ λατινομαθῆς μας, ἀφοῦ κατὰ τὴν γνώμην τοῦ ἴδιου Οὐάιλδ καὶ ὁ Χριστὸς ὁμοιοῦσε ἐλληνικά. Θά ἔγραφεν ἵσως καὶ ὁ Οὐάιλδ «ἐκ βαθέων», διὸ τὰ λατινικά λόγια, δὲν ἡσαν περισσότερον γνωστὰ καὶ διὰ τοὺς Ἐύρωπαίους ἀναγνώστας του περισσότερον εὐκόλονόντα.

ΠΟΔΛΗΝ ἐπροένησε συγκίνησιν τὸ ἄγγελμα ποὺ ἐτίηλεραφήθη ἀπὸ τὸ Παρίσιο ὅτι δὲνδρος ποιητής Ζάν Μωρέας ἐπαθεν ἀπὸ ἡμιπληγίαν. Ο ποιητής μενεὶ ἀκόμη κινήσης καὶ ἡ κατάστασις του δὲν ἐπαυσε νὰ εἴναι σοφαρά. Ζωηρότατον ἥτο τὸ ἐνδαιφέρον τοῦ κόσμου τῶν γραμμάτων καὶ τῶν τεχνῶν εἰς τὴν γαλλικὴν πρωτεύουσαν, ὅπου ὁ Ἑλλην τὴν πατρίδα ἔζη καὶ δοξάεται τοιάντα καὶ πλέον τώρα χρόνια, ἀφ' ὅτου νεώτερος ἀνέγρωσεν ἀπὸ τὰς Ἀθήνας. Τὸν ἐπεσκέψησαν ἀνέγρωσεν ἀπὸ τὰς Ἀθήνας. Τὸν πρωτεύοντας καὶ συνάδελφοι του εἰς τὰ γράμματα, ἔλαβε δὲ, ὡς γράφουν αἱ ἀφημειρίδες, πολλὰ καὶ μακρὰ τηλεγραφήματα, ἐκδηλωτικὰ τῆς συμπαθείας τῶν Γάλλων. Ἀπὸ τὴν Γαλλικὴν Κομῳδίαν ἡ ἡντοποιὸς Συλβίαν τοῦ ἔγραφη ὅτι ἡ «Ιφιγενεία» του θὰ περιληφθῇ εἰς τὸ δραματολόγιον του δεύτερου καὶ ὅτι ἡ Μταρτέ ἔγκητης νὰ πατέξῃ τὸ μέρος τῆς Ιφιγενείας. Ἀλλὰ καὶ ὁ Κλαρετί, ὁ διευθυντής τῆς Γαλλικῆς Κωμῳδίας τοῦ ἐπηλεγάρφησε: «Ἐχειροκροτήσαμεν ἐκθύμως τὰς ὁραίας σους Stances ποὺ ἀπήγγειλεν ἡ κ. Συλβίαν. Εἶναι ὁρεκτικὸν ἀπὸ τὸν «Υμεττόν, φίλτατε ποιητά!» — Ἀνεκουφίσθη πολὺν ὁ ποιητής μὲ τὰς ἐκδηλώσεις αὐτὰς τῆς συμπαθείας καὶ δὲν ἐκρυψε τὴν χαράν του.

ΕΙΣ ἐν ἄρδον ποὺ ἔγραφή ἔξι ἀφορμῆς φημῶν περὶ διαφωνιῶν καὶ ὅγειας τοῦ Στρατιωτικοῦ Συνδημού μὲ τὴν Κυβέρνησιν Δραγούμη, ὁ «Κῆρυξ» τῶν

ΟΣΚΑΡ ΟΥΑΪΛΔ

Χανίων — τὸ ὄργανον τοῦ κ. Βενιζέλου — δίδει περιεκτικά πατα τὸν χαρακτηρισμὸν τοῦ ἔργου τῆς Ἐπαναστάσεως τοῦ 1909:

«Ἡ Ἐπαναστάσις ἐπέτυχεν διὰ την περίπου ἥτο δυνατὸν νὰ ἐπιτύχῃ κατὰ τὸν νόθον τρόπον, ὑπὸ τὸν ὄποιον ἔνστη ἡ δράση. Περισσότερον παντὸς ἀνορθωτικοῦ μέτρου, οὐτινὸς ἔξεβίσας τὴν ψήφισιν, τὸν ἀγῶνα τῆς ἀνορθωσεως ὑπηρέτησε διὰ τοῦ ἰσχυροῦ αἰλούρου, διὰ τὸν ἔθνικην ψυχήν. Οὐδὲς ἀμφισβητεῖ, διὰ την συνεπεια τοῦ κλονισμοῦ τούτου τὸν ἐπῆλθεν ἀφύπνισις, διὰ ποιοῦντος ἔργου του, ὃταν δὲν πλανῶνται αὐτὸν ἀπέναντι τὸν ἔργον του, ὃταν δὲν πλανῶνται αὐτὸν ἀπό την δικηγόρους καὶ τὸν ιδιαίτερον ἔθνος τοῦ πολὺ ἀτελῆς βλέπουν καὶ τὸ ἔργον αὐτὸν.»

«Ἄλλη ἥδη ἐπιβάλλεται τοχιστὴ ἡ ἐπάνοδος εἰς τὴν γαλλήνην, ητος θὰ ἐπιτρέψῃ εἰς μὲν τὸν στρατὸν νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὸν στρατώνας του, διὰ ποιοῦ ἀρχίσῃ διὰ την ἐπείγουσα στρατιωτικὴ τῆς χώρας δργάνωσις, εἰς δὲ τὸ Κράτος νὰ ἐπιτύχῃ τὴν σύναψιν τοῦ δανείου, ἀνεν τοῦ διοίου καὶ ἡ στρατιωτικὴ σύνταξις διὰ ποιοῦ ἀποβῆ ἀδύνατος, καὶ τὸ οἰκονομικὸν ναυάργιον εἶναι ἀφεντικόν.

«Τὴν ἐπάνοδον ταύτην εἰς τὴν γαλλήνην, ἀνεν ματιώσεως ὁμώς τοῦ ἀνορθωτικοῦ ἀγῶνος, οὐδὲ καταπινεσ τῆς ἀνορθωτικῆς κινήσεως, ἡσφάλισεν ἡ ἔξευρεθείσα λύσις τῆς συγκλήσεως τῆς Ἀναθεωρητικῆς Βουλῆς, ἡ διοία ἐπιτρέπει εἰς τὸν Στρατιωτικὸν Σύνδεσμον ὑπὸ ποιοῦ ἀρχής τῆς πολιτικῆς σκηνῆς, παραδίδων τὴν συνέσιον τοῦ ἔργου του εἰς αὐτὴν ταύτην τὴν λαϊκὴν κυριαρχίαν.»

ΑΠΟ τὶς «Ἀγράμπαλες» — ἀνεκδότους στέλχους τοῦ κ. Στ. Βερούνδακη, ποὺ ἐδιμάθασαμεν μερικάς στροφάς των — δρόπομεν τὸ ἔξης τετράστιχον ἀνθάκι:

«Ολη τὴν νύχτα πέρασες κρεμάμενη, δροσούσλα, Στοῦ παγωμένου τοῦ κλαριοῦ τὴν ἄκρη καὶ καρτέρας Στὸ ὄρο διάτανω τὴν αὐγὴν νὰ πέσῃ σὰν ψυχούλα, Μὰ μέσο τὸ δρόμο με σ' ἔρωτες σᾶν φύσησεν ὁ ἀγέρας,

ΜΕ τὸν τίτλον «ἡ Ζωὴ καὶ ἡ Τέχνη» ὁ συνεργάτης μας κ. Παύλος Νιοβάνας ἔζητασεν εἰς τὰς «Ἀθήνας» ἀν πρέπει ἡ ὄχι νὰ βγαίνουν εἰς τὴν δημοσιότητα ὅλαι αἱ λεπτομέρειαι τῆς ζωῆς τῶν μεγάλων ποιητῶν καὶ καλλιτεχνῶν, ὅπως γίνεται τῷρα εἰς τὴν Εὐρώπην. Ἀφορμή: ἡ ψυχολογικὴ βιογραφία τοῦ Σαιμενίου, τὴν διόποιν ὁ Ἀγγλος δημοσιογράφος Χάροις ἔγραψε ἀνατέμων αὐτὸν τὰ ἔργα τοῦ μεγάλου δραματογράφου. Ἀλλὰ ὁ συνεργάτης μας ἐνθυμεῖται καὶ τὴν συζήτησιν ποὺ ἔγεινε διὰ τὴν δημοσίευσιν μιᾶς σειρᾶς ἐπιστολῶν τοῦ Σολωμοῦ εἰς τὰ «Παναθήναια». Αἱ ἐπιστολαὶ ἔχειναι ἐθεωρήσθησαν ἀπὸ τὸ μερικοὺς ἀσήμαντος καὶ προσθέτουν τίποτε εἰς τὴν τρήμην τοῦ μεγάλου μας ποιητοῦ. Ο Νιοβάνας ὑπενθύμισε τότε ὅτι «ὅπως εἰς τὴν ἀρχαιολογίαν καὶ τὸ τελευταῖον θραύσμα ἀντίτιμον διάλιτης τοῦ ποιητοῦ οὐτεπέστειλαν τὸν ἀνθρώπον τοῦ Σολωμοῦ εἰς τὴν Καρδίτσαν τοῦ Γαρδίτης Γ. Καραϊσκάκην, δοτις ἔξαπολουθῶν τὴν περιοδείαν του ἥρωνθη νὰ ἔλθῃ εἰς Ἀθήνας ὅπου ἐκλήθη ὑπὸ τὸν Προέδρου τῆς Βουλῆς».

8. Αἱ ἐκλογαὶ Κρητικῆς Ἐπινοιησεύσεως φέρουν τὸν Βενιζέλον ίσοψηφοῦντα πρός τὰ ἡγιανέστατα κόμματα, ἀρδα νικητήν. Συμφωνία πολιτικῆς καὶ Συνδέσμου διὰ τὰ τελευταῖα του αἰτήματα. Η Βουλὴ συζητεῖ διὰ τὰ θεοσαλικά: ἡ ὑποκίνηση τῶν χωρικῶν ἀποδίδεται εἰς δικηγόρους καὶ τὸν βουλευτὴν Καρδίτην Γ. Καραϊσκάκην, δοτις ἔξαπολουθῶν τὴν περιοδείαν του ἥρωνθη νὰ ἔλθῃ εἰς τὴν Καρδίτσαν τοῦ Προέδρου τῆς Βουλῆς.

9. Ἐπισήμως ἀγγέλλεται διὰ τὸν πολεμέστη την Θεοσαλιαν.

10. Προτάσεις γίνονται εἰς τὴν Κυβέρνησιν διὰ τὸ δάνειον. Αναχρισίες εἰς τὴν Θεοσαλίαν. Απεργία μηχανικῶν καὶ θερμαστῶν τῶν ἀτμοπλοίων εἰς τὸν Πειραιά. Συλλαλητήριον ὑπὲρ τῆς στενῆς συνεδρίασις τοῦ δικηγορικοῦ Συλλόγου Ἀθηνῶν. Φαίνεται δημοσίευσις διὰ τὴν Αμερικὴν 200,000 φράγματα διὰ τὴν ποροβολίαν τῆς Νέας Γενεᾶς. Ο βασιλεὺς τῆς Σερβίας ἔφθασεν εἰς τὴν Πειραιόπολιν. Στρατιωτικὴ πορέλασις εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν πρός τιμὴν τοῦ Φερδινάνδου.

11. Ο Μενελία τῆς Ἀβυσσίνιας πάλιν πνέει τὰ λοισθια. Εποχεις τῆς Αίτνας εἰς τὴν Σικελίαν: ποταμὸς λάβας ρέει ἐπὶ πλάτους 150 μέτρων. Η Βουλὴ μας συζητεῖ ἐπὶ τῆς ἔκκαθαρίσεως. Ρωσοσαυστριακὴ συνεννόησις διὰ τὴν Εγγύς Ανατολὴν ἐκλείσθη καὶ σχολιάζεται.

12. Διάλογοις τοῦ Δραγούμην διὰ τὸν Προστόλογισμὸν τοῦ 1910: τὰ ἱσοδα τώρα υπολογίζονται εἰς δρ. 142,166,215, τὰ ἱσοδα εἰς 142,031,079, ἀλλὰ τὸ ισοζύγιον τοῦτο δικηγορεῖται διὰ τὸν πολεμόν. Ψηφίζεται νέα σταφιδικὴ σύμβασις καὶ ἡ ἔκκαθαρίσις τοῦ Πανεπιστημίου. Η ναυτικὴ ἀπεργία ἔχει πρόλαβει εἰς τὴν Γαλλίαν.

13. ΗΜΕΡΟΒΙΟΣ

ΤΑ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΑ ΝΕΑ

Φεβρουαρίου 27. Γίνεται ἡ καθέλκυσις τοῦ νέου ἐλληνικοῦ θωρηκτοῦ «Γ. Ἀβέρωφ» εἰς τὸ Διβόρον. ἔχει μῆκος 14 μέτρων, πλάτος 21,10, ύψος 12,25: θὰ ἐξοπλισθῇ μὲ 4 πυροβόλα τῶν 22,4, δικτὼ τῶν 19 καὶ δεκατέσσαρα τῶν 7,6. Ταραχώδη συλλαλητήριον ἀγροτῶν εἰς τὴν Θεοσαλίαν. Μεγάλαι καταχειρίσεις εἰς τὴν ἔκκαθαρίσιαν τῶν μοναστηριακῶν κτημάτων ἀνακαλύπτονται εἰς τὴν Γαλλίαν.

28. Ανάστατος ἡ Θεοσαλία διὰ τὸ γεωργικὸν ζήτημα, αἱματοκαὶ σηναι εἰς τὴν Καρδίτσαν. Αἱματοκαὶ λιστία Βουλγάρων εἰς τὸ Ρουστούνι διὰ τὴν ἀπαγωγὴν μᾶς. Οδομανίδος.

Μαρτίου 2. Ιδρύνεται ἐργατικὸν κέντρον εἰς τὰς τοῦ Αθηνῶν ἥδη.

3. Επεισοδίου εἰς τὰς τοῦ διληνητούρικα σύνορα: τραματίζεται ἔνας ένζωνος. Η Βουλὴ μας δραστηρίως ἐργαζομένη, συζητεῖ διὰ τὸ μεταλλεύον τὸν Χαλάρων. Εξέγερσις εἰς τὸ διδασκαλικόν κόσμον καὶ διενέξεις διὰ τὰ μεταρρυθμικά ἐκπαιδευτικά νομοσχέδια. — Τὸ πατριαρχικὸν ζήτημα εἰς τὴν Κρηταντινούπολιν, ἀφοῦ ἔφθασεν εἰς τὸ μὴ περιστέρω, αἴφνης εἰρήνευσε: οἱ συνδικοὶ καὶ οἱ Πατριαρχής συνδιληφήσαν.

4. Πάλιν προστοριαῖ: τὰ ἐκπαιδευτικά ἀνεβήθησαν, διεδόθη ὁ ποραιτεῖται ὁ Παναγιωτόπουλος, συσκεψεις αἱματικῶν τοῦ Ναυτικοῦ. Η Πύλη ζητεῖ πληροφορίας διὰ τὸ θεοσαλικὸν ζήτημα.

5. Συνεννούνται οἱ πολιτικοὶ ἀρχηγοί διὰ τὰς τοῦ Βουλῆς. Τὰ ἐκπαιδευτικά παρατέμπονται εἰς τὴν ἐπιτροπήν ἐν φοιτητικὸν συλλαλητήριον ματαιούσται. 250 ἀξιωματικοὶ ὑπογράφουν ὑπόμνημα, ἀπαιτοῦντες τὸν στρατον.

6. Ψηφίζεται τὸ νομοσχέδιον περὶ δανείου. Ο Στρ. Σύνδεσμος ἀπαιτεῖται: ιον ἐκκαθάρισιν τοῦ στρατοῦ, 2 ον τὴν στενὴν ἐκλογικὴν περιφέρειαν διὰ τὴν Επινοιησεύσεων εἰς τὴν Λευκάδα. Ο Στρ. Σύνδεσμος ἀπαιτεῖται: ιον ἐκκαθάρισιν τοῦ στρατοῦ, 2 ον τὴν στενὴν ἐκλογικὴν περιφέρειαν διὰ τὴν Επινοιησεύσεων εἰς τὴν Λευκάδα.

7. Ο συνεργάτης μας κ. Π. Κ. Βιζουίδης ἐδημοσίευσεν εἰς τὴν γερμανικὴν «Dresdner Anzeiger» εὐγλωττον πρόσφατα.

8. Ο συνεργάτης μας κ. Π. Κ. Βιζουίδης ἐδημοσίευσεν εἰς τὴν γερμανικὴν «Dresdner Anzeiger» εὐγλω

σιν κακοβούλων ἀνακριβειῶν ποὺ ἔσταλησαν εἰς τὴν
ἴδιαν ἐφημερίδα ἀπὸ Γερμανῶν ἀνταποκριτήν.

Ἡ «Πρόδος» — τὸ κέντρον αὐτὸν τῆς γυναικείας
κομφοτεχνίας—διοργανώνει Πανελλήνιον ἔκθεσιν χει-
ροτεχνημάτων διὰ τὴν 4 Ἀπριλίου εἰς τὴν αίθουσαν
τοῦ «Παρνασσοῦ».

Σαρακοστινή θεατρική κίνησις: Εἰς τὰς Ἀθήνας,
τίποτε, εἰς τὸν Βόλον ὁ περισσινός θίασος τῆς «Νέας
Σκηνῆς» μὲ τὴν Δασ. Κοτοπούλη, εἰς τὰς Πάτρας ἡ
διπερέττα ὑπὸ τὸν Παπαϊωννού, εἰς τὴν Τοπιόλην ὁ
θίασος Βονασέρα - Νίκαια, εἰς τὴν Σμύρνην ὁ τῆς Κας
Κυβέλης, εἰς τὴν Καβάλλαν ὁ Φύρστης, εἰς τὴν Κωνστα-
τινούπολιν τὸ ἐλληνικὸν μελόδραμα ὑπὸ τὸν Λαυράγκαν.

ΝΕΑΙ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

Σημ. Εἰδικαὶ βιβλιοκριτίαι δημοσιεύονται διὰ τὰ βι-
βλία, τῷρις ὅποιων δύο ἀντίτυπα στέλλονται εἰς τὰ γραφεῖα
μας. Τῶν ἄλλων, ἀπλῶς ἀγγέλλεται ή ἔξοδος.

Σαμοθράκη (Τὸ Νησί), Ἰδα. Ἀθήνα, ξανατύπωμα
ἀπὸ τὸ «Νουμᾶ», 1909, Δρ. 2.

Νησιώτικα Τεαγούδια, Γιάννη Κ. Ζερβοῦ. Λονδίνον,
Ἄγγλο-Ἐλληνικὸν τυπογρ. Γ. Βελώνη, 1910.

Ματωμέναις Δάφναις, ποιήματα, Γ. Θ. Κελεπούρη.
Ἀθῆναι, τυπ. «Αὐγῆς» Ἀθ. Παπαστύρου, δρ. 1.50, φρ. 2.

Κρητικὸς Χοροί, Γ. Ι. Χατζηδάκη, ἀνατύπωσις ἐκ
τοῦ Β' τόμου τῆς «Κρητικῆς Στοᾶς». Ἡράκλειον Κρή-
της, λεπτά 50.

Λαογραφία (Δελτίον τῆς Ἑλληνικῆς Λαογραφικῆς
Ἐταιρίας), τεῦχος Δ', τὸ ὅποιον συμπληρώνει τὸν Α'
τόμον ἐκ σελ. 732. Ἀθῆναι, τυπ. Π. Δ. Σακελλαρίου.

Les Glumes Éparses, ποέμματα, Marcel Prouille.
Édition de «Chloé», Paris, 1910.

Homère: Odyssée, chant I, traduit en vers par
Pierre Baudry. Athènes, imprimerie «Hestia» C.
Meissner & N. Kargadouris, fr. 1.

Par quelle méthode pouvons-nous guérir radicalement la phthisie pulmonaire, par le Dr Skevos
Ζέρβος; communication faite au Congrès International de Médecine de Budapest, 1909. pp. 30.

ΠΡΩΤΟΜΗ ΤΟΥ ΣΟΛΩΜΟΥ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

Τῇ πρωτοβουλίᾳ τῶν «Παναθηναίων»
— ἀδείᾳ τοῦ Υπουργείου —

Ἐκ προηγουμένων εἰσφορῶν . . . Δρ. 2,483.75

17 Ἐλληνες μαθηταὶ τοῦ Ροθερτείου

Ανκείου Κωνσταντινουπόλεως* . . . 31.50

Δρ. 2,515.25

Τὸ ἀπαιτούμενον δίλικὸν ποσὸν εἶναι 3,500
περίπου. Ὑπολείπονται περὶ τὰς 1,000. Καὶ τὸ
ὑπενθυμίζομεν εἰς δλους. Ὅλοι ἔζησαν καὶ ζοῦν
μὲ τοὺς στίχους τοῦ ὑμητοῦ τῆς ἐλευθερίας.

Αἱ εἰσφοραὶ στέλλονται εἰς τὰ γραφεῖα τῶν
«Παναθηναίων», ὅδος Ἀριστοτέλους 35.

* Ο κ. Σόλων Ἀναγνωστόπουλος, ἀποστέλλων τὴν
εἰσφοράν αὐτήν, μᾶς ἔγραψε: «Εἶναι τῷ δύτι ἐντροπὴ
νὰ μὴ δύνανται νὰ συναχθοῦν τὰ ἀναγκαῖα χρήματα
ὅπως ἀνεγερθῇ μὰ προτοτὶ μόνον εἰς ἐκεῖνον, τὸν
ὅποιον λαμβάνομεν ὡς ἀρχηγὸν εἰς τὸν δρόμον μας
πρὸς τὴν Ὁμορφιαν καὶ τὴν Ἀλήθειαν!» Αν παρόμοιοι
ἔρωνται διαργανοῦντο τούλαχιστον εἰς τὰ ἄλλα ἐκπαι-
δευτήρια ὅπου σπουδάζουν Ἑλληνότατες, τὸ ζῆτημα
θὰ είλε λῆξε. — Ιδού μία δραία ἰδέα, συνοδευομένη
μὲ παράδειγμα ἀξιομέμητον. Δὲν θὰ εὑρεθοῦν δραγε-
δόνυμοι διδάσκαλοι νά τὴν ἐγκολπωθοῦν καὶ ἀρκετοὶ
μαθηταὶ νὰ τὴν ἐκτελέσουν;

ΓΕΛΟΙΟΓΡΑΦΙΑΙ ΤΟΥ ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΥ

«Χρόνος» — Λι. Ἀπόκρων ἐν Ἀθήναις: Δικαία ἀμοιβὴ τοῦ
«Συνδέσμου τῶν Συνάχτων» ἐπὶ τῆς ἔξερνας.

«Ἀθῆναι» — Λι. Προσπολογισμὸς (ὑπὸ Ἡλίας Κουμε-
τάκη): «Ἄλλοι τὸν φουσκώνουν καὶ ἄλλοι τὸν βαστοῦν.